

IGEHIRDETŐ

Az Erdélyi Református Egyházkerület folyóirata

De mind-azon-által ez a' mi ditsőséges királyunknak az Ur Jézus Christusnak, a' Davidnak nem tsak fiának, hanem ugyan Urának is, Matth 22,43. a' Salamonnál pedig a' nál is sokval nagyobbnak Matth 12,42 ditsőséges, és felséges királyi székeinek, tsak néminemü árnyékotskája volt; Mert ez nem emberi kéztől, sem emberi mesterségvel, hanem önnön magától a' hólts és mindenható Istentől éppítettett kéz nélkül; nem romlandó materia-ból, elefánt tetemből, aranyból, hanem merő véghetetlen, meg-avulhatatlan és meghomályosíthatatlan fényes és ditsőségből; nem ez földi Jerusalembeli palotában, hanem amaz mennyei szent Jerusalemben, a' ditsőséges egekben; a' melly körül nem hálvány oroszlány képek, hanem amaz tüzés, és hat-hat szárnyoku szolgáló lelkek, a' Cherubimok és Seraphimok állanak; nem némán pedig, hanem a' székből ülő Christusnak versenként egy-másra adván trisagium-ott, hármasszentségü-ditséretet, kiáltanak: Szent, szent, szent, a' Seregeknek Urok, tele minden föld az ő ditsőségével, ezt mondván.

Geleji Katona István:

A' váltság titkának harmadik volumenje.

Váradon Szenci Kertész Ábrahám által. 1649. 98.

Tartalom

Tanulmány

François Bovon: A tizenkettő kiküldetése. Lukács 9,1-6 299

Vasárnapi prédikációk

Balogh Béla: A felséges Isten uralkodik. Dániel 5,25-28	302
Balogh Béla: Megszabadul a te néped... Dániel 12,1-3	304
Borbáth Dániel: A bosszúálló és buzgón szerető Isten. Náhum 1,2-3.....	307
Csiha Kálmán: Oszlop a hegyen. 1Mózes 31,33-55	309
Csiha Kálmán: Hazafelé. 1Mózes 32,1-12	312
Gálfy Zoltán: Talpra állni... Jeremiás 8,4-7	315
Geréb Zsolt: A gazdag ifjú. Márk 10,17-27	318
Imre Lajos: Az idő Ura. Dániel 2,20-22.....	321
Imre Lajos: A negyedik férfiú. Dániel 3,24-25.....	324
Id. Nagy Géza: Válság. Róma 8,1-6	327
Nagy István: Az Úr megfizet. 1Sámuel 26,23-24	329
Werner Pfendsack: Az irgalmas samaritánus. Lukács 10,25-37	331
Werner Pfendsack: A gazdag földműves. Lukács 12,13-21	334
J.C. Ryle: A gazdagság veszélyei. Máté 19,23-30.....	337
Szekeres István: A nyereség. 1Timóteus 6,6-12.....	339

Esketési beszéd

Nagy László: Ismeret, szeretet, áldozat. 1János 3,16 342

Temetési beszédek

Bányai László: Jézus kitárt karjaiba hív. Máté 11,28	344
Nagy László: Sámuel halála. 1Sámuel 25,1a	345
Nagy László: A „meghívott halál” 1Sámuel 31,4c	347

A lapot alapította: D. Dr. Csiha Kálmán és Nagy László
Főszerkesztő: Nagy László
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Az Erdélyi Református Egyházkerület Igazgatótanácsa

Kéziratokat nem őrünk meg és nem küldünk vissza

Készült a Református Egyház Misztótfalusi Sajtóközpontjának
nyomdájában

Felelős vezető: Tonk István

Műszaki szerkesztő: Bálint Lajos

Számitógépes szedés, tördelés: Török-Czirmay Ágnes

Tanulmány

François Bovon

Svájc

A tizenkettő kiküldetése

Lukács 9,1-6

Beiktatás és kiküldés

1. Zárt csoportban a tizenkettő három alkalommal fordul elő a Lukács evangéliumában. Elhívásuk után (6,12-16), egy asszonycsoporttal együtt, közösen követik Jézust (8,1-3), most pedig Jézus missziójában kell részt venniük, mely megelőzően már bejelentést nyert (6,13). Jézus most összehívja őket, és azok köréje gyülekeznek. Majd részt ad nekik teljhatalmából és kiküldi őket. E megnyert erő nélkül a misszió teljesíthetetlen lenne, de ő megadja nekik azt, ami szükséges. Ezért Lukács evangélista átrendezi a márki sorrendet (apostelló — didómi). A dünamisz, mely a gyógyítókat, és az exszouszia, mely az exorcizmust lehetővé teszi, párosan vannak alárendelve e csodáknak.

2. Ha a „betegek” után nem a „gyógyítani” igét olvassuk, akkor a kettős feladatra való utalás megszakad. Mátétól és valószínűleg a Q forrástól is különbözően, az Isten országát többé már nem a közelsége határozza meg (Mt 10,7; Lk 10,9). „Az Isten országát hirdetni” szerkesztői kifejezés egyaránt magában foglalja mind a Jézus prédikációja, mind a húsvét előtti evangélium tartalmát (lásd 4,43). Lukács itt az „Isten országa” fogalmának inkább krisztológiai, mint eszkatológiai hangsúlyt ad. Miként a lukácsi Messiás mind ez ideig gyógyító személyiség volt, úgy kell most küldötteinek is az embereket gyógyítaniuk. Az üdvjavakat szóban és tettben annak a Jézusnak a nevében kell vinniük, aki az Atya nevében jött. Az, ami Jézus működését jellemezte, fogja most mind a tizenkettőt, mind a hetven (vagyis az egyház) munkáját meghatározni.

A felszerelés

3. Az alapfeladatokat az utazásra vonatkozó gyakorlati szabályok (eisz tén hodon) és az egyes szakaszok (a családokban) következnek. Az utazás szabályai ősi értékeket tartalmaznak, melyeket a keresztyén tradíció sok tisztelettel adott tovább. A harmadik vers logikusan van felépítve: a) először az általános szabályt említi (semmit se vigyetek), majd b) a négy tilos dolgot (vándorbot, útításka, kenyér és pénz), mindegyik a méte kifejezéssel van egybekötve, c) és befejezésül egy ötödik alapvető fontosságú dolgot, melyet hordanak, de amelyet nem szabad két példányban magukkal vinniük (alsóruha). Az evangéliumi radikalizmusnak ezeket az utasításait az egyház kezdeti korszakában a vándorprédikátorok lehetőleg betű szerint betartották, és valószínűleg a történeti Jézus eszkatologikus és polemikus követelményeit tükrözték vissza. A Lukács korában ezt tisztelettel tárgyalták, de — amint az Apostolok cselekedeteiből látjuk — nem volt mindenikük már aktuális. A jegyzék talán a Jeruzsálembé vonuló zarándokok felszerelésére való kritikai támaszkodásban a minimális úti felszerelést írja le. Jézus a zarándoklás célját, tartalmát és kellekeit radikálisan átértékelt: a Jeruzsálembé való felmenetel helyett az elszedett izráelitákhoz kell menni; a saját vallási kötelessége teljesítése helyett másokhoz kell elvinni az új üzenetet. A zarándokfelszerelés helyett az utolsó idők legszükségesebb öltözékét kell viselni. Ha ez a hipotézis helyes, akkor a missziónak liturgikus jelentősége van. A misszionárius tevékenysége által az emberi hajlék profán szféráját megszenteli. A szentség az embert a maga világiasságában utoléri, és az embernek nem kell többé a szent templomokba feljárnia. E radikális átértékelés előfeltétele Isten szent jelenléte helyének a megfontolása, mely többé nem függ a templomtól, hanem az isteni küldött személyétől. A szentségnek a templomról

a személyre való áthelyezése megfelel Jézus meggyőződésének, és része önmaga értelmezésének. Egy ilyen áthelyezést a késői antik világ is ismer. Lukács talán már nem érti többé Jézus beszédének polemikus és apokaliptikus pontjait, de nagyon jól érti azt, hogy Jézus a tizenkettőt emberi segédeszközök nélkül, de isteni segítséggel küldte ki. Ami kezdetben konkrét volt, az most metaforikus. Később, a 22,35–38-ban, Lukács, a passió után, ezt a változást figyelembe veszi, és ezt az isteni segítséget emberi közvetítés által ragadja meg, de a metaforikus beszédet (a kard képében) nem tagadja meg. Talán Lukács meg akarja különböztetni a keresztyén misszionáriust az utazó künikusoktól, a filozófusoktól, akik tarisznyával, bottal és köpennyel vitték bölcsességüket a vásárra. A mári „botról” szóló kifejezés körülményesen hangzik, és az alkalmazkodás első kísérlete, miközben Lukács és Máté az ősfelfogást adják tovább. A vándorbot megtiltása így a zsidó zarándoklat már említett kritikájának egyik eleme lenne.

A tanítványok tulajdonnékülisége a léviták hasonló tulajdonnéküliségének az átvétele lenne (lásd Num 18,31). Ez nem áll ellentétben a megszolgált berről szóló törvénnyel a 10,7-ben (Pálnál 1Kor 9,4.14-ben az Úr törvényeként jelenik meg). Az, amit Lukács a házakba való befogadásról mond, megfelel ennek. 1Tim 5,18 a fizetést Num 18,31 által (a lévitáknak adott rendelkezések által) legitimizálja, és a léviták bevétel- és vagyonnéküliségét átviszi az első keresztyén misszionáriusokra. E két parancsolat harmonizálása (mint a manahagyományban) a hívő egyszerű túlélésére vonatkozik, mely minden összegyűjtött tulajdonban való emberi reménységet kizár. Talán e szabályok összes ótestamentumi megjegyzéseinek e megértése nélkül ragadta meg és tette magáévá Lukács ezt az alapvető magatartást.

4. Figyelemre méltó a házakról szóló beszéd. A paralel 10,7 megvilágítja: A gyülekezetnek az első hívővé lett házból kell kinőnie. A házak cserélgetése féltékenységet okozna, és azt a benyomást keltené, hogy a misszionáriusnak kedvenc megtérte van. Ezzel az embernek a nagyobb komfortot választó természetes célja is legyőzött. Ezenkívül egy helységben, egy településen több egyház nem engedhető meg. Mivel a ház lesz a helyi gyülekezet gyülekezeti helye, miként az Róma 16,5, 1Kor 16,19-ből és az Apostolok cselekedeteiből kitűnik. Ezt jelenti az „onnan fogtok kiindulni” kifejezés; vagyis ebből a házból és ebből a városból.

5. Az ötödik vers a negatív lehetőségeket, a követek és üzenetük visszautasítását írja le. A régi Kelet mozdulatai ismertek. Ezek nem fejezik be a düh és a bosszú érzéseit, hanem az emberi kapcsolatok megszakadását és a bemocskolódástól való félelmet jelképezik. Azok a farizeusok, akik pogány országokból tértek vissza Júdeába, lerázták a port a talpukról. Mi ezeket a mozdulatokat a felebaráti szeretet hiányának érezzük, de nem lehet átkokkal azonosítani. A felebarát szeretete néha azt kívánja, hogy a másikat magára hagyjuk felelősségével, mert az a szeretet, mely erőszakot kísérel meg, többé már nem szeretet. A Pál idejében Lukácsnál ez a szimbolikus cselekedet élő maradt (ApCsel 13,51). A beszéd nélküli gesztusok hangosabban beszélnek, mint a szó, ez sokkal inkább „a saját magáról való bizonyág”, mint „maga elleni” bizonyág, melyet az embertársnak és mindenekelőtt Istennek kell meghallania.

A megvalósulás

6. A hatodik vers egyidejűleg sokat és keveset mond; keveset, mert mi erről az első misszióról szívesen hallanánk részleteket; és sokat, mivel Lukács számunkra józanul és mégis kifejezésteljesen közli a döntő tény: A tanítványok engedelmesen teljesítik Uruk megbízatását. Ezzel szemben az apostolok cselekedeteiről írt apokrifus könyvek megemlítik az első akadályokat és a feltámadott Úr által kiküldött apostolok tétovázását, és így az egykori utazási nehézségeket, valamint az őskeresztyén misszió nehézségeit tükrözik vissza.

Diérchonto szem előtt tartja az országon át (dia) az összes utakat, a kata kómasz az egyes szakaszokat. A „falu” szó választása tudatos: Lukács Jézust a városokban látja munkálkodni. Lukács a tapasztalatlan tanítványok számára megfelelő próbahelyeknek érzi a falvakat.

Röviden, de találóan foglalja össze a misszió tartalmát a maga kettős struktúrájában: Jézus tanítványai szóban és tettben viszik az evangéliumot. Ezáltal Lukács megvalósítja a perikopa kezdetével való irodalmi összeillesztést (inclusio).

A tizenkettő missziójával kapcsolatosan csak Lukács használja a *pantachou* (mindenütt) kifejezést. Lukács univerzálisan gondolkodik, és ezt az első missziót az apostolok eljövendő missziója próbájának tartja (ApCsel 1,8).

Összefoglalás

A tanítványok nem csak hívőkké lettek (5,1–11 és 6,12–16), hanem Jézus követése által Jézus tanítványaivá váltak (8,1 és ApCsel 1,21–11) és végül Isten országa követői lettek (lásd 6,13). Ezzel Jézus a hit nélkülözhetetlen momentumát, a kiküldést konkretizálja. Az evangélium újból és újból „elküld” bennünket. Isten már Ábrahámától is ezt kívánta. Itt a tanítványok visszatérnek Urukhoz (9,10a). De ez a tudósítás már előfeltételezi a mennybemenetel általi alapvető elválást. A végén (5. vers) egy további és egészen más elválást említ: az emberi kapcsolatok megszakítását a konok hallgatókkal. Tematikailag a tizenkettő így kettős egyedüllétben van: Uruk elbocsátotta őket (1–2. vers), és az emberek eltaszították őket (5. vers). De a tudósítás nem izolálja el őket teljesen, mivel vendégszerető hajlékokat is fognak találni és ott megtapasztalják az anyagi és a lelki javak termékeny cseréjét, amiről Pál beszél.

Amit a perikopa a javakról való lemondásról hangoztat (3–4. vers), az szimmetrikus azzal, amit Jézus a személyes elválásról mond. Miközben a tanítványok saját tulajdonukról lemondanak, a gyülekezettel kerülnek függő helyzetbe. Miközben itt az első misszió kérdései nyernek megbeszélést, az egyházban való közösségi élet legfontosabb összetevői is említést nyernek. Ezt nem lehet látni a hit struktúrája nélkül, melyet a Krisztus hívására és kiküldésére adott kettős felelet határoz meg.

A legfontosabb momentum a tanítványoknak az Urukkal való kapcsolatára vonatkozik, mert kiküldetésük által a tizenkettő felhatalmazást kap és részesedést nyer Jézus működéséből. A tizenkettőnek ez az együtt munkálkodása magyarázza meg talán, bár Lukács ezt nem mondja el nekünk, hogy a tanítványok kettőnként, egyedül vagy közösen teljesítették megbízásukat. A döntő az, hogy közösen felelősek megbízatásuk teljesítéséért.

Fordította: Nagy László

(*Das Evangelium nach Lukas*. 1 Teilband. Neukircher Verlag 1989. 456–461.)

Vasárnapi prédikációk

Balogh Béla

A felséges Isten uralkodik

Alapige: Dániel 5,25-28

Bibliaviasás: Dániel 5,1-8.13-23

Belsazár, Babel királya nagy lakomát szerze... Ezekkel a szavakkal indult a mai bibliaviasás szövege. Amikor főemberei és ezek kedvenc háremhölgyei megjelentek a dínomdánomra, még semmit sem sejtettek arról, hogy az évezredek múltán is olyan jelentős lesz. Még akkor sem képzettek semmi rosszat, amikor a rabszolgaságban sínylődő zsidóság önértetébe tapostak, mert az akkor „úgy volt szokásban”. A legyőzötteket meg kell alázní. A legyőzötteknek „jaj”! Jaj pedig volt bőségesen. A lakomán felszolgáló zsidók elhúlve látták, hogy a tobzódás tetőfokán a király előhozatja a lerombolt jeruzsálemi templom szent aranyedényeit, hogy ő és meghívottai azokból vedeljenek. S még akkor sem gyanít és sejt senki semmi rosszat. Pedig az emelkedett hangulatra nemsokára mélységes döbbenet és gyász következik. A király ülőhelyével átellenben ugyanis egy kéz jelenik meg, amely a palota falára valamit ír. Az írást elolvasni, értelmét megfejteni senki sem képes Dánielen kívül: Mene, mene, tekel, ufarszin. Vagyis: Megmérrettél és híjával találtattál. Ez a pár rejtelmes szó Belsazár számára ítéletet jelentett: még azon az éjszakán megbukott királysága és megpecsételődött sorsa.

Hogyan válik siralommmá a vigalom? Hogyan sújtja porba az Úr Babilon uralkodóját? És tovább: Miként emeli ki az Úr a feledés homályából szolgáját, Dánielt? Ezekre a kérdésekre keressük ma együtt a választ.

I.

Amint már jeleztük, a történet bevezetője egy zajos és népes fogadásra vezet el bennünket. Belsazár király, a babiloni seregek fővezére vendégül látja barátait, fegyvertársait. Rendes mulatságot akkor sem lehetett elképzelni asszony nép nélkül, azok most is jelen vannak és — mint mondani szokás — biztosítják a hangulatot. De kik is mulatnak itt voltaképpen? S kinek a számlájára mulatnak? A jeles társaság krémjét azok alkotják, akiket a nép és a népek nyakára ültetett Isten. Ezek az akkori történelmi viszonyok között nagyhatalomnak számító ország katonai vezetői. Egy ókori állam hadigépezetének a legfőbb irányítói, akiknek keze és fegyvere mindenhol elért. Akik mindig tudták, hogy hová kell ütni, hogy az a legjobban fájjon. S még annak tudományát is kidolgozták, hogy miként kell úgy ütni, hogy az érintettek a vasöklő nyomát sokáig megemlegessék.

Az erőszak, a szadizmus, a cinizmus zászlóvivői azok, akik itt előttünk megjelennek, akik itt babiloni módon „buliznak”. Folyik a nagyozolás, a virtuskodás — ahogy az ilyenkor lenni szokott. Az sem zavar senkit, hogy eközben az eltiport népek fiai és leányai közül származó rabszolgák lelkebe gázolnak. Nem számít, hogy a zsolttárokon nevelkedett zsidó fület bántja a kő- és fabálványok dicsérete! Majd egy „meglepetés” következik. Olyan igazi katonás-otromba. Egyszer csak „ragyogó” ötlet születik meg a fővezér fejében. Előhozatja a kincstár rejtékéből a jeruzsálemi templomból elrabolt aranyedényeket. Az élő Isten lerombolt templomának szent edényeit. Annak az Istennek az edényeit, akinek Babilon a hadi sikereket köszönhetette! „Mert íme, feltámasztom a káldeusokat, a kegyetlen és vakmerő nemzetet, amely eljárja a földet szélteben, hogy hajlékokat foglaljon el, amelyek nem az övéi. Rettenetes és iszonyatos ez, maga szerzi törvényét és hatalmát” (Hab 1,6-7). Mintha csak az itteni atmoszféra sugallná ezt a próféciát. A királyi önkény és elvakultság az élő Isten megbántásában tetőzik.

II.

Isten pedig éppen ekkor látja elérkezettnek az időt, hogy észrevétesse magát Babel nagyjaival. A fő szervezővel és az ötletadóval szemközt, épp ott, ahol a gyertyák legjobban sugározzák a fényt, megjelenik a villogóra meszelt falon egy író kézfej. A király megdöbben. Szeme rátapad a kézre, arca fehér lesz, mint a fal. Elméje megháborodik, teste úgyszintén. Dereka, térde mintha csak nem az övé lenne. Ordítózásával hallhatóvá is teszi borzalmas lelkiállapotát. A társaság tanácstalan. Akik belelátunk a történetbe, felfogjuk, hogy az ítélet előszele csapta meg a királyt. Ettől csuklik össze. Csak bele kell lapozni a korabeli és az előbb élt próféták könyvébe, és mindjárt világos lesz előttünk, hogy minek tulajdonítható ez a komoly összetöretés. Az Úr már régtől hirdeti Babilon meglakolását. „Olyan lesz Babilon, a királyságok ékessége, a káldeusok dicsekvésének díszje, mint ahogyan elpusztítá az Úr Sodomát és Gomorát... Közel van az Úrnak napja, mint pusztító hatalom jön a Mindenhatótól. Ezért megerőtlenülnek minden kezek, és elolvad minden ember szíve; és megrémülnek, kínok és fájdalmak fogják el őket és szenvednek, mint a szülő asszony” (Ézs 13,6–8.19).

A beteljesülő ítélet verte le az imént még oly magasan hencegő királyt. De mivel vívta ki Istennek ezt a haragját? A Szentírás válasza erre a kérdésre kettős. Isten haragja egyrészt azért támadt, mert a babiloni vezetés nem ismerte fel, hogy történelmi szerepüket, hadi sikerüket, a hódítást az Úrnak köszönhetik. Igaz ugyan, hogy az Úr büntető pálcaként használta fel őket egyes népek — köztük a választott nép — megleckéztetésére, ők azonban nem akarták elismerni „bot” szerepüket. S dicsekedni kezdtek azzal az Úrral szemben, aki forgatta őket. Megfeledeztek arról, hogy ők csak eszközei az Úrnak, s azt képzelték magukról, hogy ők csinálják, ők írják a történelmet. Nem egy nép esett már ebbe a csapdába a világtörténelem színpadán!

Az ítélet másik oka Belsazar király tompasága volt. Belsazar nem akart tanulni nagynevű elődjének, Nabukodonozornak az esetéből. Az említett király elméjét megzavarta az Úr, és hasonlóná tette őt a barmokhoz, mivel elbizakodott. Felfújta magát és magának tulajdonította azt a dicsőséget, amit a felséges Isten adott neki és országának. Amikor jó sok idő múltán ismét visszatért ítélőképessége, megismerte és imádta az élő Istent. Imádságát ezekkel a szavakkal fejezte be: „Az ő utai ítélet, és azokat, akik kevélységben járnak, megaláztatja” (4,34).

A történetből kiderül, hogy Belsazar mindezt tudván tudta. Mi vajon tudjuk-e? Mi vajon egyedül Istennek adunk-e dicsőséget, aki azt mondja magáról, hogy „dicsőségetem másnak nem adom” (Ézs 48,11). Belsazar egyszerűen semmibe vette a leckét, amelyet elődje kapott, és ezzel megvetette az Istent, akinek mindent köszönhetett. De ezt csak a következőkben látja be. Előbb még el kell ismernie azt, hogy válogatott jövendőmondói és nagy tudású bölcsei csődöt mondanak a saját tudományukkal. A teljes levertség és tehetetlenség helyzetében érkezik most is a segítség, hogy Isten dicsősége újból teljes pompájával ragyogjon. A palotába hozzák Dánielt.

III.

Dániel mindjárt az elevenre tapint. Feltárja a bűnt, és megfejtí az ítéletes látomást. Nem tudhatjuk, hogy mi játszódott le a lelkében, amikor belépett a király és vendégei elé, amikor megpillantotta az Úr házának megszenteltelenített edényeit. Az Írás ezt nem említi. De megemlíti egy másik dolgot, amely azt mutatja, hogy a bűn sohasem jelentkezik elszigetelten. Arról van szó, hogy a király emlékezetében már nem élt Dániel. Nemcsak Dánielnek és népének Istenét feledte el, hanem elfeledte Dánielt is, az Isten emberét. Azt a hitvallót, aki megjárta az oroszlánok vermét és a tüzes kemencét.

A királyi gőg és elvakultság nemcsak az élő Istent nem ismeri, de nem ismeri az Úr szolgáját sem. „Te vagy-e ama Dániel, aki a júdabeli foglyok fia közül való, akit idehozott az én atyám Júdeából?” — kérdezi a király. A prófétát, akit az előző kirá-

lyok nagy méltóságra emeltek, Belszár teljesen mellőzte. A gőg és az elbizakodottság közepette miért is lett volna szüksége az Isten emberére? Pedig Isten szolgálja nélkül Belszár éppúgy nem megy semmire, miként elődjei sem mentek semmire.

Mi volt ennek a titka? Mi volt a Dániel titka? Az, hogy Dániel Istenre figyelt. Mindig az ő közelségét kereste. Imaközösségben élt Urával. Ezért az Úr kitüntette őt, és megajándékozta mennyei bölcsességével. A káldeus bölcséssel szemben ez volt Dánielben a többlet, vagyis az, hogy ő az Isten bölcsességét hordozta. Azt a bölcsességet, amelyről a Példabeszédek könyve így ír: „enyém a tanács és a valóság, enyém a hatalom és az erő; énáltalam uralkodnak a királyok, és az uralkodók végeznek igazságot; énáltalam viselnek a fejedelmek fejedelemséget” (8,14–15). Nem akarta meglátni és belátni Belszár, hogy mindent Istennek köszönhet. Nem látta, mert kevély volt. Dániel ellenben alázatos volt. Az alázatosról pedig ekképpen szól a Példabeszédek könyve: „Az alázatosságnak bére az Úr félelme, gazdagság, tisztesség és élet” (Péld 22,4). Ez lett osztályrésze Dánielnek. Belszáron pedig beteljesedett a mondás: „Isten a kevélyeknek ellenök áll, az alázatosoknak pedig kegyelmet ad” (Jak 4,6). Isten mérlegén csak az alázatosságnak van súlya.

„Mene, mene, tekel, ufarszin.” Megméréttel és könnyűnek találtattál. A kevélységnek és elbizakodottságnak Isten előtt nincs súlya. Lehet, hogy így gondolkodunk: törődik-e Isten a mi szerény személyünkkel, a mi kicsinyke súlyunkkal? Igenis törődik! A feltámadott és mennybe ment Krisztus királyokká és papokká tette az övéit (Jel 1,6). Így együttesen és külön-külön is felelünk azért, hogy alázatosan járunk-e a mi Istenünk színe előtt vagy sem.

Belszár az életével és birodalmával fizet, amiért nem akarta megtanulni ezt a leckét. Mire felkel a nap, megölik a királyt, országát pedig leigázzák a médek. Ezzel az elhurcolt zsidók számára feltámad a szabadulás napja. A Babilonban kapott leckét azonban megtanulták: „A felséges Isten uralkodik az emberek országán, és azt helyezeti arra, akit akar” (Dán 5,21).

Jó ezt nekünk is tudnunk. Jó megfékezniünk elbizakodottságunkat. De más miatt is. Főleg, hogy vigasztalásunk legyen az elnyomás idején is, hisz „az Úré a föld és annak teljessége; a föld kerekége és annak lakosai” (Zsolt 24,1). Ámen.

Balogh Béla

Megszabadul a te néped...

Alapige: Dániel 12,1–3

Bibliaolvasás: Máté 24,1–14

Alapigénk megértésén fáradozva akkor járunk el helyesen, ha nagy tanítónknak, Kálvin Jánosnak a nyomdokán haladunk. E versek magyarázatánál legelső mondatában reformátorunk így határozta meg az üzenetet: Az Úr az ő egyházának oltalmazója.

E vezérgondolat jegyében szóljunk először Mihály főangyalról, aki Isten népe érdekében az Úr trónja előtt áll, másodsor pedig beszéljünk arról, hogy az Úr választottai megtartatnak mind a jelen, mind a jövővilágban.

I.

Mihály főangyal nevét a Dániel könyvén kívül egyetlen ószövetségi könyv sem említi. Szerepe mégis világosan kirajzolódik a szemünk előtt: a zsidó hagyomány őt az angyalok fejedelmeként tartotta és tartja számon. Mint ilyen, ott állt az Úr trónusának közvetlen közelében. A felolvasott igeverszerint a „nép fiaiért” áll ott. Úgy kell tehát tekintenünk őt, mint közbenjárót. Lehetséges, hogy Jézus előképét látjuk benne? Szerintünk nem erőltetett dolog párhuzamot vonni a főangyal közbenjáró tiszte és Jézus közbenjárása között. Az Ószövetség számtalan helyén érezzük ugyanis, hogy ami ott le van írva vagy ott történik, az egyenes utalás a Messiás személyére, tisztességére és szolgálatára. Ekképpen Mihálynak, a zsidók védangyalának itteni szereplése

is előremutat arra a Krisztusra, aki az új szövetség népéért jár közben a mennyei Atya trónusa előtt.

De ennek a főangyalnak más feladata is volt. Az ő tiszte volt az, hogy a seregek Urának követeit vezesse. Nem véletlenül illeti őt textusunk a „nagy fejedelem” névvel. Ő az angyali seregeknek, az Úristen hatalmas szolgálójának a vezére. Nem mintha azok a lények, akik Istennek engedelmeskednek, nem volnának valamennyien kivétel nélkül mind-mind nagyok, de úgy véljük, a seregek Ura különösképpen nagy dolgot bízott rá. Mégpedig azt, hogy ő legyen a történelem folyamán a zsidó nép védelmezője. Tehát az Úrtól kapott megbízatás tette naggyá az angyalok fejedelmét. Ugyanúgy, ahogyan I. István királyunk vagy később Bethlen Gábor fejedelmünk azáltal lett nagyságossá és felségessé, hogy a történelem Ura nagy dolgokat bízott rájuk: az elsőre a keresztyén hit felvételét, a másodikra a keresztyén szabadság védelmezését.

Azt, hogy a választottak mennyire számítottak az Úr követének segítségére, mutatja az angyalnak adott név is. A Mihály név annyit jelent: kicsoda olyan, mint Isten? Dániel könyvéből szinte sugárzik annak a felismerésnek a bizonyossága, hogy senki sincs olyan, mint az Isten. Ezt a könyv írója és az Úr népe is újra és újra megtapasztalta: Kicsoda olyan, mint Isten?! Senki! Bizonyára senki!

A mai írásmagyarázók többsége azon a véleményen van, hogy Dániel próféta könyvét akkor foglalták írásba, amikor Izrael népére különösen nehéz idők köszöntöttek. Az atyák hitének tiszta megélését a pogány uralkodó és ennek pogány népe gátolta. Mindennaposak voltak az ősi hitet és az önérzetet sértő botrányok, botránkoztatások. Az istenfélő nép sérelmeit semmibe vették, legszentebb érzéseit szakadatlanul kigúnyolták. A türelemnek nevezett poharat már-már a túlcsofordulás fenyegette. A várakozás húrját pattanásig feszítették azok, akik az ország, akik az ígért földjének békeességéért voltak felelősek. Ilyen körülmények között létfontosságú volt a hűségesek hitének, kitartásának és kiállásának a megerősítése.

Ennek a kornak, e kor gyermekeinek íródott a Dániel könyve. Azok számára íródott, akik valósággal számoltak azzal, hogy a gonosz hatalmakkal szemben az Úr angyalai védelmezik őket, miként a zsolttáros mondja: „Az Úr angyala táborát jár az őt félők körül és kiszabadítja őket” (34,8). Ez azt jelenti, hogy jóságos hatalmak vesznek csoda mód körül bennünket, ahogy azt Dietrich Bonhoeffer versben is megénekelte.

Tudunk-e mi is az előttünk járó hívő lelkekhez hasonlatosan ezekre a követekre támaszkodni? Valahogy úgy, miként Jézus, akiről azt olvassuk, hogy amikor az Olajfák hegyén tusakodott, akkor angyal támogatta őt. Vagy pedig úgy vagyunk, mint azok a kételkedők, akik számára nincs se angyal, se ördög, akik számára nincs bűn sem. Ebben az esetben a világ se romlott, az emberek se romlottak, nincs miért bekövetkezzék az a fenyegető ítélet, amiről itt az Írás szól. Mert itt ítéletről van szó! Olyan próbaidőről, amilyen még nem volt. Olyan nyomorúságról, amihez képest az akkori korszak egészen tűrhetőnek nevezhető. De a választottak még ebben a feneketlen szenvedésben sem maradnak ígért és vigasztalás nélkül.

Kegyetlen időben éltek Dánielék, nagyon szomorú korban éltek e prófécias könyv olvasói. Azonban ezek között a kevesek között is tudták, hogy van közbenjárójuk és oltalmazójuk. A keresztyénülözések korában az egyház is megtapasztalta az ilyenfajta szenvedést, sőt, a mártíromságot is. Vagy a közelmúltban, amikor egy-egy buzgó pedagógus vagy aktivista kikezdte az iskolásokat a templomba járás miatt. Az egyház ilyen körülmények között is várta az ő fejének, a Jézus Krisztusnak visszajövetelét. Még ha e visszajövetelt súlyos világtragédiák előzik is meg, az egyház népe tudja, ezek neki nem árthatnak, mert semmi sem szakíthatja el őket Megváltójuk szeretetétől.

Ebben az ószövetségi ítéletjövendölésben tehát az ígérethez esik a hangsúly.

II.

„És abban az időben megszabadul a te néped; aki csak beírva találtatik a könyvben.” Az ígért lényege: megszabadul a te néped. Tehát a nép, amelyért itt állsz

előttem, és amelyért felelsz. A nép, amelynek védelmezésével megbíztalak. A nép, amelynek minden fiát és leányát név szerint ismerem. A nép, amely engem ismer.

Elsősorban arra leszünk kíváncsiak a felolvasott idézet alapján, hogy mikorra vonatkozik a szabadulásnak ez az ígérete. A szövegösszefüggés alapján arra lehet következtetni, hogy a prófécia az utolsó időre vonatkozik. Előbb le kell hogy áldozzék a 10. és 11. fejezetekben bemutatott birodalmak napja. Előbb el kell jönnie az antikrisztusnak, akiről Dániellel egybehangzóan az Úr Jézus és Pál apostol is beszél. Nem lehet véletlen, hogy Jézus épp Dániel könyvére utal, amikor az utolsó idők csapásairól és jeleiről tanít. A Mester szavai egybecsengenek az előző versben elhangzott próféciával: „Akkor nagy nyomorúság lesz, amilyen nem volt a világ kezdete óta mind ez ideig, és nem is lesz soha” (Mt 24,21).

De még ha sokat beszélt is Jézus ennek a nehéz kornak a jeleiről, a szabadulás időpontjáról semmi közelebbit sem árult el. „Arról a napról és óráról pedig senki sem tud, az ég angyalai sem, hanem csak az én Atyám egyedül” (Mt 24,36). Jézusnak ez a tanítása mindnyájunk számára komoly intés, hogy ne lépjünk a számíthatások ingoványos talajára. Elégedjünk meg azzal a bizonyossággal, amit a mi Urunk tudtul adott nekünk, és azzal a boldog hittel, hogy az Úr mindenkor gondoskodik egyháza megszabadításáról, miként választott népe történelme folyamán mindig megtette azt.

Az igeversben említett könyv az üdvösségre elhívott, az üdvösségre kiválasztott hívők nyilvántartása. Úgy kell ezt elképzelnünk, hogy amikor mi a Szentháromság nevében megkeresztelünk valakit, akkor az illető neve bekerül az élők könyvébe. Azok könyvébe, akik az Úr számára élnek és erről az életről tanúbizonyságot tesznek. Hisz tudjátok, hogy a keresztséget csak úgy és akkor szolgáltatjuk ki, ha a szülők és keresztszülők fogadalmat tesznek, hogy a megkereszteltet úgy nevelik és neveltetik, hogy személyesen tegyen majd a konfirmációban bizonyosságot hitéről. Nos, az Isten által elhívottaknak hangzik az ígélet: nevük fel van írva az élet könyvébe, ami megtartatást jelent nekik.

Itt az okozhat fejtörést számunkra, hogy miért csak sokak feltámadásáról beszél az Írás, holott mi úgy tudjuk, hogy mindenek feltámadnak. Jézus így beszél: „mert eljő az óra, amelyben mindazok, akik koporsóban vannak, meghallják az ő szavát és kijönnek; akik a jót cselekedték, az élet feltámadására; akik pedig a gonoszt művelték, a kárhozat feltámadására” (Jn 5,28.29). Miért nincs Dánielnél is mindenkiről szó?

Ennek a kérdésnek a megfejtéséhez figyelembe kell vennünk azt, hogy a Dániel könyve a megpróbált zsidó nép számára íródott. Ennek a közösségnek tagjai az említett „sokak”. E sokaságból csak azok kelnek fel az örök életre, akik végig megmaradtak az Úr iránti hűségben.

Valamikor Illés próféta korában azt mondá az Úr, hogy Izraelben csupán hétezer térd van, amelyik nem hajolt meg a bálványok előtt. Hétezer térd — bizony nem valami sok lehetett az Izrael fiainak akkori számához képest. Dániel idejében sem lehetett ez másképp. A könyv üzenete pedig azt hirdette, hogy az Úr elszámlaltja népének fiait. De ezek között is voltak olyanok, akik csak névleg tartoztak a választott néphez. Voltak, akik csak képmutatásból vallották magukat Ábrahám fiainak. Megint mások könnyedén adták fel atyáik hitét, mert erősebb volt szívükben a félelem, mint az Úrhoz való ragaszkodás. Ezeknek az osztályrésze a kárhozat, az elvettetés.

Azoknak viszont, akik a hűséget mindvégig megtartják és mindvégig kitartanak az Úr mellett, örök életet ígér a szövetség Istene.

De még ennél is többet! Azoknak, akik mások előtt életükkel világoltak, különleges helyet biztosít az örökkévalóságban. Olyan életekre gondolhatunk, akik olyanok voltak itt a földi világban, mint a csillagok az égen. Hozzuk lehetett igazodni, miképpen a régi idők hajósai vagy az éjszaka vándorai a csillagok állásából olvasták ki a helyes útirányt. Ezen a helyen önkéntelenül tolu ajkunkra a kérdés: vajon a mi életünkhöz tudnak-e így igazodni a körülöttünk élők? Vajon Isten hol ad nekünk helyet a maga országában? Egyáltalán bebocsát-e oda minket? Ki-ki közülünk válaszolja meg önmaga számára ezt a kérdést.

Az Úr ma is hirdetteti közöttünk a maga tervét és ennek kapcsán szabadító szándékát. Kapaszkodjunk meg az ő erős karjában és az ő szent ígéretében, hogy megtartsen bennünket. Ámen.

Borbáth Dániel

A bosszúálló és a buzgón szerető Isten

Alapige: Náhúm 1,2-3

Bibliaolvasás: Máté 25,31-46

I.

Látjátok, így szól Isten Igéje. Nem olyan, mint az emberi beszéd. Mi emberek nem szólunk így. Azt tartjuk, ha valakiről igazságot mondunk, lehetetlen ezeket az ellentmondásokat alkalmaznunk. Buzgón szerető és bosszúálló! Hosszútűró és nagy hatalmú, aki nem hagyja a bűnt büntetés nélkül. Az emberi értelem számára elhordozhatatlan az ilyen igazság. Ha valaki buzgón szerető, akkor nem lehet bosszúálló. Ha valakiben megvan a szeretetnek az a csodálatos nagysága, hogy hosszútűró, akkor hogyan lehet mégis bűnt büntető? Az emberi értelem nem érti ezt. Sőt nem bírja el mindaddig, amíg nem ismeri meg Isten Igéje által az Úr világának a mienktől egészen megütköztetően más voltát. Amíg nem ismerjük meg az Úr igazi istenségét, addig nem látjuk meg azt, hogy ő nem olyan, mint amilyenek mi elgondoljuk. Isten személye csak végtelen ellentétekben fejezhető ki.

Látjátok, mi ezt az ismeretet elvesztettük. Mi nem látjuk Istent egyszerre és egyidejűleg a maga felséges Úr voltában és a maga csodálatosan szerető atyaságában. Az emberi értelem egyszerűen bálványt csinál az olyan istenből, akit megértünk. Ez azonban nem az igaz Isten, nem a bűnt büntető felséges Úr. Mi ma elvesztettük a felséges Úristen iránti istenfélelmünket, és elvesztettük a kegyelmes, buzgón szerető Atyában való gyermeki bizalmunkat. Könnyelmű lett a mai ember ott, hol istenfélelemmel kellene szolgálnia az Urat, s pogányként remeg akkor, amikor gyermeki hittel kellene szerető Istenére tekintenie. Van bizonyos istenfélelem s van bizonyos bizodalom bennünk, de nincs abban az egységben, amint azt az Ige kívánja. Egyedül Isten Igéje képes elvezetni bennünket erre az igazi istenismeretre.

II.

Mi az emberi élet célja? Mi a legfőbb jó az ember számára? E mindennapi, de életbevágó kérdésekre Kálvin a Genfi Kátéjában ugyanazt a feleletet adja: Az Isten megismerése. Nekünk ma a legnagyobb bajunk nem társadalmi, nem is gazdasági, hanem az, hogy nem ismerjük igazán Istent. Ezért nem haladunk igazán életcélunk felé. Nem birtokoljuk a legfőbb jót. Ma sok kereső lélek van, de nem az egyedüli helyes forrásnál keresnek. Ezért van lelki életükben annyi bálvány. Civilizált európai emberek ma is sokszor a régi kőimádókkal és napimádókkal járnak hasonló úton. Milyen sokan jutnak aztán ahhoz a tapasztalathoz, amit a Kármel hegyén Illés kortársai átéltek. Nem segítenek azok a bálványok, amikben bízunk. Ezért elmondhatjuk, hogy tulajdonképpen Isten helytelen ismerete az, ami minket bajba, igazi életcélunktól elfordítva, helytelen utakra vezet.

Milyen sokan tévednek, akik Istent jóságos öregnek képzelik, ki olyan jó, hogy azoknak, akik gyermekei kívánnak lenni, mindent elnéz, mindent megenged és mindent megbocsát, aki örvend, ha vasárnap eljövünk a templomba. Örvend, ha látja, hogy a Bibliát olvassuk, ha törvényeiből valamit megvalósítunk. De — úgy képzeljük — nincs súlyosabb következménye annak, ha valaki törvényeit áthágja. Legfennebb ilyenkor nem örvend a jóságos öreg. De atyámfiái, Isten nem ilyen bálvány!

Mai Igénkben Isten úgy lép elénk, mint hatalmas Úr, ki a bűnt megbünteti, mert szent Úr. Bosszút áll. A bálvány nem büntet. Sok minden bűnt követhet el az, aki

bálványban hisz. De a szent Úr nem tűri a bűnt. Megbünteti s megsemmisíti azt. Éppen ezért egyedüli Úr. Az ő országában érvényesül csak az ő szent akarata. Isten olyan Úr, hogy minden a hatalmában van. Ő adott életet egykor a világnak és az abban élőknek. Minden az ő akaratától függ. Az Ószövetségből hozzánk szóló Úr erővel teljes, mint aki volt, aki van és aki mindörökké lesz. Minden pillanatban ő uralkodik. Uralma a jó és az igaz élet megvalósításában nyer kifejezést. Ezért csak hódolat illeti. Amikor Isten a bűnt megbünteti, akkor szentségét védi és istenségét érvényesíti. Hű önmagához, aki nem tűri istensége megsértését. Mind az Ó-, mind az Újszövetség gyakran beszél Isten haragjáról. Isten haragja az ő szentségének válasza a bűnre. „Nem hagyom megfertőzteni szent nevemet; és megtudják a pogányok, hogy én, az Úr, szent vagyok Izráelben” (Ez 39,7). Isten nem tűri, hogy szentségét megbántsák, hogy isteni dicsőségét kisebbiték. Szentségének haragja megégeti a bűnt. A Sínai-hegyen is úgy jelenik meg, hogy egyetlen bűnös; nyomorult ember sem közelíthet hozzá. „A mi Istenünk megemésztő tűz” (Zsid 12,29). Mivel a bűn Isten szent akaratával való ellenkezés, azért ezt nem nézi el, hanem isteni módon pusztítja el. Isten haragja szent tűz, mely nem olyan, mint az ember haragja.

Hogy az elmondottak mennyire bibliai igazságok, azt református hitvallásunk is mutatja. A Heidelbergi Káté 10. kérdésében ezt kérdezi: „Büntetlenül hagyja-e Isten ezt az engedetlenséget és elszakadást?” Felelete így szól: „Semmiképpen nem, sőt inkább rettenetesen haragszik mind a velünk született, mind az elkövetett bűnök miatt, és azokat igazságos ítéletéből mind ideig való, mind örökké tartó büntetéssel sújtja, amint maga mondotta: Átkozott minden, aki meg nem marad mindazokban, amik megfrattak a törvény könyvében, hogy azokat cselekedje.”

A Szentírás ezt világosan mutatja. Ádám bűne rettenetes büntetést vont magára. Elveszítette a paradicsomot. Ilyen szigorúan büntetett az Úr! Mikor később elszaporodtak, Isten törvényének áthágása miatt özönvizet bocsátott a földre. A vízben fuldoklók, az utolsóig elveszők szörnyű pillanatokban kellett hogy meglássák, hogy bűnt büntető és bosszúálló az Úr. A Mózással szemben álló fáraó is milyen keservesen tapasztalta ezt meg! Az Úr nem hagyja sohasem a bűnt büntetés nélkül. A bálványimádó zsidók, kiknek nem használt a próféták szava, a babiloni fogságban ébredtek rá bűneik megismerésére. Lerongyolódva, éhezve, a porba hullva, könnyekkel szemükben így kellett szólniuk: „Igaz ő, az Úr, mert az ő szava ellen rugódoztam! Halljátok meg, kérlek, mind ti népek, és lássátok meg az én bánatomat: szüzeim és ifjaim fogságba menének... Megcselekedte az Úr, amiket gondolt, beváltotta szavát, melyet szólt eleitől fogva; rombolt és nem kímélt!” (JSir). Jézus az utolsó ítéletről mondott példázatában is úgy mutatja meg az Urat, mint aki következetesen ítéli meg azokat, akik nem szolgáltak neki (Mt 25). Az Újszövetség szól az értünk szenvedő Jézus kereszthaláláról, mely bennünket bűnösöket porig alázva azt hirdeti hatalmasan, hogy Isten nem hagyta a bűnt büntetés nélkül. Értsük meg végre: Izráel Istene nem szelíd öreg, hanem bűnt büntető szent Úr.

III.

De e felséges Úrnak vannak olyan tettei, melyek azt hirdetik, hogy e szent Úr egyidejűleg buzgón szerető Atya, aki egyszülött Fiát a kereszt rettenetes kínjaira adta. Odaadta, hogy szenvedje el sokakért a bűn büntetését. Íme a mi Istenünk! Szentsége nem tűri a bűnt. Elégtételt kíván az emberek által elkövetett vétkekért. Nem elnéző. De ha az elégtétel keresztjét nézed, akkor azt látod, hogy téged szeret. Nemcsak miattad, de érted is keresztre adta Fiát, mert szereti a bűnben élő, ellene lázadó gyermekét. Szent Fiában ő vállalja és hordozza a te szenvedésedet, a bűnért való bűnhődésedet.

A kereszt rettenetes kínja, a töviskorona, az átszegezett kezek mind azt mutatják, hogy milyen nagy büntetéssel sújtja az Úr szentsége a bűnt. De ez nem reád hullt, hanem Jézusra. A szenvedő Krisztusról reád sugárzik az evangélium: éretted tette ezt, mert buzgó, megmentő szeretettel szeret. Te nem bírtad volna elhordozni ezt a kint, elvesztél volna a büntetés súlya alatt. Krisztus helyetted elviselte azt. Ez a szeretet.

Isten e szeretete, Krisztus e szeretete mutatja igazán azt, hogy mi a szeretet. Mikor mi szeretünk, legtöbbször azt szeretjük, akitől valamit kapunk, akinek szeretete számunkra nyereség. Az emberi szeretetben nincs ilyen áldozat. Isten szeretete nem számító, nem feltételes, hanem ilyen áldozatos. Szereti ellenségét, aki neki oly sok szomorúságot okozott.

A szent és felséges Úr e buzgó szeretete keres minket. A bűnt büntető Úr szeret bennünket s magához fogad. Ez az evangélium! Az igazi hit ezt az evangéliumot fogadja el, mert megismerte az igaz Istent, aki magát kijelentette a Krisztus keresztyén. Ez az Úr szeretete örökkön-örökké szereti az övét. Ezt az evangéliumot már Ézsaiás is így hirdette: „a hegyek eltávoznak és a halmok megrendülnek, de az én irgalmasságom tőled el nem távozik és békességemnek szövetsége meg nem rendül, így szól könyörülő Urad” (Ézs 54,10).

Mit cselekedjünk, ha a szeretet ilyen gazdag reánk áradását megtapasztaltuk? Mit tegyünk, midőn így diadalmaskodott rajtunk a szent Úr örökkévaló hatalmas szeretete? Engedjük, hogy feleljen rá az új, a megváltott ember szava: Szeretlek, Úram! Itt van szívem, neked adom, Úram!

Isten e megmentő szeretete mutatta meg azt, hogy az ő szent akarata megmentő szeretet. Szeretben ragadott meg téged is. Meríts ebből a szeretetből, s így töltsd be törvényét, szent akarátát. Ne legyen benned többé gyűlölet. Lépj ki a bűn börtönéből Isten szeretetének napsugarába mint hálás, megmentett gyermek.

„Én, az Úr, a te Istened, féltőn szerető Isten vagyok, aki megbüntetem az atyák vétkeit a fiakban harmad- és negyedíziglen, akik engem gyűlölnék. De irgalmasságot cselekszem ezerfziglen azokkal, akik engem szeretnek és az én parancsolataimat megtartják” (2Móz 20,5-6). Ez az ezerfziglen irgalmasságot cselekvő Isten szeretete. Ámen.

Csiha Kálmán

Oszlop a hegyen

Alapige: 1Mózes 31,33-55

Bibliolvasás: Róma 2,10-24

Ennek a történetnek az elején valahogy mindenki melléfog a dolgoknak. Lában üldözi Jákóbot, mert elszökött tőle, elvitte a leányait, a juhokat, amelyeket hamissággal szerzett, de legfőképpen azért, mert Rákhel elvitte titokban a házi bálványokat. Lában jön, kikutatja a sátrakat, és mindenütt keresi ezeket a bálványokat.

Lában valami olyasmit keres, amiből semmi haszna sem lesz az életben, amire semmi szüksége nincs, ami csak távolabb viszi Isten kegyelmétől. Nem gondoljátok, hogy mi is így vagyunk sokszor? Valami olyanért idegeskedünk, amiért igazán kár idegeskedni; valami olyat keresünk, amire életünkben semmi szükségünk sem lesz. Sokszor azért kockáztatjuk az életünket is, ami egyre távolabb visz Istentől. Mi is sokszor nagyon mellé tudunk fogni. Ott keressük a békességet, ahol nincs, ott keressük a boldogságot, ahol nincs, olyan Istent keressük magunknak, amilyen nincs, mert Isten helyett bálványokat keresünk! Sokszor mi is nagyon mellé tudunk fogni! Azért áldozunk ideges napokat, heteket, éveket, azért öröljük az idegrendszerünket, amiből semmi hasznunk nincs. Később visszanezünk az eltelt évekre, az eltelt napokra, amikor valamiért nagyon idegesek vagy nagyon bosszúállók voltunk, és megállapítjuk, hogy kár volt. Kár volt így elpazarolni a napokat, felőrölni az idegrendszerünket, kár volt összeveszni valakivel, hiszen egészen máshol van a békesség és az öröm, és egészen máshol van a boldogság. A boldogság nem a bosszúállásban, nem a mások sátrában való kutatásban, nem a bálványok keresésében, hanem ott van az Úr Isten mellett, hanem ott van a megbocsátásban és a szeretetben.

A történetben nemcsak Lában fog mellé, melléfog Rákhel is. Rákhel elrejtja a házi bálványokat. Amikor az édesapja már mindent átkutatott és már-már az ő sátrára

kerülne a sor, akkor beteszi egy tevének a nyergébe azokat, ráül arra a nyeregbe, eltakarja a házi bálványokat a szoknyájával, és azt hazudja, hogy beteg, nem tud felkelni.

Rákhel valami olyant véd görcsösen, valami olyanhoz ragaszkodik, amiből semmi nem lesz, olyanért hazudik az apjának, amiért igazán nem érdemes. Azokban bízunk, amikben majd nagyot fog csalódnunk, mivel a házi bálványokat Jákób szavára később el kell hogy ássa egy tölgy alá, hogy soha többé vissza ne térjen hozzájuk. Most görcsösen védi őket, mert azt hiszi, hogy bennük van a segítség.

Nem gondoljátok, hogy mi is így vagyunk?! Azt védjük, azt takargatjuk, amit át kellene adnunk Istennek. Sokszor a bűneinket rejtegetjük. Bűneinket mind önmagunk, mind az emberek, mind Isten elől el akarjuk rejteni, mint Rákhel ezeket a házi bálványokat. Lehazudjuk őket, azt hisszük, hogy ez a megoldás. De ha Isten kegyelméből új életet kezdünk, bűneinket elássuk valahol, s később, amikor visszanezünk, megállapítjuk, hogy ezért igazán kár volt hazudni, képmutatószkodni, ehhez igazán kár volt ragaszkodni, sokkal hamarabb meg kellett volna szabadulni tőlük. Addig mindig melléfogunk, mint Rákhel.

Úgy szól tovább a történet, hogy amikor nem találja meg Lábán a házi bálványokat, akkor Jákób haragra gerjed, kemény szavakkal mondja Lábánnak: Hűsz esztendeje vagyok nálad, engem megcsaltál, kijátszottál, béremet tízszer is megváltottattad, pedig íme, én ártatlan vagyok! Az ártatlansága teljes tudatában feddőzik Lábánnal. Hogy melléfog Jákób is, amikor így megjön a hangja! Hiszen csak azt kellene hogy mondja Lábán Rákhelnek: állj fel, hadd nézzem meg a tevének a nyergét. Egyszerre bizonytalanná válna Jákób.

Jákób később döbbsen csak rá, amikor elásatta Rákhellel a házi bálványokat, hogy ő is mennyire melléfogott, amikor úgy megjött a hangja és veszekedett az apósával.

Sokszor nekünk is megjön a hangunk és biztos talajon érezzük magunkat. Kemény szavakat tudunk mondani egymásnak, miközben tökéletesen igaznak képzeljük magunkat. De ha megszólalna Isten és azt mondaná: Állj csak fel, emlékezz csak a tegnapi, tegnapelőtti, a múlt évről! Akkor mi lenne? Egyszerre egészen megcsendesednénk, ha Isten mások előtt szemünkbe mondaná azt, amit mi takargatunk, vagy amiről nem is tudunk semmit, amit majd csak később fogunk megtudni, amit csak később fogunk megérteni, megbánni. Ó, hogy megcsendesednénk! Úgy mellé tudunk mi is fogni sokszor az életben, mint Jákób. Milyen kemény szavakat tudunk mondani egymásnak. De ha majd megöregszünk, ha az egyik haragosunkat eltemetik s megállunk a sírja mellett, akkor bizonytalanná válna az életünk, hogy kár volt, hogy milyen kár volt olyan keményen beszélni, hogy milyen kár volt úgy feddőzni, holott sokkal jobb lett volna szeretni egymást!

Ez a történet azonban végül mégis szépre változik. Amikor Jákób minden panaszát elmondja s hozzáteszi: „...de megtekintette Isten az én nyomorúságomat, és nem engedte, hogy bántásal engem” — akkor Jákób nem is tudja, hogy most mond először igazat, mert megtekintette Isten az ő nyomorúságát, de nem úgy, ahogy ő gondolta: a juhokban, a gazdagságban, a legelőknél, az emberi igazságtévesztésben, hanem megtekintette Isten az ő nyomorúságát, vagyis az ő bűnét, mert Isten azt akarja, hogy ezután más legyen Jákób!

Ezért Isten elindít valamit a Lábán szívében, és Lábán engedi, hogy ez az új gondolat elinduljon benne. Isten sokszor a mi szívében is elindít egy-egy gondolatot, és ránk bízta, hogy mi engedjük azt továbbgyűrűzni a szívében, hogy életre keljen és nagyra nőjön az, amit az Úr elindított. Mennyire más lenne az életünk, ha mindig engednénk Istennek, és amikor elindít a szívében egy-egy szép gondolatot, akkor utána engednénk és hagynánk, hogy nagyra nőjön és megszólaljon bennünk, és hogy megváltoztassa életünket. Sokszor azonban olyan kemény az emberi szív, hogy meghal benne Isten szép ajándéka.

Milyen gyilkos temető egy-egy emberi szív. A szép gondolatok és az élet megváltoztató szeretet gyilkos temetője. Ma tanulhatunk Lábántól. Pedig Lábán félig pogány ember volt. Ezelőtt néhány ezer évvel élő ember, de Isten valamit elindított a

szívében, mivel Isten a megelőző éjszaka szólta neki álmában, akkor Lábán engedi, hogy amit Isten benne elindított, az nagyra nőjön és létté legyen a szívében. Ezért mondja Jákóbnak: „A leányok az én leányaim, a fiak az én fiaim, és a nyáj az én nyájam, s valamit látsz, mind az enyém, de mit tehetek én ma ezeknek, az én leányaimnak vagy az ő magzatjaiknak, akiket szültek?”

Mit tehetek? Most menjek nekik és neked a csapatommal, és gyilkoljuk, öljük, tépjük egymást? Mit tehetek? Mintha azt mondaná Lábán: Látod, Jákób? Itt minden az enyém, és bármit tehetnék veled, de engem megkötöz a szeretet. Ezek a leányok az én leányaim, ezek a fiak az én fiaim, ezek az én unokáim. Ezért megkötöz engem a szeretet. És Lábán engedi, hogy ott a hegyen gúzsba kösse kezét a szeretet.

Engedd te is, hogy megkötözzön a szeretet. Nem szégyen legyőzteni a szeretet által. Lehet azt mondani, hogy minden az enyém, hogy bármit tudnék tenni, de hogyha másnak ártok, akkor az enyéimnek ártok, akkor magamnak ártok. Megkötöz a szeretet, hogy ne tudjak ártani. Ezért mondja Lábán: „Most tehát gyere, kössünk szövetséget.”

A szövetségkötés megpecsételésére köveket hordanak össze. Jákób is szól az övéinek: gyertek, hozzatok köveket. Lehet, hogy azokra a kövekre azelőtt úgy néztek, hogy azokkal fognak majd harcolni, azokkal fogják talán megkövezni egymást, vagy azokat fogják lehengeríteni egy-egy hegy oldalán egymásra. Most emlékoszlopot csinálnak belőlük, a szövetség emlékoszlopát.

A mi életünkben is vannak ilyen kövek. Vannak emlékek, akaratok, érzelmek, amelyek sokszor kemények lehetnek, mint a kövek, és odadobbanthatnak egy-egy szívhez és kettérepeszthetik azt. De ezeket másra is lehet használni. Lehet építeni belőlük szeretetet is, és lehet emlékoszlopot is emelni belőlük. Az emlékoszlopot elnevezi Lábán Jegár-Sahadutának, Jákób pedig Galédnak. Mindkettő ugyanazt jelenti: bizonyosság, emlékeztető bizonyosság. Lábán arámul, Jákób héberül mondja. Aztán azt mondják: „...el nem megyek e rakás kő mellett tehozzád, se te nem jössz át énhozzám e rakás kő és ez emlékoszlop mellett gonosz végre.” Az emlékoszlopot Micpának is elnevezik, ami azt jelenti magyarul: vigyázó, de azt is jelenti: őr. Ez őrködjek a szeretetük felett. Ha valamikor a szívüket újra elfoglalná a gyűlölet és elindulnának egymás ellen, akkor ha majd elmennek az emlékoszlop mellett, ami mellett együtt ettek, és ami mellett megkötötték a szeretet szövetségét — változzék meg a szívük és gonosz céllal ne tudjanak továbbmenni egymás felé.

Milyen jó lenne nekünk is egy ilyen emlékoszlop. Sok-sok veszekedő család, sok-sok rosszul élő rokonság, sok-sok ember és szomszéd, sok-sok ismerős és ismeretlen, nemzetek és népek, amikor elmennek mellette, engedjék le fegyvereiket és váltoozanak meg a szívek és a szájak, hogy gonosz végre, hogy gyilkos szándékkal ne tudjanak egymás ellen menni. Mert jaj, milyen sok gonosz célú egymás ellen menetel van ezen a világon. De milyen jó, hogy van egy ilyen emlékoszlop, melyet a Golgotán állítottak fel, s amelyet úgy hívnak: kereszt! Jákób a maga emlékoszlopánál leölt egy állatot, és áldozatot mutatott be. A golgotai emlékoszlopon, a kereszten Jézus mutatta be az ő testének engesztelő áldozatát.

A keresztyén emberek, ha elmennek az ő emlékoszlopa mellett, többé nem tudnak gonosz végre egymás ellen menni. Ez a lelki emlékoszlop mindig ott kell hogy legyen az életedben, de mondhatjuk így is: Jézus Krisztus ott kell hogy legyen férj és feleség között, rokon és rokon között, barát és barát között; Jézus Krisztus ott kell hogy legyen a keresztyén egyházak és a népek között! Ha a magad számára egyszer elfogadtad ezt az emlékoszlopot, ha elfogadtad Jézus Krisztust, akkor nem tudsz gonosz végre a másik ellen menni, mert ha Jézusra nézel, akkor leengeded a fegyveredet, akkor megváltozik a szíved, akkor eszedbe jut a régi áldozat, az új szövetség, akkor a gyűlöletből szeretet lesz.

Azzal fejeződik be ez a történet, hogy „Reggel pedig felkele Lábán és megcsókolá fiait és leányait, és megáldá őket” Emlékeztek, hogy miként kezdődött? Ez a történet úgy kezdődött, hogy Lábán összeszedte rokonságát, és a maga kicsi hadseregével bosszúállás céljából elindult Jákób után. Ez a történet az emlékoszlopnál azonban úgy

végződik, hogy a gyűlölet és a bosszúállás csökkék és áldássá változik. Aki az életében meglátta Jézust, akinek az útjába odakerül Isten emlékoszlopa, annak az életében bosszúállás, gyűlölet helyett csók, áldás és szeretet lesz, annak az életében boldogtalanság helyett békesség és igazi öröm lesz!

Adja Isten, hogy te is mindig e mellett az emlékoszlop mellett indulj a te szeretteid felé, az ismerős vagy az ismeretlen emberek felé. Ámen.

Csiha Kálmán

Hazafelé

Alapige: 1Mózes 32,1-12

Bibliaalvasás: Jelenések 7,9-17

Úgy kezdődik ez az Ige, hogy „Jákób továbbméné az ő útján”.

Sok minden van belezárva ebbe a rövid mondatba. Mintha eddig nem a saját útján járt volna. Mert úgy van, hogy az Úr Isten mindenikünk számára kijelölt egy utat, amin végig kell mennünk. Mi sokszor letévedünk erről az útról. Sokszor másfelé megyünk. Nem az Isten által kijelölt úton megyünk, hanem azon az úton megyünk, amelyet vagy mi választottunk a magunk igazi útja helyett, vagy a kísértő adott előnkbe, vagy amelyre a körülmények kényszerítenek rá. A mi igazi utunk, amelyet az Úr Isten kijelölt számunkra, valahol elvész az élet rengetegében, és mi megyünk árván, üresen, idegesen, tépelődve, gyűlölködve, hitetlenül, vérző szívvel, amíg egyszer rátalálunk a magunk útjára, rátalálunk az Isten útjára, amelyet kijelölt nekünk, és akkor a mi életünkben is valóság lesz, mint ebben a régi történetben, hogy „Jákób továbbméné a maga útján”.

Amikor rátalált Jákób erre az igazi útra, amikor elindult, hogy kibéküljön a megcsalt testvérel, Ézsauval, amikor Isten szavára elindult a szeretet felé, akkor azt olvassuk a Szentírásban, hogy szembejövének vele az Isten angyalai. Amikor rátalálunk arra az útra, amelyet az Úr Isten jelölt ki számunkra, akkor szembejönnek velünk Isten angyalai. Akkor csodák történnek az úton, akkor békesség lesz, akkor öröm lesz, akkor bizalom, erő és reménység lesz az életünkben. A Szentírás nyelvén az angyal azt jelenti: küldött. Szembejöttek Isten küldöttei Jákóbbal! Minden bizonnyal vannak valóságos angyalok is. Lehet, hogy Jákóbbal valóságos angyalok jöttek szembe. De te is meg fogod majd tapasztalni, hogy amikor rátalálsz az Úr Isten útjára, akkor szembejönnek veled is az Isten angyalai. Lehet, hogy egy szeretett lélek lesz vagy egy szeretett lélek volt az Isten küldöttje az életedben; talán egy barátod, aki Istenhez vezetett, valaki, aki először hozott el a templomba, vagy aki megtanított Bibliát olvasni. Lehet, hogy édesanyád volt az a lélek, aki megtanított imádkozni, lehet, hogy egy ismerős, lehet, hogy egy idegen, de valamiképpen mindig szembejönnek velünk Isten angyalai, amikor az Úr útján járunk.

Egy mozdonyvezetőről azt olvastam, hogy az első világháború idején egy alkalommal éjszaka vezette a vonatot, és amikor előrenézett, a reflektorfényben úgy látta, mintha egy angyal integetne neki, hogy álljon meg. Megrándította a vállát, ez lehetetlen — gondolta —, de az angyal tovább integetett a reflektorfényben, míg végül arra gondolt, hátha Isten üzen. Megállította a mozdonyt. A nyílt pályán előrement. Akkor vette észre, hogy az előtte levő híd, amely egy folyón vezetett volna át, le volt rombolva. A szakadékba zuhantak volna, de mert megállt, megmaradt az ő élete is és azoké is, akik a vonaton utaztak. Amikor visszafordult, akkor vette észre, hogy a reflektor fényében egy lepke vergődik, de mire kinyitotta a reflektor üvegét, a szegény pille már el is égett. Angyalként annak az árnyékát látta az éjszakában, a fénysugárban.

Akkor az a lepke volt az Isten angyala! Ha akarja, Isten elküld egy lepkét, bezárja egy reflektor lángjába, hogy integessen, hogy szembejöjjön velünk Isten angyala és figyelmeztessen arra, hogy álljunk meg.

Az életünkben így angyal lehet egy gyermek, egy lepke, egy esemény vagy a lelkünk mélyén megszólaló hang. Ezen a héten mondta el egy asszonytestvérem, hogy a világháború idején özvegyen maradt, a gyermekeit nem tudta nevelni és nem volt étel, nem volt ruházat, csak szegénység, csak fájdalom és nyomorúság volt körülötte. Egy este lefektette a gyermekeit, és elindult, hogy a Marosba ölje magát. Amikor egypár lépést ment, úgy érezte, mintha egy hang szólt volna hozzá, és mintha azt mondta volna: Menj vissza és imádkozz! Visszafordult. Imádkozott. A jó Isten megsegítette, és felnevelte gyermekeit.

Most hittel és boldogan mondta el nekem azt, hogy ő akkor angyalokkal találkozott.

Lehet vitatkozni rajta, hogy miként. Hogy honnan hallotta azt a hangot, hogy vajon igaz volt-e, hogy szembejött vele valaki. De tény, hogy hallotta és visszafordult, nem lett öngyilkos, és életben maradtak gyermekei. Az Isten útján lehet angyalokkal találkozni, amikor az ő kezét fogva jársz.

Jákób az angyalokkal találkozott. Megdöbbenve nevezte el azt a helyet Mahanáinak, ami magyarul azt jelenti: két tábor. Mintha azt mondta volna: Én jövök egy táborral, egy földi táborral, amiben ott van a gond, a bűn, a reménység, a bánat, és jön velem szembe egy másik tábor, az Isten tábor, amiben ott van a szeretet, a béke és az erő. Ez a Mahaná a Sós-tenger partvidékén feküdt, most egy kicsi romváros, arabok laknak benne. De ez a Mahaná ott lehet a mi életünkben is, amikor megyünk a magunk seregével, a magunk gondjával, bűnével, fájdalommal, de amikor megérezzük, hogy szembejön velünk az Isten.

Ezen az úton először angyalokkal találkozott Jákób, majd előreküldte a követeit, ezt mondván nekik: Menjetek el Ézsauhoz, és „Így szóljatok az én uramnak, Ézsauinak, ezt mondja a te szolgád, Jákób: Lábánál tartózkodtam és időztem mind-ekkorig. Vannak pedig nékem ökreim, szamaraim, juhaim, szolgálím és szolgálóim, de követséget küldök hozzád, az én uramhoz, hogy kedvet találjak a te szemeid előtt”.

Figyelitek-e, hogy ezen a megtalált úton hogy megváltozik Jákób beszédmódja, de a Jákób szíve is!? Ezt üzenem az én uramnak, Ézsauinak, ezt üzeni az ő szolgája, Jákób! Valamikor ő akart az úr lenni, ezért elcsalta az elsőszülöttségi áldást és a vele járó jogokat, az örökséget, mindent, az egész atyai vagyont. Valamikor erőszakkal, fondorlattal és csalással ő akart az úr lenni. De most ezen a megtalált úton azt üzeni az ő urának, Ézsauinak, hogy ő, Jákób, a szolgája. Ezen az úton megtanult szolgává lenni. Megtanuljuk mi is ezt az Isten útját. Amíg nem ott járunk, addig urakunk lenni. Addig uralkodni akarnak egymáson az emberek. Sokszor a férj és a feleség is uralkodni akar. Amikor az ő útján járunk, akkor megtanulunk szolgáló szeretettel üzeni egymásnak, akkor odahajolunk egymáshoz, és azt üzenjük, hogy azért jövök, hogy kedvet találjak a szemeid előtt. Vannak nekem ökreim, szamaraim, szolgálím, szolgálóleányaim. Mindenem megvan, csak egy hiányzik számomra, és pedig az, hogy kedvet találjak szemeid előtt. Mindenem megvan, testvérem, Ézsau, gazdag vagyok, de itt belül mégis üres a lelkem, itt belül nagyon hiányzik valami, és addig nem leszek igazán gazdag, bármennyi lesz is a jószágom, ökröm, aranyam, ezüstöm, szolgálím és szolgálóleányom, amíg ezt a szót, hogy megbocsátok, ki nem mondod nekem, testvérem, Ézsau!

Néha-néha érzed-e te magad is életedben ezt az ürességet? Ahhoz, hogy igazán tele legyen az életünk azzal, amivel kell, ahhoz nem elég az autó, a bankbetét, a ház, a pénz, a vagyon, ahhoz valami más is kell, és pedig az kell, hogy itt belül rendben legyen a szív. Ahhoz az kell, hogy kimondják onnan felülről és innen mellőled, hogy megbocsátok neked, hogy szeretlek téged, hogy visszafogadlak téged újra. Érzed-e ezt a belső hiányt? Enélkül mindig koldusszegény marad Jákób, és koldusszegény marad minden ember. Jákób akkor kezd igazán gazdag emberré válni, amikor rátalálva igazi útjára, rájön erre a nagy belső, lelki szegénységére. Ézért szeretné most megtalálni az Ézsauval való kibékülésben az igazi gazdagságot.

Elmennek a követek, és amikor visszajönnek, hozzák a hírt: „...elmentünk a te atyádfiához, Ézsauhoz, és már jön is elődbe, és négyszáz férfiú van vele.” Jákób úgy

gondolja, hogy most jön a nagy leszámolás. Érezte is, hogy el kell érkeznie a nagy leszámolásnak. Ezért szinte beszámolt az életéről a követek által Ézsauak: Lábánál tartózkodtam mind ez ideig, nézd, most hazajövök, és szeretnék kedvet találni szemeid előtt. Érti Jákób, hogy egyszer el kell számolnia az étellel. Te érezted-e már? Érezted-e, hogy hátravan a nagy leszámolás, leszámolás az emberrel és leszámolás az Istennel. Érezted-e, hogy egyszer szembe kell nézni minden bűnnel vagy itt a földön, vagy ott az utolsó ítéletben.

Micsoda Ézsau négyszáz férfija Jézushoz képest, aki tűzben fog eljönni megfátni ezt a világot?! Megretten Jákób szíve a négyszáz férfitől. Vajon a mi szívünk nem retten-e meg Isten ítéletétől, ha arra gondolunk, hogy egyszer majd nekünk is el kell indulnunk feléje? Ki tudja, mikor? Húsz év múlva, harminc év múlva, vagy talán holnap este, mert Isten kezében van az életünk.

Kétfelé osztja Jákób a seregét. Ha az egyiket levágja Ézsau, akkor a másik meneküljön meg. Jákób egész szívével szeretné a békességet, de azért mégis meg akarja a fél csapatot menteni magának. Sokszor mi is ilyen kettéosztott étellel járunk. Egész szívünkkel szeretnénk a bocsánatot, a szeretetet, a kibékülést, és mégis kettéosztjuk az életünket, kettéosztjuk egy hétköznapi és egy istentiszteleti részre, egy hívő részre és egy hitetlen részre, egy félig szeretetben és egy félig gyűlöletben járó részre. Félünk egészen odaállni az Úr Isten elé, de félünk egészen odaállni az emberek elé is a magunk bűneivel és bocsánatot kérő szavainkkal, mert azt gondoljuk, hogy hátha nem sikerül a kibékülés. Megpróbáljuk kétfelé osztani magunkat, pedig nem lehet.

Jákóbnak el kell indulnia Ézsau felé. Szemtől szemben kell találkozniuk. Nem lehet elbújni a leszámolás elől. Nem lehet úgy menteni életünk egy darabját, hogy ne adjuk azt át Istennek vagy ne vigyük azt oda azok elé az emberek elé, akiket az életünk során megbántottunk.

Amikor Jákób Ézsaut várja, imádkozni kezd. Ez Jákób első őszinte, igazi imádsága. Mert azon az úton, ahol szembejönnek veled az angyalok, azon az úton, ahol szíved mélyéig ér az a felismerés, hogy le kell számolnod Istennel és az emberekkel, hogy nem lehet kikerülni őket — azon az úton megtanul imádkozni az ember. Amikor imádkozni kezd, akkor Jákób nemcsak Ézsauhoz közeledik, hanem Istenhez is. Mi is akkor egymás felé indulunk, akkor Isten felé is elindulunk; amikor Isten felé indulunk, akkor egymás felé is elindulunk, mert Isten van mindennek a közepén. Nem tudunk úgy szólni egymáshoz, hogy Istennek ne legyen ahhoz köze.

Imádkozik Jákób, és ezzel az imádsággal kezdődik el az ő új élete. Valahogy olyan ez, mint ahogy az Apostolok cselekedeteiben olvassuk, hogy amikor Saulus bosszútól lihegve Damaszkuszba ment, hogy elfogja a keresztyéneket, akkor azon az úton megjelent neki Jézus, és amikor e látomásába belevakult farizeust kézen fogva vezették be Damaszkuszba, akkor Jézus szólt egy Anániás nevű keresztyénhez álmában, és azt mondta neki, hogy menjen el Saulushoz az Egyenes utcába, mert, íme, imádkozik.

Az az élet nagy változása, amikor Saul elkezd imádkozni, amikor Pál apostol lesz belőle; és az a mi életünk nagy változása, amikor elkezdünk mi is imádkozni. Te elkezdted-e már imádkozni? Amikor imádkozni kezd, minden megváltozik Jákób körül, akkor Jákób szíve is megváltozik.

Így szól Istenhez: „Ő, én atyámnak, Ábrahámnak Istene és én atyámnak, Izsáknak Istene, aki azt mondtad nekem, térj vissza hazádba, a te rokonságod közé, s jól tészek veled. Kisebb vagyok minden te jótéteményednél és minden te hűségednél, amelyeket velem cselekedtél.” Jákób egyszerre azt érzi, hogy ő nagyon kicsi. Eddig úgy érezte, hogy nagyon nagy. Amikor megcsalta Ézsaut, akkor is azt gondolta, amikor sikerült kijátszania Lábánt, az apósát, akkor is azt gondolta, hogy ő milyen nagy. Mielőtt szövetséget kötöttek volna a hegyen, akkor még perlekedett, amikor feleségeinek elmondta az életét, akkor is azt gondolta, hogy ő nagyon nagy. De most, amikor imádkozni kezd, egyszerre rádöbben arra, hogy ő nagyon kicsi. „Kisebb vagyok minden te jótéteményednél.” Visszagondol az életére. Visszagondol az Ézsau előli menekülésére, visszagondol arra, hogy miként mentette meg őt Isten. Egy pálcával ment át a Jordánon, és két sereggel jött vissza. Bűnei ellenére Isten gazdagon megajándékozta.

Utolérte Lábán, megölhette volna, de helyette szövetséget kötött vele. Egyszerre rádöbben Jákób, hogy ő nem érdemli meg mindazt a jót, amit tett és tesz vele Isten.

Vajon te rádöbbsz-e erre? Vagy tovább zúgolódsz, hogy nem tett még több jót veled? Aki imádkozni kezd, az meglátja Isten fényében saját magát is, az tudja, hogy miért kell hálát adnia Istennek, annak a szíve mélyéig merül le a szó, hogy kisebb vagyok minden te jótéteményednél.

Pedig Jákób még nem is tudja azt, amit te, testvérem, már tudsz. Jákób még nem ismeri a legnagyobb jótéteményt. Azt a legszebb dolgot, hogy Isten nemcsak ökröket, szamarakat, szolgákat, szolgálóleányokat, pénzt és vagyont adott Jákóbnak, hanem Isten Jákóbot Jézus Krisztus ősatyjává tette; hogy Isten nemcsak ruhát, egészséget, kenyeret és megélhetést adott neked és nekem, hanem a legnagyobb jótéteményeként Jézus-Krisztust a gólgotai keresztre adta a mi bűneinkért, hogy ha hiszünk őbenne, el ne vesszünk, hanem örök életünk legyen!

Ha ez a nagy jótétemény igazán a mienk lesz, akkor teljes szívvel el tudjuk mondani a Jákób imádságát: „kisebb vagyok te minden jótéteményednél”. Nem érdemlem meg, Istenem, azt, amit értem és amit velem tettél. Ott a határon belekapaszkodik Jákób Isten kezébe és azt mondja: Uram, ígértél nekem valamit, azt mondtad nekem, térj vissza a te hazádba, a te rokonságod közé, és jól teszek veled. Szabadíts meg, kérlek, engem az én bátyám kezéből, az Ézsau kezéből, mert félek tőle! Azt mondtad, hogy jól tévén, jól teszek veled, azt mondtad, hogy megsegítesz engem, én Istenem! Kisebb vagyok minden jótéteményednél, bűnös vagyok, nem érdemlem meg, Uram, jótéteményeidet, és látod, itt félek a határon, segíts meg engem, lásd, belekapaszkodom a te kezedbe! Bocsáss meg nekem, Istenem, segíts meg engem, Istenem, és adj nekem békességet, add meg nekem azt, ami hiányzik itt belül a lelkemben, add meg nekem azt, ami nélkül örökre koldus és szegény maradok, de amit ha elnyerek a te kegyelmedből, akkor igazán a te gyermeked leszek!

Jákób büntudattal kérte, majd megkapta ezt az ajándékot. Merd kérni te is, kapaszkodj bele te is az Isten ígéretébe, aki szeret téged, kapaszkodj bele a Jézus szavába, aki így szólt: „kérjetek és adatik néktek”! És őszintén mondd el minden félelmedet, minden bűnödöt, bánatodat, és mondd: Megígérted nekem, Uram, a te szent Fiadért, hogy megbocsátasz és mindörökké velem leszel. Bocsáss meg, Uram, és légy velem, hogy legyen veled tele az életem! Ámen.

Gálfy Zoltán

Talpra állni...

Alapige: Jeremiás 8,4-7

Bibliaolvasás: 1Thesszalonika 5,1-11

Egyetlen együtt érző, együtt szenvedő kérdés visszhangzik ezekben a mondatokban: miért nem?

Miért nem egyenesedik ki, áll talpra Jeruzsálem, az én népem?

Miért nem tér vissza egyetlen megtartó hatalmához, Urához?

Miért nem tudja megtérésének idejét?

Mindhárom kérdés mögött ez a kérdés: miért ilyen makacs az ember?

I.

Miért nem egyenesedik ki, áll talpra ez a nép?

Sorsdöntő időben kérdezi népét Jeremiás. Krisztus előtt 606-ban az ókor egyik véres csatájában Nékó fáraó megsemmisítő vereséget mér a zsidóságra, Megiddónál leveri Júdeát, de megkíméli Jeruzsálemet. Nagy sarcot vet ki, és visszatér a Nílus völgyébe. A közvetlen veszély elmúlt, Jeruzsálem, Jójákim királyi udvara éli tovább megszokott életét. Ez az élet különbözött attól, amit az előd Jósiás király megálmodott. Jósiás az első nagy reformátora volt Júdeának. Vissza Isten törvényéhez és oltalma alá! — ez volt a programja. Az utódot Egyiptom tette Júdea élére. Jeremiás a megelőző versekben három dolgot ró Jójákim bűnlistájára:

1. Pogány szobrok kerültek ismét a jeruzsálemi templomba.

2. Megengedte a gyermekáldozatokat a Jeruzsálemtől délre fekvő Hinnom völgyében. Máglyahelyet létesített ezeknek az áldozatoknak a végrehajtására. Évszázadokkal előbb Ábrahám keze megállt Izsák felett a Mórija hegyén. A Hinnom völgyében a pogány kultusz egyik szörnyűsége kapott helyet.

3. Az égítetek kultusza, az asztrális vallás babonája ismét terjedt. Jeremiás beszédek sorával ítéli el, ostorozta ezt a kort. Ezeknek a beszédeknek egyike ez a pár vers.

Elmúlt a veszély — következhet az önfeledtség! Sokszor esett és esik ennek áldozatául közösség és egyén.

A Dózsa-féle felkelés után fellélegzett az a réteg, amelyiknek pénz, hatalom és katonai erő volt a kezében. Szapolyai mint győztes tört a maga célja felé. A művelt Werbőczy önmagának tetszelgett. És a hamis nyugalom tragédiájába Mohácsnál belezuhant a király és a nép egyaránt.

Megszabadulunk személyes életünk egyik bajából, és a benuháztalálkozásban belezuhanunk egy másik, mélyebb verembe. Felépülünk egy betegségből, és hozzákezdünk erőnk még nagyobb pazarlásához.

Jeremiás nem örül a hamis nyugalom bálványimádó idejének. Valami azt súgja neki, hogy csak most következik az igazi veszedelem, mert 605-ben trónra lép a verhetetlen asszíriai hatalmat megtestesítő Nabukodonozor. Elmúlt az egyiptomi veszedelem — az égen északon kirajzolódik egy sokkal sötétebb felhő.

És odakiáltja népének a méltatlankodó kérdést: Miért nem állasz talpra?! Mire vársz?

Előtte van az eleső, bukdácsoló gyermek képe, aki erőlködik és talpra áll. Ha nem tud, segítségért nyújtja kezét, de akkor is igyekszik.

Egy másik mai fordításban Jeremiásnak ez a méltatlankodása így szólal meg:

Ha valaki elesik, tán nem kel fel újra?

Aki eltéved, többé nem találhat rá a helyes útra?

Akkor az én népem miért tart ki eltévelyedésében

Megátalkodva a hűtlenségben?

Mintha ezt mondaná: nem értem, mi ennek az oka?

A VIII. század egy prófétájánál visszatérő megállapítás: elestél, Izráel!

Ámós: Elesett Izráelnek szüze, elterült a maga földjén (5,2);

Hóseás: Izráel, elbukta álnokságod miatt... (14,2);

Mikeás: Ne örülj, én ellenségem, elestem, de felkelek, mert az Úr az én világosságom.

Másfél évszázaddal korábban hangzottak el ezek, és éppen az bántja Jeremiást, hogy el lehetett ezt felejtani.

Gyakran jutunk el közösségi és egyéni életünkben a lemondásnak ehhez a pontjához. Mi történik ilyenkor velünk? Nem úgy látunk és nem úgy ítélünk, ahogy Jeremiás tette.

Vagy Egyiptomra tekintünk, vagy Asszíriára. Vagy személyes érdekemre, vagy holnapi biztonságomra, vagy népem és egyházam érdekére. Jeremiás mindezt érezte és tudta. De mindent az Isten közösségében látott. Ha ő nincs ott számításainkban és nem ő van első helyen, akkor álmokat kergetünk és csak emberi szempontokat képviselünk.

Vagyis nem csupán ez a kérdés, hogy miért nem állasz fel, egyenesedsz ki, Jeruzsálem — hanem ennél több.

II.

Miért nem térsz vissza Uradhoz, én népem?

Jeruzsálem a sorok között így mentegetőzik:

1. Nem látja az utat vissza Urához. Az élet terhei eltakarják előle az irányt. Öröm és gond belepji az ösvényt.

2. Erőtelenné vált a visszafordulásra.

3. Minél távolabb van Istentől, annál önállóbbnak érzi magát. Szabadabbnak, a maga urának. Földi, emberi örömök várományosának. Autonóm embernek.

4. Hagyják haladni a maga útján. Hagyják a futópályán haladni, arra tért, mint a harcra rohanó lovat. Azt az állatot, amelynek szemére ellenzót tesznek, semmi nem zavarja egyirányú, magába roskasztó rohanásában.

Miért nem térsz vissza Uradhoz, földi Sion, egyház? — kérdezzük szüntelen.

1. Mert a formális keresztyénség könnyebb, mint a lélek mélyéig ható. Mert a formális keresztyénség azt a lehetőséget is jelenti, hogy nem szükséges érette élni — néha lehet belőle is élni.

2. Mert a látható-földi egyház szervezete fogva tartja. A vallás, a rítus, a szervezet ránehezedik a lélekre és nem tud csak Ura felé fordulni.

3. Mert a földi tekintély, hatalom vonz és kecsegtet.

Napjainkban, amikor kiejtjük ezt a szót: megtérés, visszatérés, akkor bizonyos negatív feszültségét érezzük a szónak. Az egyház és mi tettük terhessé e fogalmat. Társítjuk egy valamilyen kevésbé őszinte életformával.

Világosan kell látnunk: Istenhez való fordulás, térés nélkül nincs keresztyén élet. Keresztelő János figyelmeztetése, kérése nem pusztába kiáltott szó. A tékozló fiú története nem üres allegória. Maga az élet. Péter vallomása, tagadása és rajongása maga az ember a kereszt előtt.

A megtérésért imádkozni kell, azt nem deklarálni, hanem kérni kell.

III.

Miért nem tudja Jeruzsálem megtérése szükségének idejét?

Azt az időt, amikor megítéltetik az emberi nyomorúság és a bűn elválasztódik az embertől — hogy az ember éljen és a bűn fejére rátapossan Krisztus a Golgotán.

Mikor?

1. Beszédes kép áll előttünk. Deismann híres könyvében, A Keletről támadt fényben a Szentföld ott terül el, ahol a dél felé haladó gólyák a mediterrán partok mellett elhúznak. Ahogy követik a part szegélyét és húznak a déli napfényben. Mellettük a fecskék, darvak, gerlicék. Mindahány a természet rendje szerint cselekszik. Mérheterlen távolságokat jár be, és pontosan megtalálja valahol a végzetlen Nílus völgyében azt a fészket, amelyet valaha ő rakott, és ösztöneiben hordozza azt, amelyet elhagyott. Ha nem ezt teszi, akkor elpusztul. Íme az öntudat nélküli világ-cselekvése!

És az öntudat gazdag birtokosa — az ember — nincs tisztában élete irányával. Amikor Isten felé kellene haladnia, akkor tőle elfelé távolodik.

Jeremiás széttárja kezét és kérdi: Miért ez az érthetlenség?

2. Meg kellene szólalnia az emberben a lelkiismeretnek. Mit cselekedtem? A lelkiismeret szavában az ember beszélget az emberrel. A jobbik énünk kérdez, von felelősségre, óv és vigyáz reánk. Ebben a párbeszédben nem lépünk ki emberi mi-voltunkból, de emberségünk minősül: igazabb lesz. A megszólaló hang tisztább lesz.

3. És meg kellene szólalnia bennünk a Szentlélek Istennek, aki kiemelhet földi, emberi létünk szűk korlátai közül. Szavában már nem az ember beszél az emberhez, hanem Isten szólítja meg gyermekét.

Ezen a ponton válik a megtérés igazi Istenhez fordulássá. Itt és így győződhetik meg az ember, hogy most már valóban jó úton és jó irányban halad. Bunyan művének, A zarándok útjának van egy jelenete, amikor a hívő keresztyén Krisztus keresztje elé ér, letelepedik és meggyőződik, hogy jó úton halad az igazi Sion felé. Feláll és érzi, hogy az addig nehéz zsák a hátán, amiben ruhája és élelme van, egyszerre milyen könnyűvé válik!

Van-e iránytűje életünknek, mint a költöző madaraknak?

A léleknek bennünk megszólaló hangja ez. Mennyi zaj akarja elnyomni ezt a hangot, mint a vihar a déli harangszót. De a harangok soha nem hallgatnak el. Mindig dél van valahol, és szól a lélek harangja. A Szentlélek Úristen átöleli az egész földet, az egész életet. Benne megszólal Jézus: „Jeruzsálem, Jeruzsálem...! hányszor akartam egybegyűjteni a te fiaidat ... és ti nem akartátok” (Lk 13,34).

Egyedül Jézusnak ez az akarata tartja meg Jeruzsálemet, az ő egyházát. Ámen.

A gazdag ifjú

Alapige: Márk 10,17-27

Bibliailvasás: 2Timóteus 3,1-17

Ez a történet a hívő ember döntő kérdésére kíván feleletet adni: Hogyan nyerhetjük el az örök életet, az üdvösséget? Ezt a kérdést nem tisztázta a Jézus korabeli zsidóság, de ma sincs egyértelműen kifejtve a keresztyén egyházban. Jézusnak többször teszük fel ezt a kérdést. Gondoljunk csak az irgalmas samaritánus példázatának a bevezetésére, melyben egy törvénytudó azt kérdi Jézustól: „Mester, mit cselekedjem, hogy az örök életet vehessem?” Vagy gondoljunk Jézus éjszakai látogatójára, Nikodémusra, aki szintén az Isten országába vezető út felől érdeklődik.

Jelen esetben egy gazdag ifjú teszi fel ezt a kérdést Jézusnak: „Jó Mester, mit cselekedjem, hogy az örök életet elnyerhessem?”

Ki ez az ember, aki egy júdeai faluban minden előzetes bevezetés nélkül odaszalad a Jeruzsálem felé tartó Jézushoz, keleti szokás szerint leborul előtte, és a tanítványok előtt felteszi életének e legfontosabb kérdését? Ha összevetjük a történetet a másik két evangélista leírásával, akkor azt látjuk, hogy itt egy nagyon előkelő emberrel állunk szemben, aki fiatal létére a zsidók egyik főembere volt, aki látszólag sikerekben gazdag életet élt, aki azonban ennél is többet akart. Ő a lehető legjobb életet akarta megvalósítani magának. Szándéka azonos volt a farizeusokéval, akik egy rendkívüli vallásos teljesítmény által akarták elnyerni az örök életet. A Bibliában az örök élet szó nemcsak az eljövendő, a halál után bekövetkező életet jelenti, hanem egy olyan örömteli életet, melyet az Istennel és a Jézus Krisztussal való közösségben nyerünk el, s amely már itt a földön elkezdődik.

A Jó Mester megszólítás figyelemre méltó, mert ő az egyedüli, aki egykor így nevezte Jézust. Figyelmes szeme észrevette Jézus személyének rendkívüliségét. Viselkedésének jellegzetességét találozva fejezte ki a jó jelzővel. Helyesen ismerte fel Jézus és a farizeusok közötti különbséget, mely abból állt, hogy ő nemcsak tanította a szeretet parancsolatát, hanem gyakorolta, élte is azt. Jézus azonban nem fogadta el ezt a megszólítást, mondván: Miért mondasz engem jónak? Valóban azt gondolod, amit mondasz, vagy csak hízelegni akarsz nekem? Vajon őszintén közeledsz-e hozzám? Udvarias viselkedésed és tiszteletudó beszéded valóban szíved szerint való-e, vagy csak színlelésből?

Feleletében Jézus Isten felé fordítja az ifjú figyelmét: Senki sem jó, csak egy, az Isten. Tőle jön minden jó adomány és tökéletes ajándék (Jn 5,19). Istenre kell mindenkinek tekintenie, aki az örök élet elnyerésére törekszik. Az ifjú kérdésére csak Isten adhat kielégítő választ. Ennél többet senki nem mondhat az élet ajándékáról. Jézus ebben a történetben nem tesz mást, mint az Atya akaratát hirdeti. Ez az ő küldetése, és erről tesz bizonyosságot szolgálatának minden órájában. Ezért irányítja most is az ifjú szemét Isten parancsolataira, melyek az Úr akaratát hirdetik.

A parancsolatok magát a zsidó törvényt jelentik. A mai Igénk megmutatja azt, hogy Jézus hogyan viszonyul ehhez a törvényhez. Figyeljünk azért Jézus feleletére: A parancsolatok tudod: Ne paráználkodjál, ne ölj, ne lopj, hamis tanúbizonyosságot ne tégy, tiszteld atyádat és anyádat. Érdekes, hogy a názáreti Mester a Tízparancsolat második tábláját sorolja fel, mely a felebarát iránti kötelességeinket foglalja össze. Ez nem azt jelenti, hogy elhanyagolja az első táblát. Jézus értelmezése szerint a második tábla feltételezi az elsőt, a második tábla az elsőn alapszik. Aki az ő felebarátját szereti, Istent is szereti. A felebarát iránti szeretet hiánya az Isten iránti szeretet hiányára utal. Az Isten iránti szeretet a felebaráti szeretetben válik valósággá, láthatóvá az életben. Jézus szerint ezek a parancsolatok egy épület fundamentumához hasonlítanak, mely szükséges, de nem elégséges a cél szempontjából. Jézus azt akarja mondani az ifjúnak: ha te mindent megteszel a parancsolatok megtartására, akkor be-

bizonyítod, hogy őszintén törekszel az Isten iránti engedelmességre. Ha ennek bizonyosságát adod, akkor megmutatom neked az új életet.

Az ifjú a felsorolásra magabiztosan válaszol, mondván, hogy ezeket mindig megtartotta. Felelete emlékeztet Pál apostol vallomására, aki azt mondja magáról a Filippi-levélben, hogy mint fiatal farizeus ő is feddhetetlennek tartotta magát a törvény igazsága tekintetében (Fil 3,6). Jézus észrevette, hogy a törvény megtartása nem elégítette ki az ifjút. Ő tulajdonképpen nem a törvény parancsolataira kíváncsi, hanem egy olyan parancsolatra, melynek megtartása által elérheti a célját. Az üdvösségre ő egy nagyobb emberi teljesítménnyel akar rászólgálni. Jézus felismerte az ifjú kérdésének a kiindulópontját. Ő azt gondolta, hogy az üdvösség, az igazi élet egy emberi lehetőség, melyet mindenki elérhet, ha eleget tesz bizonyos követelményeknek. Azt gondolta, hogy az üdvösség elnyerésének útját ugyanúgy le lehet írni, mint egy orvosi gyógymódot. Végeredményben — mondhatjuk — ő egy receptet kért Jézustól, egy olyan vallásos gyakorlatnak a titkát akarta megtudni, mely elvezeti őt az örök életre.

Jézus azonban nem ismer ilyen gyógymódot, nem ad ilyen titkos recepteket. Ő tudja azt, hogy Isten szabadon munkálkodik az ő Lelke által az ember életében. „A szél fú, ahová akar, és annak zúgását hallod, de nem tudod, honnan jó és hová megy” — ahogyan Nikodémusnak mondta (Jn 3,8). A döntő dolog az, hogy adjuk át magunkat teljesen Istennek, és bízunk rá magunkat teljesen az ő újjáteremtő erejére.

Vajon meg tudta-e tenni ezt a gazdag ifjú? Oda tudta-e szálni az életét Istennek? Fel tudta-e adni régi életét, vállalta-e az Isten iránti teljes engedelmséget?

Ezekre a kérdésekre ad feleletet a történet következő része. Jézus rátekintett az ifjúra és megszerette őt. Megkedvelte őt, mert felismerte szándékának őszinte voltát. Meglátta azt, hogy látszólagos erkölcsi feddhetetlensége ellenére elégedetlen volt önmagával, tisztában volt életének fogyatékos voltával. Barátságos tekintetével jelezte Jézus, hogy segíteni kíván rajta, kezének szeretetteljes mozdulatával a beszélgetés folytatására szólította fel őt. A biztató gesztusok mintegy előkészítették Jézus hívó szavát: „Eredj el, add el minden vagyonodat, és add a szegényeknek, és kincsed lesz a mennyben, és jer, kövess engem, felvevén a keresztet.”

Jézus rámutatott a gazdag ifjú fogyatkozására. Ez az ő gazdagsága volt. Ez állt üdvösségének útjában, az örömteli, teljes élet megvalósulásának az útjában. Jézus felismerte azt, hogy a pénz szeretete sok embert megakadályoz abban, hogy teljes szívéből és teljes lelkéből szeresse Istent és az ő felebarátját mint önmagát. Vagyonának feladása által az ifjú bebizonyította volna, hogy valóban ismeri Isten parancsolatait és azokat ténylegesen megtartja. Jézus felhívása nem egy tizenegyedik parancsolatot tartalmazott, mely egy rendkívüli tette serkentette volna az ifjút az üdvösség érdekében. A vagyontalanság nem ráadást jelentett volna a zsidó főembernek, hanem a parancsolatok konkrét betöltését. Így mutatta volna meg, hogy engedelmeskedik Isten akaratának.

Mi a lényeges ebben a történetben? Az, hogy Jézus nem ad általános recepteket, mindenkire érvényes utasításokat. Ő megmondta az ifjúnak, hogy ő, a maga egyedi helyzetében, hogyan tehet eleget a felebaráti szeretet parancsának. Minden ember más és más formában mutathatja és mutatja meg az Isten iránti engedelmségét. A döntő azonban minden esetben ugyanaz: önmagunk megtagadása, önző életünk feladása, életünknek és adottságainknak a felebarát szolgálatába való állítása.

Az egyháztörténelem folyamán mindenütt voltak olyan keresztyének, akik megértették, hogy a gazdagság megakadályozza őket Jézus követésében. A legjellemzőbb példa erre Assisi Ferencnek az élete, aki a történet elolvasása után elhatározta, hogy feladja minden vagyonát és mint egy koldus Jézushoz hasonló életet él. Vajon ezt követeli Jézus mindenkitől? Vajon a szegénység vállalása volt a tanítványságnak az egyetlen feltétele? Az első századi zsidó társadalomban a Holt-tenger melletti közösség tagjai vállalták a szegénységet a szentség elnyerése érdekében. A görög filozófusok közül Diogenész volt az, aki feladta a polgári jólétet és teljes szegénységben élt. Egy másik filozófus, Kratész, eladta minden vagyonát, és kincseit a tengerbe dobta. Jézus

szintén szegénységben élt, de nem szólította fel minden követőjét, hogy szegénységben éljen. Jézus tudta, hogy a pénz önmagában nem bűnös dolog, csak akkor válik azzá, ha elvált Istentől. Jézus nem azt kéri a gazdag ifjútól, hogy a kincseit a tengerbe dobja, hanem azt, hogy adja a szegényeknek. Az anyagi javak tehát pozitív szerepet is nyerhetnek a hívő ember életében. Egy hívő orvos azt mondotta, hogy a pénz akkor válik jó dologgá a mi életünkben, ha azt átadjuk Istennek. Ha ezt megtettük, akkor Isten számszorosán visszaadja nekünk. Gondoljunk csak azokra az adományokra, melyek által az egyházi diakóniai, egyházépítői, lelkészképzői vagy missziói szolgálatát végzi. Ilyen értelemben a pénz áldás lehet a mi életünkben.

A gazdag ifjú életében azonban a vagyonnak negatív szerepe volt. Ő nem tudott lemondani földjeiről és jószágairól, nem tudott lemondani arról a társadalmi kiváltságos helyzetről, melyet a vagyona biztosított neki. Nem tudott elszakadni régi életétől, a gondtalan vagyoni jólétől. Nem tudta feladni anyagi biztonságát, és ezért nem tudta rábízni magát Isten ajándékozó kegyelmére. A mennyei kincsek helyett ő a földi kincseket választotta. Ezért nem lépett be a Jézus követőinek sorába. Ezért nem fogadta el Jézus hívását. Ezért távozott szomorúan és leverten a beszélgetés végén. Csalódottsága által elárulta, hogy buzgalma felületes volt, a komoly próbát nem állta ki, és ezért nem érte el a célját.

Az ifjú távozása után Jézus a tanítványokhoz fordult, és azt mondta: Mily nehezen mennek be Isten országába azok, akiknek gazdagságuk van!

Az ifjú egy olyan emberhez hasonlított, aki elmegy az orvoshoz, gyógyszert kér tőle a gyógyulás reményében, amikor azonban megkapja az orvosságot, fél bevenni azt.

A beszélgetés elején mindenki irigykedve nézett a főemberre, mert azt gondolták, hogy a gazdagság a boldog életnek az előfeltétele és a biztosítéka. A beszélgetés végén az emberek meglepődtek, mert nem igazolódott be feltevésük. Mózes könyvének a tanítása szerint a zsidók azt vélték, hogy a jószág, az arany és az ezüst Isten áldása (vö. 1Móz 24,34). Jézus azonban most másképpen tanított a gazdagságról. A gazdag ifjú példája azt mutatta meg nekik, hogy a pénznek démonikus hatalma van. E hatalom által a pénz az embert megkötözheti, a maga fogságába vetheti oly módon, hogy megfosztja az Isten előtti és az ő országa előtti szabadságtól. Az ifjút a vagyon kötelékei nem engedték, hogy átadja magát Isten szeretetének. Amikor Mammon és Isten között kellett választania, ő az elsőt választotta, mert túlságosan elkötelezte magát a pénz szolgálatának. A gazdagság nemcsak az Isten iránti szeretetét bénította meg, hanem az emberek irántit is. Annak ellenére, hogy nem vétkezett felebarátai ellen, a szeretet parancsának nem tudott teljes mértékben engedelmessé válni, mert önzésének a rab-ságában élt. Életének valódi célja nem a felebarát szolgálata volt, hanem saját vagyonának a növelése és fenntartása. Az ő kösziklája és menedéke nem Isten volt, mint a zsolttáríróknak, hanem földi gazdagsága. Ezért nem tudott lemondani kincseiről. Ezért nem tudott a szegények segítségére sietni. Magatartása által elzárkózott a szegényektől, és a gazdagok csoportját választotta. A gazdagok biztos helyzetét nem akarta felcserélni a szegények bizonytalan anyagi helyzetével. Jézus tehát helyesen látta meg az ifjú üdvözülésének akadályát. Tudta azt, hogy a pénz zárja el előtte Isten országának kapuját. Tudta azt, hogy a kincsei miatt nem bízta rá magát Isten gondviselésére. Ezért mondta a tanítványoknak: „...milyen nehéz azoknak, akik a gazdagságban bíznak, az Isten országába bemenni. Könnyebb a tű fokán átmenni, hogynem a gazdagnak Isten országába bemenni.”

A tanítványok, hallván Jézus ítéletét a gazdagok felett, újból felteszik a döntő kérdést: Kicsoda üdvözülhet tehát?

Jézus válasza így hangzott: „Az embereknél lehetetlen, de nem Istennél, mert az Istennél minden lehetséges. E feleletben Jézus összefoglalta a Biblia központi üzenetét. Az ószövetségi próféták és a bölcsességtanítók (Jer 32,17–27; Jób 42,2) kiemelik, az újszövetségi evangélisták és apostolok (Lk 1,37; Róm 3,23–26) Jézus után tanítják, hogy az ember egyedül Isten mindenható ereje által tartatik meg. Az ember teljesen rá van utalva a mennyei Atya ajándékozó kegyelmére, miként a gyermek földi szülei

szeretetére és jóságára, mivel saját erejéből nem képes elnyerni Isten országát. Nem létezik egyetlen kegyes módszer sem, mely által bebiztosítja magának az örök életet.

Jézus utolsó szavai bátorítást jelentenek: Isten soha nem kér tőlünk olyan dolgot, melynek a betöltéséhez ne adna erőt nekünk. Imádkozzunk Istenhez az ő újjáteremtő erejéért! Ámen.

Imre Lajos

Az idő Ura

Alapige: Dániel 2,20-22

Bibliaolvasás: Dániel 2,1-19

Az ember egyik legnagyobb élménye az idő megdöbbentő hatalmának a fájdalmas érzékelése. Milyen félelmetes, titokzatos hatalom is ez! Jönnek egymás után a percek, órák, napok és esztendők, jönnek ismeretlen, rejtelmes messzeségből, elsuhannak mellettünk és alámerülnek a múlt sötét mélységébe, anélkül hogy meg tudnánk állítani azokat. Váratlanul, előkészítetlenül előlépnek, és visszahozhatatlanul, örökre eltűnnek. Emberek keresztezik életünk útját az idő egy szakaszában, emberek, akikről semmit sem tudunk azelőtt és semmit sem fogunk tudni azután, együtt halad az életünk évekig vagy évtizedekig valakivel, aki egyszerre eltávozik tőlünk, kilép abból a körből, amelyet az együttlét drága közössége alkot, hogy ne maradjon utána más, csak gyötrő, fájó üresség, az a tapasztalat, hogy a félelmes, nagy egyedülvalóság megint egy lépéssel közelebb jött hozzánk, és megint szegényebbek és árvábbak lettünk, mint azelőtt voltunk. Csak a jelenben vagyunk itthon, csak éppen abban a pillanatban, amit most élünk, a múlt már kiesik a kezünkből, nem tudjuk alakítani, nem tudunk változtatni rajta. Nem tudjuk, hogy a jövő, az idő előttünk elterülő végtelensége mit rejteget a számunkra, mindaddig, amíg a mi életünk is, azokéval együtt, akik előttünk elmentek, beletorkollik az időtlen végtelenbe.

Lehet erről a dologról a szentimentális ellágyulás hangján beszélni, melynek vége vagy egy múltó hangulat, hogy egy percre megállítsa az embert az élet vad hajszájában, vagy egy még vadabb és dühödtebb vágy az adott pillanat kíméletlen kihasználására. Az emberi bölcselkedés szerint lehet arról is beszélni, hogy az idő tulajdonképpen nem más, mint az események egymásutáni sorrendje, amit az emberi gondolkodás visz bele az eseményekbe, de lehet úgy nézni az életet, nemcsak egyének, de nemzedékek életét is, hogy az csak egy múltó pillanat a végtelen idő árájában, amelynek lényegében semmi jelentősége nincs.

A keresztyén ember számára ezek közül egyik sem megnyugtató. A keresztyén ember nem tud belenyugodni abba, hogy földi élete csak elmúló hullámfodor legyen az idő tengerén, de abba sem, hogy a pillanatnyi élet mind teljesebb kiélvezésével védekezzék az idő hatalma ellen, hanem felemeli szemét ahhoz, aki túl van az idő korlátain, aki kezében tartja a múltat, a jelent és a jövőndőt, akinek a szava, Igéje nem tegnapi, nem mára és nem holnapra szól, hanem az örökkévalóságra néz, és ebbe az örökkévalóságba emeli fel az emberi élet minden elmúló pillanatát.

Isten Igéje azt mutatja, hogy az idő mögött, ami bennünket a hatalmában tart, egy titok van. Nem az a titok, amit mi próbálunk fejtegetni, amit mi szeretnénk a saját életünk földi jövőndője felől megtudni, hanem az, amit maga Isten rejtett el az idők végtelenségében. Ő az időnek, a múltnak, a jelennek és a jövőndőnek az Ura, és az idő eseményei fejtik ki lassan, de biztosan, az ő akaratából azt a titkot, amit reánk nézve az időben elrejtett. A bizonytalan, kétséges és ellenséges idő fölött és ellen hozzá kell folyamodnunk, reá kell támaszkodnunk, őt kell meghallgatnunk, hogy megtudjuk: mi a jövőndő titka a mi életünkben.

I.

Az, hogy Isten az idők Ura, először azért van, mert övé az erő. A földi ember ereje képtelen arra, amit Isten hatalmáról mond ki az Ige, hogy ő „megváltoztatja az idöket és az idöknök részeit, dönt királyokat és tesz királyokat”. Isten tartja kezében a teljes emberi élet kormányát, az emberi történelmet, a népek és a nemzetek sorsát.

A babiloni király, hatalmában és uralmában bízva, emberi kilátások szerint nyugodtan nézhetett az eljövendő idök elé. Egy világbirodalom ura volt, és minden azt mutatta, hogy ez a világbirodalom megrendíthetetlen és szilárd. „Király, örökké élj!” — ez volt a köszöntés, amivel ezeket a királyokat üdvözölték, s ami azt fejezte ki, hogy uralmuknak vége és határa nincs. De kitűnik, hogy ez az egész üres emberi ábránd csupán. Kitűnik, hogy az a nagyszerű birodalom, amelynek a feje arany, tulajdonképpen egy agyaglábakon álló építmény, amelynek össze kell majd omlania. Még három nemzedék, és az idök, a korszakok fölött valaki, aki ezeknek nincs alávetve, aki ezek fölött áll, beleszól az örökkévalóságból a nemzetek és egyének életébe, és minden emberi terv, számítás ellenére egyszerűen ellenkezőjére fordítja. Valaki más tartja kezében a történelmet, mint a Nabukodonozorok, mint az emberi, földi hatalmasságok; más, és nem saját magunk vagyunk azok, akik egy biztos birodalom anyagi, gazdasági alapjaiban bízva akarunk és tudunk dönteni a jövendő felöl. Hány olyan biztos élet omlott össze hirtelen, akiknek minden reményük megvolt arra, hogy sok idöt ígérjenek maguknak, és hány gyöngé, erőtlen élet erősödött meg és szilárdult meg, amelyről azt gondoltuk volna, hogy csak napjai vannak hátra és a biztos pusztulás felé hal. Agyaglábakon álló kolosszusok omlanak össze, amelyek szilárdnak és rendíthetetlennek hiszik magukat, és megerősödnek olyan gyöngé és erőtlen népek, amelyek a pusztulás szélén állottak. Isten tartja kezében az egyének és a nemzetek életét; ő az egyéni sorsok és a történelem egyeduralkodója. A földi királyok fölött ott van az örökkévaló Király, aki az idök és korszakok megváltoztatásával, a gyöngék felemelésével és a hatalmasok megdöntésével mutatja meg és készíti elő uralmát a világon.

Isten örökkévaló uralma alázatosságra int bennünket Isten hatalmával szemben. Egyéneket is, nemzeteket is sokszor megkísért, de talán a mai idökben legtöbbször a bizonytalanság és a kétségbeesés uralkodik felettünk. Sokszor úgy tűnik egyének és nemzetek szemében, mintha jövendőjük egészen a saját kezükben nyugodna, máskor viszont — a mai idökben különösen — úgy látszik, hogy az egyének és nemzetek sorsa ki van téve a vaksors és a hatalmasok önkényének és jótetszésének. E kettő közül egyik sem igaz. Igaz azonban az, hogy az idök változása, az egyéni és a nemzeti életek sorsa az örökkévaló Isten kezében van. Az idöt és a sorsunkat ő határozza meg, mi csak elfogadhatjuk azt és alávetjük magunkat neki. Ez az Ige azzal vigasztal tovább, hogy az, akinek a kezében vagyunk, az a mi Atyánk, akinek a szeretetében bízhatunk, aki nem vakon és önkényesen, hanem kegyelme és szeretete erejével kormányozza a sorsunkat, és aki próbákon és örömkön, leveretéseken és diadalokon át maga felé és az ő kegyelmes akaratának teljesülése felé vezet bennünket. Isten hatalma és ereje, amely az emberi sorsot és a nemzetek sorsát egyaránt vezeti, egyedül az, amibe kapaszkodhatunk és amiben megnyugodhatunk, ha az idö körülöttünk zúgó végtelen tengerére tekintünk.

II.

És Istennek ezt az erjét és hatalmát, amivel velünk bánik, az ő bölcsessége kormányozza.

Az ember azt gondolná, hogy az a mély és elrejtett titok, amiről az Isten Igéje beszél, az a mi sorsunknak a jövendőben bekövetkező fordulatát jelenti, azt, hogy vajon jobbba vagy rosszabbra gondolhatunk-e a jövöben, hogy várhatunk-e békésebb és biztosabb napokat. Bizonyos, hogy ez is Isten kezében van, és ez is a mély és elrejtett dolgok közé tartozik. A babiloni király is ezt hitte. Az álom titokzatosságában biro-

dalma jövője és saját sorsa titkát látta elrejtve, és nyugtalan lelke félbeszakította az álmot, mielőtt annak valódi jelentését megérthette volna.

De az igazi titok mégsem ez. Az életünk döntő titka nem abban rejlik, hogy mi lesz a külső sorsunk, milyen jövő várakozik reánk, hanem a titok abban van, hogy ebben a sorsban és ebben a jövőben Istennek milyen mondanivalója, milyen döntése van felőlünk. Az élet külső változásai, eseményei és fordulatai csak hordozói, példázatai ennek a döntésnek. Csak tények, melyek által Isten erre a belső, erre a mélysegesen döntő és sorsunk lényegét meghatározó tette figyelmeztet. Sokszor a külső eseményeket tartjuk fontosaknak, azok változásaira figyelünk, vagy azokat akarjuk megváltoztatni, vagy azok megváltozásától, alakulásától várjuk az igazi döntést, pedig a titok megfejtése nem abban van, ami velünk történik, hanem ahogyan azt nézzük és elfogadjuk. El kell fogadni egy sorsfordulatot, életünk egy nagy eseményét azért, mert nem térhetünk ki előle, mert nem védekezhetünk ellene, de ez még csak külső magatartás az esemény mögött álló titokkal szemben, és még nem tárja fel azt a számunkra. Így áthaladhatunk rajta anélkül, hogy közelebb juthatnánk ahhoz, amit Isten nekünk mondani akar általuk. Ha igazán ismerni akarjuk az események jelentését, akkor el kell jutnunk odáig, ahol Istennek az eseményeken keresztül hozzánk szóló szavát meghallhatjuk.

Az igazi titok Isten hozzánk szóló szava, az a szava, mellyel az eseményeken át önmagára, a maga félelmetes hatalmára és irgalmas szeretetére akar figyelmeztetni, mellyel önmagával akar elválaszthatatlan kapcsolatba hozni. Isten szavával meg akarja mutatni számunkra azt, hogy mi szétszakíthatatlanul hozzá tartozunk, hogy ő mindennél és mindenkinél fontosabb és előbbrevaló akar lenni számunkra, mivel azt akarja, hogy egyedül csak reá nézzünk és egyedül tőle tegyük függővé életünket. Isten azt várja, hogy mi feltétel nélkül ismerjük el azt, hogy egyedül tőle függ az életünk, hogy az érthetelenségek és bizonytalanságok útvesztőjében minden kétség nélkül bizzuk reá magunkat, hogy minden reménytelenség ellenére reménykedve, teljes meggyőződéssel viseltesünk a nem látható és meg nem érthető dolgok iránt is. Egyszóval: Isten titka a mi életünkben a Krisztusban hozzánk szólott kegyelme. Ezért erre a kegyelemre és nem az életünk külső eseményeire akarjuk életünket ráhelyezni.

A mi életünk és a világ tele van bizonytalansággal és értelmetlenséggel, amit megérteni nem leszünk sohasem képesek. De Isten tudja, mi van a sötétségben, és tudja, mi van a félelmes elrejtésekben, tudja, egyszerűen azért, mert ő világteremtő Úr és így semmi sincs elrejtve előtte. Isten nem csak ismeri a titkokat, hanem ő parancsol ezeknek, ő hordozza a titkokat, ő kormányozza azokat, hogy általuk közelebb vonja magához földi gyermekeit. Isten beleszól az életünk sötét mélységeibe, jelen van a halál árnyékának völgyében, amelyben roskadozó lábakkal vándorolunk, ott lesz a félelmes vagy csöndes készülődésünkben mellettünk, amikor ebből a hazából az örökkévaló hazába kezdünk átlépni, s ha mi nem is, de ő érti és ismeri, hogy mi mindennek a lényege és a titka. Benne és vele világosság lakozik, benne és vele biztonság és belső béke lakozik még a mélységben is.

Ezt a titkot Isten meg akarja jelenteni. Nem csak úgy, ahogy kijelentette és szüntelen mondja az ő Igéjében nagy általánosságban mindenkinek, hanem egyenként, külön-külön, személyesen mondja számunkra. Meg akar győzni arról, hogy ne csak tudomásul vegyük Igéjét, hanem elfogadjuk és a szívünkbe vessük azt, hogy rátegyük az életünket, hogy így eljussunk ahhoz a bölcsességhez, amit egyedül ő tud adni nekünk. Meg akarja jelenteni, hogy örökkévaló szeretettel keres bennünket, hogy örökkévaló kegyelemmel rendelkező felőlünk, hogy már földi életünkben úgy kapcsol magához Krisztus, hogy ez a kapcsolat sohasem szűnik meg, hogy az ő kegyelme irántunk soha meg nem rendel.

Mindnyájan ismertünk és ismerünk lelkeket, akiknek ez a kegyelem és ennek a kegyelemnek a titka volt életük alapja. Akik nyugodt bizalommal tudták letenni életüket, sorsukat és szeretteik sorsát ennek a kegyelemnek a kezébe. Akik bár nem kíméltettek meg sem a fájdalomtól, sem a szenvedésektől, sőt a betegségektől és a félelmeiktől sem, de nehéz életük keresztjét odaállították az értük keresztet hordozott

Megváltó elé. Maguk és mások számára áldott életet éltek. Belőlük a békesség tiszta levegője áradt. Ez volt az életük titka itt közöttünk. Ehhez az élethez mi is eljuthatunk. Ehhez az kell, hogy — szakítva minden emberi kétséggel és kételkedéssel — tudjuk magunkat Isten kezébe helyezni, hogy túltegyük magunkat a saját emberi gondolkodásunk okozta akadályokon és gyermeki módon tegyük a sorsunkat az ő teremtő és mindenható kezébe. Így az életünk külső eseményei, külső körülményei és nagy sorsfordulatai mögött feldereng számunkra is a kegyelem nagy és örök titka a Krisztus Jézusban. Ámen.

Imre Lajos

A negyedik férfiú

Alapige: Dániel 3,24–25

Bibliaolvasás: Zsidókhöz 4,14–5,10

Három embert vetettek Nabukodonozor parancsából a tüzes kemencébe, mert nem akarták imádni azt a bálványszobrot, amit a király felállíttatott és isteni tiszteletben akart részesíteni. És Isten megteszi azt a csodát, hogy megszabadítja őket a szörnyű tűzhaláltól. Sértetlenül, épen állnak a tűz közepén, még a füst szaga sem járja át ruhájukat, és amikor a király benéz a kemence nyílásán, megrettenve látja, hogy a három halálra ítélt ember mellett ott áll egy negyedik, egy ismeretlen, akinek az ábrázata olyan, mint valami istenek fiáé.

Ebben nem az a megdöbbentő és csodálatos, hogy három embernek a halál révére kell állnia és a szenvedések tüzes kemencéjébe kell jutnia azért, mert az igaz Isten tiszteletét nem akarták felcserélni a bálványkép tiszteletével. Ilyen számtalanszor történt már, mióta hívó emberek vannak a világon, és ezután is meg fog ismétlődni ez. Még csak nem is az a csodálatos, hogy ezek a halálraítéltek rendkívüli módon kiszabadultak a bizonyos halálból, abból, amiből emberi számítás szerint nem lehet szabadulás. Isten ezt is megtette sokszor, és bizonyságok fellege tesz tanúságot Isten szabadító hatalmáról. A csodálatos itt az, ami Nabukodonozort is rettegésbe ejti és megdöbbenti, hogy a három halálra ítélt ember mellett ott van egy negyedik. Egy negyedik, akiről senki sem tudott, akit senki sem látott, akit nem ítélték halálra, aki önként, magától, érthetetlenül és megmagyarázhatatlanul odaáll melléjük, megosztja sorsukat, aki ott van velük a halál kemencéjében.

De ha többször elő is fordult már, hogy vértanúk kerültek a halál tüzes kemencéjébe a hitükért és kiszabadultak onnan, ezt a történetet mégis azért választotta ki és jegyezte fel Szentlélek, mert ezzel akar nekünk bizonyóságot adni megváltásunkról. Nem csak arról akar bizonyóságot adni, hogy azok, akik a szenvedések tüzeiben állnak, mi magunk vagyunk, hanem arról tanúskodik, hogy a negyedik férfiú, akinek ábrázata olyan, mint valami istenek fiáé, maga Jézus Krisztus, aki itt és most velünk van. Szentlélek arról tanúskodik, hogy a Krisztus földre szállásának titka, célja és értelme az, hogy azok mellé álljon, akik a próbák tüzeiben állnak, hogy Krisztus földi életében a bűnben és a nyomorúságban, a próbák és a szenvedések között élő emberek mellé állt, hogy kivegyen onnan bennünket.

Azért amikor erről az Igéről gondolkozunk, próbáljunk először ne önmagunkra, hanem Krisztusra gondolni. Ne a mi szenvedésünk nagyságára, hanem az ő személyére gondoljunk. Fordítsuk el szemünket a saját nyomorúságaink olyan sokszor elsíratott helyzetéről, és tekintsünk reá és kérdezzük azt: mit tesz velünk Krisztus a szenvedések között? Bizonyos, hogy ha reá nézünk, akkor a mi bajaink enyhülni fognak általa, s mialatt reá gondolunk, megnyílik előttünk a szabadulás útja.

I.

Az első nagy tanítás, amit ez az Ige mond nekünk, amivel most vigasztal bennünket, az, hogy nem vagyunk egyedül a próbák és a szenvedések között. Krisztus azért

jött, hogy ezekben mellénk álljon és mellettünk legyen, hogy megszabadítson bennünket a magányos kereszthordozás erőnk feletti nehézségétől. Mert nagy és nehéz dolog, testvéreim, a szenvedések tüzeiben égni, de elviselhetetlen és rettenetes dolog egyedül állni a próbák között. Amikor egyedül magunknak kell gyötrődni és vergődni a tüzes kemencében, amikor nem oszthatjuk meg senkivel sem gondjainkat és félelmeinket, amikor mind elviselhetetlenebb lesz a teher, amikor mind súlyosabban vág bele a lelkünkbe a kereszt súlya, akkor van szükség szabadítóra. A kárhozat gyötrelmei között, amiket Dániel ír le a pokolról, az a legrettenetesebb, hogy ezeknek a lelkeknek egyedül kell szenvedniök a büntetések terhét.

Milyen nagy segítség ilyenkor számunkra az, ha mások, ha emberek állnak mellettünk. Nem azzal segítenek rajtunk, hogy vigasztaló és bátorító szavakat mondanak, nem is azzal, amit értünk tesznek, hanem főleg azzal, hogy mellettünk állnak, hogy láthatjuk: ők is, nem vagyunk egyedül. Lehet, hogy nem tudnak segíteni rajtunk, de legalább tanúi annak, ami velünk történik. Jóbnak a barátai sokkal több vigasztalást nyújtottak addig, amíg hét napon át szótlankul mellette ültek, mint azután, mikor olesó bölcselkedésükkel vigasztalni próbálták őt. A szenvedések között a mellettünk állók bizonyoságot tesznek az együtt szenvedés nagy szolidaritásáról, arról, hogy szenvedni csak együtt lehet, csak közösségben lehet, hogy Isten azért adta a szenvedést, hogy ezzel is az egymással való sorsközösség vállalásának fontosságát éreztesse meg velünk.

Az emberek legtöbbször nem értik meg a szenvedőt. A szenvedő ember tapasztalata legtöbbször az, hogy valójában senki sem tudja felfogni, megérteni és átlátni az ő helyzetét. És ez így is van. Abba a mélységbe, amiben ilyenkor van az ember, senki sem tud igazán alászállani; ott, ahol vagyunk, senki sem tud teljesen mellénk állni, még a legjobb barát, a legjobb testvér, a legközelebbi rokon sem. A szavak messziről jönnek, egy más világból, egy zavartalan, nyugodt, boldog világból, és vigasztalóink ezért idegenek maradnak számunkra.

De Krisztus, amikor mellénk áll, nem idegen világból jön, nem a boldogságból és gondtalanságból jön, mivel ő a keresztről jön hozzánk. Onnan, ahol ő igazán megérezte az egyedül való szenvedés minden borzalmát, ahol nem volt vele senki, ahonnan, amikor őt ott szenvedni láttuk, mi elfutottunk, ha ugyan nem csatlakoztunk a gúnyolóhoz, ahol az ég és a föld között mindenkitől elhagyottan végtelen nagy és félelmes magasságban hordozta kínjait.

És éppen ezért tud és éppen ezért akar mellénk állni és mellettünk maradni. Ezért akar a tüzes kemence legmélyébe lépni, és ezért lesz ott az ő jelenléte számunkra áldás és megnyugvás. Ő minden igaz szenvedésben mellettünk áll. Ha ezt meglátjuk, akkor szent ügy lesz a szenvedés. Neki el lehet mondani mindazt, ami bennünket gyötör és kínoz, mivel megérti szenvedéseinket, mivel tudjuk azt, hogy ő valóban megérti azokat. Az ő jelenléte, az ő velünk való közössége kapcsol be igazán minket a szenvedés nagy közösségébe, de nemcsak a szenvedő emberekkel való sorsvállalásba, hanem abba a közösségbe is, amelyben mi együtt maradhatunk vele, abba a közösségbe is, ahol együtt hordozza a próbák terhét velünk, ahol az ő kezét fogva léphetünk egyre beljebb és beljebb a szenvedés nagy titkának megfejtésében és elhordozásában.

II.

De Krisztus, amint ez az Ige mondja, többet is tett és többet is tesz annál, hogy egyszerűen mellettünk van kereszthordozásunk idején. Olyat tesz, amit ember nem tud megtenni, amit talán csak próbálgat, vagy amire vágyakozik, hogy megtegye: Jézus együtt tud maradni velünk. Az ember, ha meg is próbálja és szeretné is megtenni ezt, nem képes rá. Hányszor szeretnénk átvállalni mások szenvedéseinek egy részét, hányszor tennénk ki magunkat szívesen ugyanazoknak a próbáknak — nem lehet. És hányszor van úgy, hogy a legmelegebb részvét és a legbensőségesebb vigasztaló szavak mögött is, amit írántunk mások tanúsítanak és hozzánk intéznek, valami hiány, valami üresség van. Ennek az az oka, hogy a másik nem képes velünk együtt hordozni a keresztet. Csak akkor érzünk meg valamit a másokkal való együtt szenvedés

titkából, amikor valaki velünk azonos próba alatt áll, de akkor is csak mintegy fátyolon át, hisz mind a kettő tulajdonképpen a saját fájdalmaival van elsősorban elfoglalva.

De Krisztus teljesen, maradék nélkül tudja velünk együtt hordozni a próbák terhét. Azért tudja ezt cselekedni, mert már megtette ezt érettünk. Benne nem volt semmi önzés, a saját szenvedései mellett nem kicsinyellte le a mások szenvedését. Teljesen és egészen átérezte és teljesen elhordozta mindazt, ami a mi életünket a bűn következtében megrontotta. Senki sem volt még olyan otthontalan, mint az Embernek Fia, akinek nem volt fejét hova lehajtania, sem olyan társtalan és egyedülvaló, mint ő, akinek az életében eljött az a nap, amikor legközelebbi tanítványai is eloszlottak az övéikhez és őt egyedül hagyták; senki sem volt olyan kivetett, mint a betlehemi gyermek, senki sem panaszkodhatott úgy amiatt, hogy nem értették meg, mint Krisztus, akit parázna és hitetlen nemzetség vett körül. Senki sem szenvedett akkora megaláztatást, mint az Isten Fia, akit a poroszlók megostoroztak, akit az aljas csőcselék leköppött, s akinek a szégyen és a gyalázat keresztje alatt kellett leroskadnia; és senki sem érezhette úgy az Istentől való távollét iszonyúságát, mint Isten Egyszülöttje, akinek az átkozott keresztnek kellett felkiáltania: én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engemet!? Mert mi, ha ilyeneket szenvedünk, a magunk bűnéért szenvedjük, ahogy a kereszten levő egyik gonosztevő mondta: mi ugyan méltán, mert a mi cselekedetünk méltó büntetését vesszük, ő pedig semmi méltatlan dolgot nem cselekedett. Ezért olyan Főpap ő, aki meg tud menteni gyarlóságainkban, mert hozzánk hasonlóan mindenekben megkísértettet.

És ezért tudja velünk együtt hordozni ma is a szenvedések terhét. Ezért tudhatjuk, hogy nem csak mellettünk van a próbák között, de együtt szenved velünk, átveszi terheinket, megosztja fájdalmainkat, megindul nyomorúságainkon, ezért tudjuk, hogy ahol hívó ember szenved a világon, ott jelen van ő, ahol kereszthordozás van, ott együtt szenved Krisztus a kereszthordozókkal, hogy ami bennünket ér, őt is éri, sőt őt éri elsősorban, és a szenvedések útján járva ott kell éreznünk őt magunk mellett, amint a kezünket fogja, könnyeinket törli, panaszainkat hallgatja, mert az ő lábait törték fel először azok a kövek, melyeken járunk, mert az ő szívét sértették meg először azok a tövisek, amelyek testünkbe-lelkünkbe szúrnak. Milyen nagy dolog megérezni a velünk szenvedő, az érettünk a kereszten már szenvedett Krisztust, aki a tüzes kemencében is úgy van velünk együtt, mint aki át tudja venni tőlünk szenvedéseinket, mivel egyszer már átvette az egész világ nyomorúságának terhét.

III.

De Krisztus még ennél is többet tud tenni. Ahogy akkor azt a három férfiút, miniket is meg tud szabadítani a nyomorúságból. Meg tudja tenni azt, hogy sértetlenül kerüljünk ki abból a tűzből, amelybe jutottunk. Az a Krisztus, aki velünk van a próbák között, az a feltámadott, mindenható Úr, akinek hatalma van a bűn és a szenvedés felett, aki el tudja oltani a tüzet, aki be tudja fogni a vadállatok száját, aki meg tudja oltani a Sátán tüzes nyilait. Sokszor tapasztaltuk csodálatos szabadítását az életünkben, amikor Isten veszni induló gyermekeit hatalmas kézzel kihozott a pusztulás verméből. Meg tudja tenni, hogy áldássá váljék számunkra a nyomorúság, gyógyulássá a betegség, diadallá a leveretés és szabadulássá a veszedelem.

De ennél a földi szabadításnál többet is tud tenni. Meg tudja őrizni vagy helyre tudja állítani a vele való közösségünket és békességünket a legnagyobb próbák között is. Meg tudja tenni, hogy ha földi szabadulás nincs is — mégis kiment a tüzes kemencéből. Így a szenvedések és szorongások között is fel tud törni szívünkéből az iránta való szeretet, az ő hűségéért való hála, és vallást tudunk tenni arról, hogy a vele való egyesülés, hogy az ő kegyelme ezerszerre többet ér annál, amit elvett tőlünk, mivel sokkal többet tud visszaadni, mint amit elvesztettünk. A kegyelmes Krisztus ki tud vezetni bennünket a próbák tűzéből, a veszteségek és csapások özönéből, és jóllehet látszólag mindent elvesztettünk itt ezen a földön, mégis e veszteségek felett és ezek

ellenére áldani tudjuk őt és mindent kárnak tudunk ítélni, mivel ő a miénk és mi az övéi vagyunk.

Mikor Nabukodonozor kinyitatta a tüzes kemencét és kihozattatta a három odazárt férfit, a negyedik, aki velük volt, aki velük szenvedett és megoltalmazta őket, már nem volt ott. Nem látta senki, csak a király, és ennek a látásnak a következménye volt az a parancs, amit kiadott: „áldott ezeknek Istene, aki küldötte az ő angyalát és kiszabadította az ő szolgálóit, akik őbenne bíztak, parancsolom azért, hogy minden nép, nemzetség és nyelv, amely káromlást szól ezek Istene ellen, darabokra tépessék, mert nincs más Isten, aki megszabadíthasson”. Aki egyszer látta a velünk és az értünk szenvedő, szabadító Úr Krisztust, akár a más életében, akár a magáéban, az nem tehet mást, mint megtér, imádja őt, leborul előtte és hitet tesz az ő kegyelméről és hatalmáról. Ámen.

Id. Nagy Géza

Váltság

Alapige: Róma 8,1-6

Bibliaolvasás: Lukács 19,1-10

A jerikói fővámszedőnek a házában csodálatos esemény történt. A házigazda, akit mindenki úgy ismert, mint önző, kapzsi, haszonleső embert, ma olyan, mint egy gyerek. Szemében a bűnbánat könnyeivel, lelkében megszegyenülve áll a názáreti Jézus előtt, aki nem átalotta az ő bűnös házát felkeresni s az ő asztalához letelepedni. Amíg ideig jöttek, folyton hallotta a járókelők szájából a vádat: Bűnös emberhez ment be szállásra. S most, mikor a Mester mégis nála vesz szállást, felsötétlik előtte egész bűnös, szennyes múltja, és érzi, hogy ezen még ma változtatnia kell. Fejét lehajtva, töredezett hangon suttogja el a szent fogadalmat: „Uram, ímé, minden vagyonomnak felét a szegényeknek adom, s ha valakitől valamit patvarkodással vettem el, négyannyit adok helyébe.” A Mester arcán a megelégedés öröme sugárzik, mint a jó pásztorén, aki megtalálta azt az egy juhót, mely a száz közül elveszett. És monda néki: „Ma lett idvessége ennek a háznak!”

Mindig eszembe jut ez a megrázó bibliai történet, valahányszor Pál apostolnak ezt a tanítását olvasom: Nincsen immár semmi kárhozzátása azoknak, akik Krisztus Jézusban vannak. Milyen nehéz is ez az út, amely erre a magaslatra vezet fel minket! A bűn ezernyi kísértése hálójába kerít minket és fogva tart. A haszonleső emberen annyira erőt vesz a pénz szerelme, hogy semmi sem érdekli, csak ami az ő anyagi előmenetelére szolgál. Az indulatos ember úgy megszokja a durva kifejezéseket, a gyűlölködést, hogy alig képes valakihez egy barátságos szót szólni. Az élvezetvágyó annyira rabja lesz szenvedélyeinek, hogy azok elnyomják benne a munkakedvet, az Istenhez való vonzódást. Beáll az az állapot, amelyet Pál apostol olyan élénken rajzol: Egy másik törvény engem rabul ad a bűnnek.

Minden fogság, minden rabság elviselhetetlen, de különösen elviselhetetlen a bűn rajtunk való uralma, amikor érezzük, hogy nem mi rendelkezünk önmagunk felett, hanem egy testi törvény, mely a kárhozzátba visz. Még a külső fogságból is hazavágyik a rab szeretteinek körébe, hát még a bűn nyomasztó rabságából?! Feltűnik előttünk az atyai ház: Isten országa, ennek békéje, tisztasága, s ajkunkra vesszük a fájdalmas sóhajtást: Ó én nyomorult ember, kicsoda szabadít meg engem a halálnak testéből?

De Isten meghallgatta és ma is meghallja az elveszett gyermekeinek kiáltását, és feltárja előttünk a szabadulás útját. Ez pedig az ő kegyelmének megmutatása az Úr Jézus Krisztusban. Mellénk áll az ő szent Fiában, megkönnyíti vállainkon az élet terhet, leveszi rólunk a bűn átkát, s így szól hozzánk biztató, bátorító hangon: Ne félj, csak higgy! Én megbocsátok neked, csak ezután légy te is engedelmesebb, tisztább, buzgóbb, mint eddig voltál. S ha kételkedünk az ő ígéréteiben, akkor odaállítja eléink ezeknek kezességét, az ő szent Fiát, és rámutat: Látjátok, ezt adtam én tiérettetek!

Nemcsak az én hatalmamot mutattam meg benne, hanem az én irántatok való irgalmamot is. Ő az a kéz, mellyel magamhoz emellek titeket; ő az áldozat, akiért szabaddá tettem az utat előttetek.

Ennyi isteni irgalom láttára megbátorodik a bűnös ember. Látja, hogy azok a kötelekek, melyekkel a bűn behálózta, nem olyan erősek és elszakíthatatlanok. Van valaki, aki még hatalmasabb, mint a világ, van valaki, aki még jobban szeret minket, mint mi magunkat, és a reményét vesztett bűnös ember, megpillantva a feléje nyúló mennyei kezet, boldog örömmel ragadja meg azt.

Így tett, testvéreim, az Úr Jézus is Zákeussal, az apa a tékozló fiúval, Pál apostol a filippibeli börtönőrrel. Így tett velünk is a kegyelmes Isten, amikor kiszabadított a bűnös világból és odaállított az ő szent Fia asztalához: az ő családjába fogadott újra minket. Mindezekben valami gyöngéd, előzékeny szeretet nyilvánul meg, ami az embereknél olyan ritkán tapasztalható, de ami Istennél állandóan megvan. A Krisztus életének a törvénye a kegyelem, amely azt mondja: Ha az emberek el is ítélték, én nem kárhoztalak téged, eredj el és többé ne vétkezz!

Olvastam, testvéreim, hogy a világháborúban egy ifjú ember hadifogságba került. Mikor a békekötések után megérte végre, hogy hazatérhetett, nagy aggodalmak között közeledett a szülői házhoz: Vajon várnak-e még? Szeretnek-e még engem? Nem felejtettek-e el? És íme, amikor éjszakának idején kezét az ajtókilincstre teszi, meglepve látja, hogy az ajtó nyitva van. És amikor belép s örvendező szüleitől megkérdezi ennek okát, azok így válaszolnak: Fiam, mi tudtuk, hogy te hazajössz, és ezért éjjelnappal nyitva tartottuk számodra az ajtót.

A Jelenések könyvében azt mondja az Úr a filadelfiai gyülekezetnek: Íme, adtam elődbe egy nyitott ajtót, melyet senki be nem zárhat (Jel 38). Mondjátok, van-e ennél nagyobb áldás, van-e ennél nagyobb biztatás Isten gyermekei számára? A földi hajlékok, a földi szívek ajtói becsukódhatnak előttünk, az emberek elfordulhatnak tőlünk, megvethetnek, elítélhetnek minket, de az ajtót, Isten kegyelmének az ajtaját senki be nem zárhatja előttünk. Oda mindennap, minden pillanatban feltekinthetek, imádságaimban felsóhajthatok, nyomorúságomban ott erőt, segítséget kereshetek, mert ott engem mindig várnak, szeretnek. Nincsen immár semmi kárhoztatásuk azoknak, akik a Krisztus Jézusban vannak.

De ez a nyitott ajtó bennünket nemcsak vigasztal, hanem egyúttal kötelez is. Ezen az ajtón át nemcsak én nézhetek fel az én mennyei Atyám kegyelmes arcára, hanem ő is néz szüntelen énréám. Az ő szava pedig, melyet megtért gyermekeihez intéz, most is ugyanaz, mint évszázadokkal ezelőtt: az éjszaka elmúlt, a nap pedig elközelgett. Vessük el azért a sötétségnek cselekedeteit, és öltözzük fel a világosság fegyvereit (Róm 13,12).

Ma újra vasárnap van, a keresztyének áldott ünnepé. Ilyenkor pihen a földi gond, elhallgat a gyűlölködés, a versengés zaja, s az egész világon átsuhan a mennyei békesség szelíd angyala. A földi hajlékok mellett nyitva áll számunkra az Úrnak hajléka, és hangzik a mennyei szabadítás, örök szeretet Igéje minden rendű és rangú embernek. Meg tudjátok-e becsülni ezt a drága alkalmat, mely lehetőséget nyújt az Úr útjainak megkeresésére? Meghalljátok-e azt a szót, mely minket egyenként hívogat Isten országába, az Üdvözítő követésére? Hívek tudtok-e lenni hozzá nemcsak itt, hanem kint az életben is, pihenéseitekben, szórakozásaitokban, örömeitekben, beszélgetéseitekben? Ó, ne feledjétek el egy pillanatig sem, hogy mit tett értünk Isten és mit vár ezért tőlünk.

Ő azt mondta ma nekünk, mint Zákeusnak: Ma lett idvessége ennek a háznak — de azt is mondja, amit a hosszas betegségből meggyógyított betegnek: „Íme, meggyógyultál, eredj el és többé ne vétkezz, hogy rosszabbul ne legyen dolgod.” Ámen.

Az Úr megfizet

Alapige: 1Sámuel 26,23–24

Bibliaviasítás: Máté 5,38–48

1. Dávid beszélt így: „Az Úr fizessen meg mindenkinek.” Az elvégzett munkáért, eladott áruért jár a fizetés. S ha kapunk valamit, amit nincs módunkban megfizetni, azt szoktuk mondani: fizesse meg a jó Isten. Itt másról van szó: az Úr fizessen meg mindenkinek az ő igazsága és hűsége szerint, a cselekedetéért, életfolytatásáért ítéljen meg mindenkit. Ez nem csak ószövetségi kívánság és meggyőződés, mert Mózes hirdeti: „megfizet személy szerint” (5Móz 7,10), és az Újszövetség is ismétli: „én megfizetek, ezt mondja az Úr” (Róm 12,19). Teszi ezt Isten a maga igazsága és hűsége alapján. Ő az igazság, ami nem változik meg, amit kijelent és hűségesen érvényesít világában, éppen a világ érdekében, javunkra. Senki ne képzelje, hogy az igazságnak állított gonoszságával Istent megtevesztheti, cselekedetei feledésbe merülnek. Ő nem hagyja futni a gonoszt, eléri ítéletével. Megfizet mindenkinek, kicsiknek és nagyoknak, neked és nekem.

Dávid már tudta ezt, és ezért Istenre hagyta az intézkedést. Történetét részletesen ismerteti a Biblia. Saul, a már elvetett király, görcsösen ragaszkodott hatalmához, és az egyre népszerűbbé vált Dávidot meg akarta ölni. Dávid kénytelen volt elmenekülni üldözője elől. Aztán Isten kétszer is a kezébe adta Sault, lehetőséget nyújtott a leszámolásra. Második alkalommal — ekkor tette Dávid a felolvasott hitvallását — a király háromezer katonájával eredt a nyomába. Biztosra ment, és biztonságban érezte magát. Éjszaka tábort vert, és semmitől sem tartva — mélyen aludt. Dávid az egyik társával behatolt a táborba, ott a király sátrába. A társa mindjárt cselekedni akart, mondta Dávidnak: „Kezedbe adta a mai napon Isten a te ellenségedet, most azért hadd szegezzem a földhöz őt a dárdával egy ütessel”, leszámolok vele. — Mi mindjárt helyeselnénk Abisai ajánlatát, szerintünk minden ilyen gonosz ember megérdemli a büntetést, hogy az üldözött és elnyomott végre megszabaduljon. Ha fordul a kerék — és az fordul — kezünkbe kerül az ellenség, használjuk ki a kedvező alkalmat és ne habozzunk lesújtani az ellenségre. Hiszen Isten szolgáltatja ki: íme, itt van a nyomorgató, vess véget hatalmaskodásának. Ám hogy Isten kezünkbe adja, azt jelenti-e, hogy felhatalmaz az ítélkezésre, az önbíráskodásra? Saul volt a megveszekedett ellenség, semmi jót nem lehetett várni tőle. Nálunk szintén ismeretes az ellenség, sőt az ellenségek sokasága, akik miatt egyre távolabb sodródunk a békességtől. Saul után más ellenségek léptek fel Dávid ellen. Nem fogyott, mi sem fogyunk ki belőlük. Énekelhetjük: „Ó, mily sokan vannak, akik háborgatnak engemet, ó, Istenem. Nagy sok ellenségim és sok gyűlölőim tusakodnak ellenem” (216. ének). A leszámolás gondolata ószövetségi. Mózes törvénye feljogosítja az embert meghatározott esetekben Isten helyett cselekedni. „Ha valaki sérelmet ejt a felebarátján, amint ő cselekedett, vele is úgy cselekedjenek: törést törésért, szemet szemért, fogat fogért” (5Móz 24,19–20). A Krisztus nélküli világban volt helye a személyes elégtételnek. Dávid nem élt vele. Nála már akkor feltűnt a magasabb szintű, az új szövetségben Jézus Krisztussal megérkező új lelkület. Ezzel kiáltotta oda Saulnak: „az Úr kezembe adott téged ma, de én nem akartam felemelni kezemet az Úr felkentje ellen”. Akarhatta volna, de nem tette, döntésével elhárította a bíráskodás lehetőségét. Nem gyávaságból, hanem hitből cselekedett így, előremutatott Jézus Krisztusra.

Krisztushoz tartozunk, nem a magunk korlátolt természetével, hanem mint megváltottai, mindig a követésében. Nem az irányít, amit a törvény mond, a mi törvényünk élő személye: Jézus Krisztus. Az újszövetségi felszólítás ez: „Az az indulat legyen bennetek, mely volt Krisztus Jézusban is” (Fil 2,5). — Mégis minduntalan felülkerekedik rajtunk a Krisztus nélküli öember, folytatjuk az érvényt veszített engedély szerinti bíráskodást: nem hagyjuk szó nélkül a kemény beszédet, visszavágunk, az ütésre ütessel válaszolunk. Csupán az elmúlt hétre gondoljunk: cselekedeteink bi-

zonyították-e a Krisztushoz tartozásunkat? Bizony legtöbbször úgy viselkedtünk, mint a hitetlenek. Várjuk kapcsolataink rendeződését, de hiába, ha az egyes lelkekben, nálunk nincs változás. A hosszas tárgyalások dacára még mindig a revans, a vereség megtorlásának gondolata uralkodik a népek életében. Nincs békesség otthonunkban, és nincs békesség a földön. Dávid magatartása nem rokonszenves, Jézus Krisztust csak szóval követjük.

Az Igében visszatartja Dávidot az a tudat is, hogy Saul „az Úrnak felkentje”. Isten bízza meg az uralkodással, ezért megkülönböztetett tisztelet illeti meg. Az ellene elkövetett cselekedet, még ha indokoltnak látszik is — megbocsáthatatlan bűn. Nagyon sok király visszaél a hatalommal, Saul is. A próféták felemelték szavukat az önkényuralom ellen, és trónfosztásokra is sor került. Dávid megmaradt a felkent iránti tiszteletben, nem emelt kezét reá. Ezzel a magatartásával érdemes bővebben foglalkozni, mert az Újszövetség igazolta és kötelezővé tette számunkra. Hogyan nézzük a hatalmasságokat? Többször halljuk a tanítást, legvilágosabban a Római levélben (13. r.). „Minden lélek engedelmeskedjék a felsőbb hatalmasságoknak, mert nincsen hatalmaság, hanem csak Istentől, és amely hatalmasságok vannak, Istentől rendeltettek. Azért aki ellene támad a hatalmasságnak, az Isten rendelésének támad ellene... Istennek szolgálói.” Nehéz ezt tudomásul venni. Mikor a hatalmasság nyilvánvalóan igazságtalanul cselekszik, a keresztyének nagy többsége jogosnak érzi; hogy csatlakozzék azokhoz, akik az uralmak fegyveres megváltoztatására vállalkoznak. Valószínűleg az ittlevők közül is sokan elutasítják, mert megalkuvásnak bélyegzik a Biblia tanítását, megkötését a hatalmasságok tekintetében. Pedig meg kell tanulnunk minden teremtményre nézve Krisztus útján járni, azaz elfogadni az Igét, hogy egyedül Istené a hatalom, ő nem engedi meg az uralkodásába való beavatkozást. Nem magunknak tartani meg a döntést bizonyos területeken, hanem Krisztus indulatával élni mindig mindenki, a hatalmasság iránt is.

2. Dávid leintette Abisait: „Ne veszed el őt. Él az Úr, hogy az Úr megveri őt. Vagy eljön az ő napja és meghal, vagy pedig harcba megy és ott vész el” (10. v.). Az Úré az ítélet. Jézus örök érvényességgel lelkünkre kötötte a Hegyi beszédben: „Hallottátok, hogy megmondattok: szemet szemért és fogat fogért... Én pedig azt mondom néktek: Szeressétek ellenségeiteket, áldjátok azokat, akik titeket átkoznak, jót tegyetek azokkal, akik titeket gyűlölnék, és imádkozzatok azokért, akik háborgatnak és kergetnek titeket, hogy legyetek a ti mennyei Atyátoknak fiai” (Mt 5,38.44–45). Akárhol nyitjuk ki a Bibliát, mindenütt ezt halljuk. Pál apostol ezt írta: „Magatokért bosszút ne álljatok, szerelmeseim, hanem adjatok helyet ama haragnak, mert meg van írva: enyém a bosszúállás, én megfizetek. Ha éhezik a te ellenséged, adj ennie, ha szomjúhozik, adj innia” (Róm 12,19–20). A világ helyett Jézus Krisztushoz igazodjunk! Ő „szidalmaztatván viszont nem szidalmazott, szenvedvén nem fenyegetőzött, hanem hagyta az igazságosan ítéltre” (1Pt 2,23). Tartsunk ki mellette akkor is, amikor nem szeretnek, sőt gyűlölnék. Ne tévesszen meg a Krisztus nélküliek viselkedése. Annak idején, az ötvenes években, az ENSZ közgyűlésén Hruscsov a szeretet emlegetésére a lerántott cipőjével verte az asztalt és kiabálta: ha valaki arcul üt, úgy vágok vissza neki, hogy örökre megemlegeti. Egyik írónő a családi élet romlásáról értekezve ezt közölte: moralizálással, hegyi beszéddel nem lehet visszafordítani egy folyamatot (Kertész Magda, Nők Lapja 1978. szept.). És egyik tőlünk kitelepült neves drámaíró így fogalmazta meg bölcsködését: „Nem lehet az embereket egyoldalúan csak szeretetre nevelni: a bibliusságnak ez a kora a Biblia lapjain véget is ér. Nem lehet a másik arcunkat is odatartani, ha az egyiket már pofon érte, nem lehet Dániel módján fegyvertelenül bemenni az oroszlanbarlangba” (A Hét 1970). Ilyen környezetben képesek vagyunk-e Isten gondolatát a magunké helyett akarni, mint Dávid, mint Jézus Krisztus? Az ő uralma alatt élni, ahol a szabály ez: „ne győzöttessél meg a gonosztól, hanem a gonoszt jóval győzd meg” (Róm 12,21), ahogy ő cselekedett és cselekszik? Reményik verse így mondja: „Nem a mi dolgunk igazságot tenni. A mi dolgunk csak igazabbá lenni” (Miért hallgatott el V?). Magunktól ez nem sikerül, de nem vagyunk magunkban. Velünk, közel az Úr, képessé tesz a képtelenre.

Az ítélet nem marad el. Isten megfizet mindenkinek igazságosan. Ellenségeinknek, akárkik legyenek. A hatalmasoknak is. Nem bízva reánk ezt a munkáját. Ezért nem engedte Jézus, hogy tanítványai fegyverrel védekezzenek: „akik fegyvert fognak, fegyverrel kell veszniök” (Mt 26,52). Tehetetlenségre kényszerít. Úgy harminc évvel ezelőtt több családnál, nálunk is, házkutatást tartottak. A mezőn voltam, hordtuk a szénát. Még élt édesapám, őt faggatták szobáról szobára menve: hol a fegyver? Az irodába érve édesapám felemelte a Bibliát, és odatartotta a csendőrök elé: ez a mi fegyverünk. Igen, ebben kapjuk meg a legerősebb fegyvert, tanuljuk meg, hogy imádkozunk Istenhez, kérjük intézkedését, változtassa meg a hatalmasok viselkedését, fogja vissza kezüket a gonosz elkövetésétől. Szoktunk-e imádkozni ellenségeinkért? Szoktunk-e imádkozni a hatalmasságokért? Kezünkbe adja Isten ezt a fegyvert: „Tartassanak könyörgések, imádságok, esedezések, hálaadások minden emberekért, királyokért és minden méltóságban levőkért, hogy csendes és nyugalmas életet éljünk teljes istenfélelemmel és tisztességgel” (1Tim 2,1–2). Azaz bízunk Istenre a megoldást. „Ő változtatja meg az időket és az időknél részeit, dönt királyokat és tesz királyokat” (Dán 2,21). Dánielnek ezt a hitét igazolta Isten. Mária ajkán elhangzott a Mindenható magasztalása: „Hatalmas dolgot cselekedék karjának ereje által... Hatalmasokat döntö le trónjaikról, és alázatosokat magasztalt fel” (Lk 1,51–52). Mert a történelmet nem az emberek, nem a hatalmasságok alakítják, hanem az Úristen.

3. Dávid Isten előtt kívánt drága lenni. A királyhoz intézett szavai ezt is tartalmazták: „Amennyire drága volt a mai napon a te lelked énelöttem, legyen annyira drága az én lelkem az Úr előtt, és szabadítson meg engem minden nyomorúságomból.” Számíthatunk-e erre? Sorsunkra nézve ez a döntő. Nem az emberek kedvezése, nem az általános helyzet, egyedül Isten. Krisztus mellett, minden teremtménynél drágábbak vagyunk Isten előtt, vérrel megváltott gyermekei. Vigyáz reánk. Jézus biztatása: „Aki nekem szolgál, megbecsüli azt az Atya” (Jn 12,26), itt a földön és a földi élet végén. „Megszabadít minden nyomorúságodból.” Bünből, gonoszságból, emberi kezektől, halálból. Megszabadít. „Ő nyújt majd szemlátomást Szabadulást, gyógyulást. S megmutatja nyilván nékem, Hogy csak ő az én Istenem” (230. ének). „Megfizet az Úr mindenkinek az ő cselekedetei szerint... örök élettel... és haraggal” (Róm 2,6–8). Megfizet azonnal, megfizet hosszú idő múltán, bizonyosan, nem marad el. Az Igében többször hallottuk ezt a szót: ma. Mi a mában élünk. Nagyon szeretnénk, ha a ma jobb lenne, minél előbb nyugalomban lakozhatnánk. Isten időszámítása különbözik a miénktől, de ígéretét megtartja, kellő időben megfizet. Isten nem siet és nem késik, mégis elérkezik.

Ebben a hitben élt Dávid. És a mostani esemény után tovább bujdosott. Többé már nem találkozott Saullal, csak érezte gyűlöletét. Az Úrra bízta magát. Végül megláthatta, hogy Isten drágának tekinti, mert megszabadította minden nyomorúságából. Velünk is ezt teszi. Jézus Krisztus mellett őriz, támadások között megtart, aztán teljes szabadulással ajándékoz meg országában. Az Úr megfizet. Higgyünk ebben, éljünk tanácsa szerint, akkor béketúrússal várhatjuk kegyelmes intézkedését. Ámen.

Werner Pfendsack
Svájc

Az irgalmas samaritanus

Alapige: Lukács 10,25–37
Bibliaviasás: 1János 3,1–24

Nem jár következmények nélkül a Jézussal való beszélgetés. Habár nem tudhatjuk, hogyan reagált utólag ez a törvénytudó, akiről itt szó van: valóban elment-e és „akképpen cselekedett”, ahogyan Jézus neki mondta? Az bizonyos, hogy ezt a találkozást és ezt a beszélgetést nem tudta soha többé elfelejteni. Mert ez az irgalmas samaritanusról szóló példázat a maga egyszerűségében olyan meggyőző, belső igazságot sugároz, aminek a közvetlen hatása alól nem tudjuk kivonni magunkat.

És egyáltalán ez Jézus beszédének sajátossága. Ha mi vele valóban beszélgetni kezdünk, ha ő maga beszél velünk a Biblia szavai által, akkor nem térhetünk egyszerűen napirendre felette, mintha semmi sem történt volna. Szavai, mint valami horgok, valósággal mélyen beleakadnak az emberi szívbe, és nem bocsátanak el addig, míg nem követjük a hívást. Sok olyan ember van, aki éveken át hordozza magában Jézus szavának ezt a húzóerejét, míg végül is enged a vonásnak.

Jézussal beszélgetésbe bocsátkozni nem magától értetődő dolog még most sem. A beszélgetések gyakran kérdésekkel kezdődnek. Itt is egy kérdéssel kezdődött. Kérdéseket a legkülönbözőbb módokon tehetünk fel. Amikor egy tanítvány egy bonyolult geometriai feladat megoldását kérdezi a számtantanártól, akkor az tudáskérdés. A tanítvány tényleg tudni akarja, hogyan csinálja. Irányítást akar kapni, hogy megoldja a feladatot. Ha azonban megfordítva, a tanító kérdez a diáktól egy képletet, amit az már tudni köteles, akkor ennek a kérdésnek az oka egészen más. Vagy pedig ha pl. az NDK-ban, a keletnémet területen, egy állami kérdőíven, amit a középiskola végzőseinek kell kitölteniök, az a kérdés áll, hogy milyen meghatározó hatások érték életének eddigi társadalmi fejlődését, ott a kérdésnek megint más jellege van. Vannak tudásra vonatkozó kérdések, vannak vizsgakérdések, vannak lelkiismereti kérdések és vannak beugrató kérdések, kísérletek arra, hogy a kérdezettet jégre vigyék és elbuktassák. Vannak aztán olyan kérdések, amelyek alapján nem is kérdések, hanem kibúvók, ürügyek.

Ebben a szövegben két különböző kérdés előzi meg Jézus példázatát. Amikor az írástudó azt kérdezi előbb Jézustól, mit kell cselekednie, hogy az örök életet elnyerje, akkor tekinthetnénk ezt őszinte szívbeli kérdésnek, életkérdésnek. Hiszen ez a kérdés egyike az emberiség őskérdéseinek, tehát e földi élet értelme, célja és meghatározása iránti érdeklődés. Viszont a szövegben az áll, hogy a törvénytudó meg akarta kísérteni Jézust ezzel a kérdéssel. Szó szerint idézve, „Kísértvén őt” jött hozzá, hogy feltegye ezt a kérdést. Tehát nem azért kérdez, mert őszintén keresi erre a kérdésre a választ, ami már régen foglalkoztatja és most Jézustól szeretné megtudni a helyes utat. Ő ismeri az utat, igen tájékozott. A Jézus által feltett kérdés után azonnal világos lesz, hogy tudja, mit kell tennie. Tudja, hogy a szeretetről van szó, az Isten és felebarát iránti szeretetről. Még a Bibliának erre vonatkozó szavait is szó szerint tudja idézni. Kérdésével csak annak a megerősítését akarja hallani, amit már tud, vagy pedig ki akarja fürkészni, hogy Jézus nem valami mást tanít-e, ami miatt őt talán üldözni és eltávolítani lehetne.

Keresztyén gyülekezeteinkben is ismerjük az ilyenfajta írástudóságot. Vannak emberek, akik nagyon jól tudják, mi áll a Bibliában, akik részt vesznek az istentiszteleteken, akik néha-néha kérdéseket tesznek fel, gyakran igen élesen és kritikusan, de nem azért, mintha nagyon hajtanák őket ezek a kérdések. Ők nagyon tájékozottak, vagy legalábbis azt gondolják magukról, addig, míg egyszer Jézus előszólítja őket a tudásuk bokra mögül. Nem a tudásodról van itt szó, mondja Jézus az írástudónak; a tudásod nem változtatja meg a világot és az életedet sem. „Ezt cselekedd és élsz.”

Ezzel aztán minden időök írástudója maga is kérdezetté lett. Teszed azt, amit tudsz? — hangzik a kikerülhetetlen kérdés. Itt van a horg. Az írástudó találva érzi magát, de azt teszi, amit minden ember ilyen esetben megkísérel, ki akarja kerülni és másfelé akarja terelni a kérdést. „Igazolni akarta magát” — mondja a szöveg. Ez a második kérdésének oka: „Ki az én felebarátom?”

Most megértjük a kérdést. Nem is olyan egyszerű azt tenni, amit Isten törvénye parancsol, mondja ő. Honnan tudjam, ki az én felebarátom? Nem lehet az egész világot szeretni. Valahol mégis van egy határ. Nem adhatom oda mindenemet. Egyes esetekben tudnom és döntenem kell: Felebarátom ez az ember vagy nem? Igényli a szeretetemet vagy nem? Talán halljuk is körünkben, ahol mozgunk, dolgozunk: Ki az én felebarátom? Egyházunk kenyeret gyűjt éhező testvéreink számára. Sokan meg is látták benne az alkalmat, hogy valóban áldozatot hozzanak. Itt is feltehető a kérdés, hogy vajon valóban ezekről a távoli népekről kell-e gondoskodnunk, hogy vajon az-e a feladatunk, hogy ezeken a többnyire színesbőrű, más hitű embereken segítsünk,

hogy vajon ezek az emberek a felebarátaink, s vajon nem felejtkezünk-e el e távoli felebarátaink miatt a közelünkben élőkről? Ott van még a kérdés, hogy nem veszélyes-e az ilyen embereknek, népeknek adott segítség, akik egy szép napon egy keresztényellenes ideológia mozgó tömegeként ellenünk fordulnak? Akkor hát ki a felebarátom?

Jézus példázatában erre is feleletet ad. Úgy véljük, hogy már jól ismerjük ezt a választ, mert az irtalmas samaritánusról szóló példázatnak alig van szüksége magyarázatra. Önmagát magyarázza. De nézzük meg jól. Itt van az az ember, aki a Jeruzsálemből Jerikóba vezető veszélyes úton magányosan a rablók kezébe kerül. Összeverve, kifosztva, mezítelenül, félholtan fekszik az út szélén. Jézus nem nevezi meg sem nevét, sem származását. Egyszerűen ennyit mond: „Vala egy ember.” Ennyi elég. Minden egyéb homályban marad. Hogy honnan jön, kicsoda, milyen néphez tartozik, milyen hitű — minderről Jézus egy szót sem szól. Minden idők embere ő, az ember, aki emberektől szenved, az ember, akit egy hozzá hasonló majdnem megölt, ez fekszik itt az út szélén. Ide jut az ember az emberrel.

De nem csak a példázatban. Ez a kép tapinthatóan átlátszó. Napjaink embere is kifosztottan fekszik világunk útjának szélén, az ember, aki ma még az embertől szenved. Nem akarunk követ vetni a gyilkosokra és rablókra, mert ezek a kövek saját magunkra hullnak. De nézzük csak az úgynevezett fejletlen országok emberét. Meg lehet érteni a színesbőrűek nyugatellenes indulatát. Mondhatunk és gondolhatunk akármit a gyarmatosításról, de egy bizonyos: az nem volt csupán felebaráti szeretet. Az ember, aki embertől szenved, szintén köztünk él. Talán közelebb van hozzád, mint gondolnád és tudnád. Talán a saját családotban él. Talán naponként veled dolgozik. Ugyanazon a helyen. A mi magas civilizációinkban és jóllakottságunkban több a külsőleg, belsőleg kifosztott ember, mint sejténénk. S akkor újra itt van Jézus szavaiban a horog, magában az ember képében, aki segítségre szorul.

S most jön a segítség. Előbb egy pap halad ugyanazon az úton, majd egy lévita. Két férfi, aki megkülönböztetett módon a templomhoz, az istentisztelethez, a hit világához tartozik. Ők jártasak Isten törvényében. Ismerik a szeretet törvényét. Mindkettőről határozottan mondja a példázat, hogy látta a kifosztott, félholt embert és továbbment. Lehet ez? Továbbment. Tehát lehet ilyet tenni, istentiszteletről jövet, ahol imádkoztunk, énekeltünk, Isten Igéjét hallottuk, elköteleztük magunkat a hitnek, és azután továbbmegyünk a másik ember baját látva. Jézus nem mondja, hogy miért ment tovább ez a két férfi. Talán félt a közelben rejtőző rablóktól és gyilkosoktól, vagy kultikus tisztaságuk féltése miatt, ami kizárja egy haldoklóval vagy egy halottal való érintkezés lehetőségét, vagy a sietség hajtotta őket hazafelé, vagy pedig egyszerűen a kényelem, vagy a keményszívűség volt továbbmenésük oka.

De mi megértjük, hogy ez a részvétlen, tétlen, felháborító továbbmenés felelet a kérdésre: Ki az én felebarátom? Nyilvánvaló, hogy nem mindenki. Továbbmenni egy félholt mellett, aki segítségre szorul, az is egy felelet. És ez nem légből kapott válasz. Újra itt van a példázat belénk akaszgó horga. Kivétel nélkül mindnyájunkkal megtörtént már, hogy továbbmentünk. Láttuk, és mégsem akartuk látni. Hallottuk, és mégsem akartuk tudomásul venni. Mit érdekel engem? Akinek nem inge, ne vegye magára. Végül is minden emberhez önmaga áll a legközelebb. Így mondtuk, így tettük. Bűn nyomja a vállunkat. Nem csak személy szerint, hanem az egyházat, az egész kereszténységünket terheli ez a bűn azzal az emberrel szemben, aki gyilkosok kezébe került. Túl gyakran mentünk tovább.

Csak egy ember nem megy tovább. „Egy samaritánus” — mondja Jézus. Különbön a zsidók és samaritánusok nincsenek egymással közösségben. Évszázados távolságtartás és kölcsönös megvetés szakadéka választja el őket egymástól. Kevesebbet foglalkoznak egymással, mint például a fehérek a feketékkel Dél-Afrikában vagy Atlántában. És erről a samaritánusról így szól az Írás: „és mikor azt látta, könyörületességre indula”. S akkor tanúi lehetünk az igaz szeretetből fakadó erő működésének. Olyan szeretet, ami elfelejtkezik magáról, ami nem gondol a maga biztonságára, ami

nem számol és nem számítgat. Áldozatra kész anyagi javakban, erőben és időben. Életét is kockára teszi, csak egy szenvedélyes akarat lelkesíti: megmenteni az embert.

Ez a második felelet arra a kérdésre, hogy ki az én felebarátom. Ez a másik válasz is magában hordozza azt az ún. horgot. Nem csak azért, mert legbelsőbb énünkig megszegyenít. Nem úgy tűnik, mintha a samaritánus képe egyszerre szétvetné a példázat keretét? Ez a titokzatos segítő, aki maradéktalanul beleveti magát az ember megmentésébe, akinek nem túl nagy bármilyen áldozat, aki saját életét kockára teszi, nem csupán egy alakja a példázatnak. Ő él, és itt van világunkban, körünkben. Közöttünk jelent meg. Ez a példázatbeli Ige is testté lett abban, aki ezt kimondja. A samaritánus nem más, mint maga Jézus Krisztus.

Ő látja a mi időnk útszélein a kifosztott, félholt embert. Ő mindenkit lát a maga segítségére szorultságában, bajában, az éhezőket Kínában, a beteget Afrikában, az ún. fejletlen népeket Indiában és máshol. Az üldözötteket is Tibetben, Magyarországon, Spanyolországban, Algériában. De lát minden egyes segítségre szorultat közöttünk is. Ha te most a belsőleg vagy külsőleg kifosztottak közé tartozol, téged is lát. Ő nem megy tovább testvérei baját látva. Még csak nem is vár a hívásukra. Teljes erejével és segítségének nagyságával hozzájuk lép. Nem kérdezi meg előbb, hogy felebarátom vagy-e vagy nem. Ha az vagy, segít rajtad, ha nem vagy, itthagylak. Ő mindnyájunk felebarátja lett. Ezt jelenti a karácsony, a nagypéntek, a húsvét: Jézus Krisztus a te felebarátod minden bűn közepette, minden erőtlenségben, amikor úgy érzed, nem bírod tovább, a rád akaszkodó nehézségekben, igen, Jézus Krisztus a felebarátod.

Ezért fordítja meg a kérdést a példázat végén, amely már nem így hangzik: Ki az én felebarátom? — hanem így: Kinek vagy te a felebarátja? Azért lett Jézus a mi felebarátunk, hogy mi felebarátjai lehessünk a mi testvéreinknek, akár közelünkben élnek, akár távol vannak tőlünk, akár megérdemlik — ahogy mi véljük —, akár nem érdemlik meg, akár hálásak vagy nem hálásak nekünk. Ezzel nem kell törődnünk. Kinek vagyok a felebarátja? Ez a kérdés fog ezután kísérni minket, és nem enged el. Jézus szavai még egyszer valóságos horogként fogva tartanak. Nem vagyunk egyedül a kérdéssel. Ő, aki felebarátunk lett, szabaddá tesz minket, hogy egyre inkább egymás felebarátai lehessünk. Reménység, erő és beteljesülés van Jézusunk szavában, amit magunkkal viszünk: „Eredj el, és te is akképpen cselekedjél.” Ámen.

Fordította: Nagy Irén

Werner Pfendsack

Svájce

A gazdag földműves

Alapige: Lukács 12,13–21

Bibliáolvasás: Máté 6,19–34

Ámulatos, hogy milyen kézzelfoghatóan időszerű tud lenni Jézus egy-egy példázatban. Olyan világos és félreérthetetlen az üzenet, hogy már Jézus szavainak pusztá hallatára is önkéntelenül felfigyelünk. A gazdag ember képe, akinek bőségesen termett a földje, nem idegen számunkra. Kikerülhetetlen kérdésekkel tekint ránk, és megértjük, hogy valami közünk van hozzá, saját személyes életünk, világunk, korunk kötődik e képhez.

Nem tudhatjuk, hogy az a férfi, aki az ügyével Jézushoz jött, megértette-e ezt a képet. Nem tartozott a gazdagokhoz. „Egy valaki volt a sokaság közül” — ahogy a felolvasott részben olvasható, egyszerű ember volt, mint közülünk a legtöbben, aki testvérel valami örökségi vitába bonyolódott. Úgy tűnik, hogy testvére miatt hátrányos helyzetbe jutott, aki nem akarja kiadni az örökségi részét. S most Jézushoz jön, mert bízik benne, hátha segíthetne rajta, hogy jogaihoz jusson. „Mester, mondd meg az én testvéremnek, hogy ossza meg velem az örökséget.”

Nem lehet minden további nélkül elfogadni, hogy Jézus elutasította ezt az embert. Vajon nem hasonlít-e ez a kérő ember pillanatnyi jogfosztottságában és bajában az irgalmas samaritánus példázatából ismert emberhez, aki gyilkosok kezébe esett? Az bizonyos, hogy ez még nem fekszik kifosztottan és félholtan az útfélen. De vajon nem éppen most készül-e a testvére őt kifosztani? Nem az lenne-e a Jézus feladata, hogy gondjaiba vegye ezt az embert, felebarátjaként fogadja el és jogához segítse? Hogyan tudja olyan nyersen visszautasítani és otthagyni? „Ember, ki tett engem köztetek bírává vagy osztóvá?” Hogy értsük ezt? Talán Jézus elvből nem akar ennek a világnak osztozkodásába belebocsátkozni? Szépen el akarja választani a lelki dolgokat a világiaktól, amit később az ő egyháza időről időre megpróbált s gyakorolt? Talán nem volna Isten Igéjének és útmutatásának köze a mindennapi élet közönséges jogi kérdéseire? Nem Ura Isten az igazságosságnak is? Talán azt akarja mondani Jézus, hogy ez az ember mondjon le az örökségről, hogy egyszerűen adja fel az őt megillető jogot? Sokkal több ember küzd ilyen és hasonló kérdésekkel, mint azt sejtjenénk. Testvéreinkkel való gondjaink, bajaink és nehézségeink, valamint olyan kérdéseink, amiknek nem tudunk végére jutni, egy napon minket is Jézushoz hajtanak és kérjük a segítségét. Nem volna sok tennivalója, csak meg kellene mondania a testvérünknek, hogyan viselkedjék velünk. — És Jézus egyszerűen otthagy minket, ahogyan otthagyja ezt az embert az ügyével. Ezt nem tudjuk megérteni. Álljunk meg szövegünknek ennél a vonásánál, mert ez képezi e példázat megértésének feltételét.

Jézus tényleg otthagyni minket a kérdéseinkkel. Aki úgy véli, hogy előre tudja, mi a Jézus mondani- és tennivalója, aki őt egyszerűen csak arra akarja használni, hogy segítségével legjobb egyéni üzleteit intézze, azt Jézus otthagyja. Újra és újra nagy félreértés az a keresztyénség részéről, amikor azt gondoljuk, hogy Jézust így használhatjuk, ahogyan a teherszállító csónakok a Rajna erős áramlatában a vontatóhajót használják. Jézus nem vontatóhajó, akit életünk teherszállító csónakjai elé befoghatunk, hogy a kikötőbe érkezzünk. Ő nem hagyja a mi céljainkra használni magát. Nem hagyja magát tőlünk emberektől manipulálni. Nem azért jött, hogy egyik vagy másik oldal pártjára álljon. Szemben áll minden párttal: a keresztyén vagy nem keresztyén, a felekezeti pártokkal, a katolikus és evangélikus, az egyházon belüli párttal, a szabadelvűek és pozitív pártjával, politikai pártokkal, demokraták és kommunisták pártjával. Minden párttal szemben áll. Viszont pártját fogja valakinek, cselekszik. Egyetlen emberi párt sem tudja őt igénybe venni a maga számára, ő pártját fogja valakinek. Ember lett, egyszerűen azért, hogy pártfogásába vegye az embereket. Ezért folytatódik így a bibliai szöveg: „Monda azért nekik...” Jézus mindenki felé fordul; az örökségért veszekedő két testvér felé is, a jogokat élvező és jogain kívül álló felé is. Mindkettőnek szüksége van az ő szavára. Mindnyájunknak szükségünk van az ő példázatának kihívására. Ebben áll a segítség.

És Jézus beszélni kezd a „gazdag emberről”, akinek bőségesen teremt a földje. Nem mond közelebbi adatokat erről az emberről, hogy idős vagy fiatal, hogy családapá vagy csupán magáról kell gondoskodnia. Nem mondja azt sem, milyen formában kell nekünk ennek a földnek bőséges termését elképzelni. Csupán egy legyen világos: Itt van egy ember, akinek bőven van miből élnie. Bőségesen el van látva. És még többet is kap. Ez itt a kiindulópont.

Ez a kiindulópont nem ismeretlen számunkra. Közülünk a legtöbbszörnek, ha nem is vagyunk gazdagok, van miből élnie, sokaknak még több is van, mint amennyi szükséges. Földjeink bőségesen teremnek és továbbra is teremnek, de nem csak a mi földművelőink földjei kinn a mezőn. Manapság talán azok a legkevésbé gyümölcsöző termőföldek, ha azt a munkabefektetést tekintjük, amit megkövetelnek. Vannak más „földek” is. A mi gazdaságunk, iparunk, üzleti világunk földje, beleértve a sokat vitatott keleti kapcsolatok földjét is. Mindezek a földek jól teremnek, szörnyen jól. Egy külföldi szemével tekintve a svájci jólétet, érthető, hogy azokban a beszélgetésekben, amelyek országunknak az európai gazdasági közösségekhez való csatlakozásáról szólnak, néha keserű megjegyzések hangzanak el semleges politikánkról, amely bár távol marad a nagyhatalmak konfliktusaitól, viszont az üzleti szektorban annál erősebben

érezeti hatását. A föld többi népéhez viszonyítva több mint bőségesen el vagyunk látva.

Nem akarunk túltekinteni azon, hogy Jézus nem mond semmit ennek az embernek gazdagsága ellen, sem pedig földjének bőséges termése ellen. A példázatbeli földműves bizonyára hozzájárult munkájával ehhez a terméshez. Dolgozott, ahogyan egy földművesnek dolgoznia kell. Ennek az életnek problematikája ott bukkan fel, hogy mit tesz azzal, amiben része lett. Egy dolog mindjárt világos: zavarban van. Túl kicsi és szűk a hely a termés betakarítására, és úgy látjuk a példázat szemével tekintve rá, hogy fontolgat és számít, ide-oda mérlegel, összead, szoroz s aztán újra kivon. Terveket készít, aztán újra elveti azokat, míg végül kész az elhatározás: „Ezt cselekszem: az én csüremeit lerontom, és nagyobbakat építek és azokba takarom minden gabonámat és az én javaimat.” Jól hallottuk: „Akarom, akarom, akarom.” S azután: „Lerontom, építek, gyűjtök.” Majd pedig: „az én gabonám, az én csüremeim, az én javaim”. S akkor tanúi leszünk annak a furcsa párbeszédnek, amit ez az ember önmagával folytat: „Én lelkem, mondja saját magának [pontosan így: „lélek”!], sok javaid vannak sok esztendőre eltéve, tedd magadat kényelembe, egyél, igyál, gyönyörködjél!”

Elégséges, amije van, s mégsem elég neki. Nyilván sohasem elég az embernek. Ő okosan számított. Messze tekintő előrelátással fedezte és biztosította magát földjei magas hozamának csökkenése esetére. Nem józan, tárgyilagos valóságérzetről tanúskodnak-e tervei? Ő csupán azt veszi számításba, amit lát, amit meg tud számolni, meg tud mérni, amit ki tud számítani és amit tud ellenőrizni. Látjátok az embert? Nem a mi időnk embere ez? Elégséges, amije van, s mégsem elég neki. Nyilván sohasem elég az embernek, amije van. Akarok, akarok, akarok, s aztán bont és épít. Napjainkban is mi minden épül! S ezek nem csupán csűrök. Akkor aztán kezdődik a gyűjtés. Ez a realizmus, ami napjaink gazdaságának üzemét egyre magasabb fordulatokra hajtja.

De hogy lehet, hogy valami még sincs rendben ennek az okos embernek a számításában? Ismerjük a példázat befejezését. Valami nem talál. Csak egyetlen tételt hagyott ki. „Isten” — mondja Jézus. Isten az elfelejtett tétel ennek az embernek az életében. És újra itt a kérdés: Vajon csak az ő életében kifelejtett tétel az Isten? Vajon nem így van ez a te életedben is? Isten a kifelejtett tétel!

„Monda pedig néki az Isten: Bolond, az éjjel elkérik a te lelkedet tetőled.” Isten ezt nem előre mondja neki. Arról nem beszél a példázat, hogy ennek az embernek azon az utolsó estén vagy éjszakán ideje lett volna terveit megváltoztatni, számításait kiigazítani. Észrevétlenül, ahogyan azt számtalan esetben látjuk, jön a halál, előzetes figyelmeztetés és bejelentés nélkül. Egyszerűen itt van, mint vastag, fekete vonás, ami áthúzza a legokosabb számításokat és a legmesszebb pillantó terveket. „De Isten” — ez az az egész más realizmus a Bibliában.

Vegyük figyelembe, hogy ilyen szemszögből nézve, ennek az embernek egész élete új elbírálás alá esik. Nem tett semmi rosszat, legalábbis első pillantásra nem szegte meg Isten parancsolatát. Szorgalmas ember, derék munkás, jó eredményei vannak, messzetekintő — és mégis bolond. Mégsem lát messzire. A biztosból a legbiztosabbat, ami mindnyájunk jövőjében ott áll, elfelejtette, és pedig a halálnak azt a vastag, fekete vonását. Így az ő realizmusa, ennek a világnak úgynevezett realizmusa egyszerre csak úgy mutatkozik, mint az utolsó felelősségtől való gyáva megfutamodás. A jövőről való mindenféle okos gondoskodása pedig durva kapzsiság. Nem gondol Istenre, akinek elszámolással tartozik. Nem gondol a testvéreire, akinek baja őt szeretetre és segítségre kötelezi. Ez az ő bolondsága. „Mert nem a vagyonnal való bővülködésben van az embernek az ő élete.”

Akkor hát miből élünk? Nem ez-e az egész példázatnak az alapkérdése? A javakat gyűjtő és Istent elfelejtő gazdag ember életbiztosítása bolondság. De miből élünk hát? Nem szükségesek-e számunkra mindezek a világi javak? Ismételten: Jézus nem tesz a gazdagnak szemrehányást a gazdagsága miatt. Nem helytelen, hogy földi dolgokkal törődik és fáradozik. Mi mindnyájan ezt tesszük és kell is hogy tegyünk. Hozzátartozik az életünkhöz. De nem ez az életünk. Valójában nem ebből élünk. Ez a mi nemzedékünk nagy tévedése, egy csalás, aminek rabjai lettünk, aminek egész korunk

hatalmába esett, amikor úgy gondoljuk, az az élet, ha minél többet összeharócsolunk, ha egyre több munkát végzünk, ha minél többet élvezünk. Joachim Bodamer írja egyik kultúrkritikai könyvében: „Ahogy az unalom volt az iparosodás előtti korszak betegségi szimptomája, úgy jellemzi fenyegető adalékként napjaink tömeg- és konzunkultúráját a lelki üresség. Ezt nem lehet megszüntetni és jóllakatni az egyre inkább fokozódó külső bőség miatt.”

„Így van dolga annak, aki kincset takar magának és nem az Istenben gazdag.” Pedig az Istenben való gazdagságból élünk, nem kincsgyűjtésből. Ez a gazdagság az egyedüli jó, amit nem tud érinteni a halál fekete vonása. Az Úr asztala, amely időről időre megteríttetik számunkra, mondja el nekünk, hogy milyen különös értékű ez a gazdagság. De nem mindenki számára teríttetik meg, mert annak valami feltétele van. Megterítve áll a szegények, a megrettentek számára, mindenki számára, aki ennek a példázatnak fényében újra felismerte külső és belső állomáshelyét. Megterítve áll a gonddal küzdők előtt, akiknek korunk és gazdaságunk fejlődése és a földi javak gyűjtésének szenvedélye gondokat okoz. Megterítve áll azok előtt, akiket Jézus hívása megérintett, akik tudják lelkük belső ürességét, akik napjaink hajszolt futásában nem tudnak nyugalomhoz jutni. Nincs Istenben való gazdagság csak úgy, ha belátjuk, hogy nélküle az életünk szegény és elveszett.

Ez az asztal azt mondja nekünk, hogy Isten készített számunkra, szegények, megrettentek és gonddal terheltek számára valamit: egy kevés kenyeret, egy kevés bort. És ő ezekhez a kicsi jelekhez egy ígéretet kötött. Éspedig, hogy ezzel a darabka kenyérral és korty borral, amit magunkhoz vehetünk, kegyelmének, megbocsátásának és békéjének gazdagságával ő maga költözik lelkünkbe. És most ugyanazokat a szavakat használja, amelyeket a gazdag ember mond az önmagával való párbeszédben, de ezek a szavak másképp szólnak az ő szájából. Ez már nem üres, önmagával folytatott párbeszéd, hanem biztatás, hívás a mi Urunk részéről: „Kedves lélek, nyugodj meg ennél az asztalnál, egyél, igyál, gyönyörködjél.” Ámen.

Fordította: Nagy Irén

J.C. Ryle

Skócia

A gazdagság veszélyei

Alapige: Máté 19,23-30

Bibliolvasás: Ámós 5,1-15

Ezekből a sorokból legelőször arról a mérhetetlen veszélyről kell tanulnunk, amelyet a gazdagság, a vagyon annak birtoklójára jelent. Az Úr Jézus kijelenti, hogy „a gazdag nehezen megy be a mennyeknek országába” Sőt, még ennél is továbbmegy. Egy közmondást használ állításának megerősítésére. „Könnyebb a tevének a tű fokán átmenni, hogynem a gazdagnak az Isten országába bejutni.”

Urunknak kevés ilyen meglepő mondása van; kevés áll ennyire ellentétben az emberiség felfogásával és előítéleteivel; keveset kezelnek ennyire hitetlenül: és mindezek ellenére ez a mondás igaz és elfogadásra méltó. A gazdagság, melynek megszerzésére mindenki törekszik, a gazdagság, melyért minden ember dolgozik és gürcöl, mely időnap előtt megőszít — rendkívül kockázatos. Gyakran halálosan megsebzí a lelket; sokféle kísértésbe viszi az embert; megkötözi a gondolatokat és az érzelmeket; súlyos terheket helyez a szívre és a menny felé vezető, amúgy sem könnyű utat még nehezebbé teszi.

Óvakodjunk a pénz szeretetétől! Lehet azzal helyesen is bánni, lehet vele jót cselekedni; de míg van, aki jól használja fel a pénzt, addig ezrek helytelenül bánnak vele, és így nemcsak maguknak, hanem másoknak is kárt okoznak. A világ embere — ha úgy akarja — hadd bálványozza a pénzt. Akkor majd az számít a legboldogabbnak közülünk, akinek a legtöbbje van. A gyakorló keresztyénnek azonban a „mennyekben legyen a kincse”, és ebben a kérdésben határozottan helyezkedjék szembe a világ

szellemével. Ne imádjá az aranyat! Mert Isten előtt nem az a legjobb, akinek a legtöbb pénze van, hanem az, aki a legtöbb kegyelemben részesül.

Imádkozunk naponként a gazdagokért! Őket nem irigyelni, hanem mélységesen sajnálni kell. Súlyos terheket hordoznak a keresztyén versenypályán: mindenki közül nekik a legnehezebb úgy futni, hogy a romolhatatlan koszorút elnyerjék (1Kor 9,24–25). E világi jólétünk igen gyakran pusztulást hoz számunkra az eljövendő világban. Helyénvaló az anglikán egyház istentiszteleti szövegében az imádság: „Óvj meg bennünket, jó Urunk, a bőség idején.”

Most másodszor Isten kegyelmének mindenható erejéről kell tanulnunk. A tanítványok elámultak, amikor Uruknak a gazdagokról szóló tanítását hallották. Ez a tanítás annyira ellenkezett a gazdagság előnyeiről alkotott fogalmukkal, hogy meglepetten kiáltottak fel: „Kicsoda üdvözülhet tehát?” Kegyelemteljes választ kényszerítettek ki a mi Urunkból: „Embereknél ez lehetetlen, de Istennél minden lehetséges.” Szentlélek a leggazdagabb embert is odafordíthatja, hogy a mennyben keresse kincsét. Még a királyok életét is úgy intézheti, hogy koronájukat a Jézus lába elé téve, mindenről lemondjanak Isten országa kedvéért. Erre nézve a Szentírásban a bizonyítékok egész sorával találkozunk. Ábrahám nagyon gazdag volt, mégis ő a hívők atyja; Mózes herceg, sőt akár király is lehetett volna Egyiptomban, de lemondott minden csillogó lehetőségéről a láthatatlan Úr kedvéért; Jób Kelet legmódosabb embereként is Isten kiválasztott szolgája; Dávid, Jósafát, Jósiás, Ezékiás — mind vagyonos uralkodók, akik azonban jobban ragaszkodtak Isten kegyéhez, mint saját földi hatalmukhoz. Ők mindannyian azt teszik nyilvánvalóvá, hogy „Istennél minden lehetséges”, és hogy még a legkedvezőtlenebb talajból is felnőhet a hit.

Jegyezzük meg jól ezt a tanítást! Semmilyen helyzet vagy körülmény sem rekesztheti ki az embert Isten országából: senkinek a váltása felől ne essünk kétségbe. Kétségtelenül, a gazdagoknak különleges kegyelemre van szükségük, mivel különleges kísértéseknek vannak kitéve. De Ábrahámnak, Mózesnek, Jóbnak és Dávidnak az Istene most is ugyanaz. Ő, aki gazdagságunk ellenére is szabadulást nyújtott nekik, hogyne ajándékozna szabadulást másoknak is. Amikor ő cselekszik, „ki változtatja azt meg” (Ézs 43,13)?

Végül pedig arra a felbecsülhetetlen bátorításra kell figyelnünk, amelyet az evangélium nyújt azoknak, akik a Krisztus ügyéért mindent feladnak. Azt olvassuk, hogy Péter megkérdezi az Úrtól, hogy ő, valamint a többi apostol, akik a meglévő keveset teljesen feladták érte, mit kapnak majd cserébe. Péter kegyelemteljes választ kapott. Teljes kárpótlásban részesül az, aki Krisztus ügyéért áldozatot vállal, mert az ilyen „százannyit veszten, és örökség szerint nyer örök életet”

Igazi biztatást tartalmaz ez az ígélet. [...] A kereszt elleni sértések még ma sem szűntek meg. A gúnyos nevetések és kacajok, a csúfolódások és a család részéről történő zaklatások még ma is gyakran érik az angol hívőt. Könnyen kiesik a világ jóindulatából és kegyéből, vagy meglévő helyzetét és jó körülményeit kockáztatja az, aki hűségesen ragaszkodik Krisztus evangéliumának követelményeihez. Mindazok, akik ilyen ítélkezés kereszttüzébe kerülnek, vigasztalást meríthetnek ezekből a versekből. Jézus már előre látta szükségüket, azért biztatja őket ezekkel a szavakkal.

Biztosak lehetünk abban, hogy Krisztus követői sohasem lesznek vesztesek. Egy ideig talán úgy tűnik, hogy hiányt szenved az, aki a Krisztus követése mellett döntött; talán lehagolttá is válik a hite miatt ért csapások következtében, de nyugodt lehet afelől, hogy sohasem lesz vesztes a hosszú versenyfutásban. Krisztus olyan barátokat szerezhet nekünk, akik bőségesen kárpótolnak az elveszítettekért: Krisztus sokkal melegebb és vendéglátóbb szíveket nyithat meg nekünk azok helyett, amelyek bezárultak mögöttünk és ellenünk fordultak; Krisztus mindenek felett a lélek nyugalomával, belső örömeivel, fénylő reménységével és olyan boldogságával ajándékoz meg minket, amely messze felülmúl minden földi élvezetet, melyet az ő kedvéért vetettünk el. Királyi szava a biztosítéka annak, hogy ez így lesz. Igéje mindörökké megáll. Bízunk ebben, és ne féljünk! Ámen.

Fordította: Fazekas Zsolt

A nyereség

Alapige: 1Timóteus 6,6-12
 Bibliaolvasás: Filippi 3,7-14

A nyereség többlet, mégpedig az a többlet az emberi életben, amelyre kivétel nélkül mindenki vágyakozik, s amelyért kivétel nélkül mindenki munkálkodik. A nyereség, amelyre vágyakozunk egy életen át, sokféle lehet. Lehet ez a nyereség fizikai. Hiszen minden ember szeretné, hogy minél erősebb legyen. A fizikai erő fontos az életegyensúly fenntartásához, de a sportolók számára a versenyeken fontos. Van anyagi nyereség. A legtöbb ember szeretne meggazdagodni, mert úgy véli, hogy ha gazdagabb lesz anyagiakban, akkor kényelmesebb lesz az élete. Van szellemi nyereség. Hiszen vannak emberek, akik kicsi koruktól mindaddig, amíg élnek, állandóan tanulnak. Mindezt azért teszik, hogy tudományukkal minél nagyobb eredményt érjenek el a maguk felemelkedésére, de embertársaik életének az előmozdítására is. Van lelki nyereség is. Ez az a többlet, amely által fokozatosan tökéletesedik a keresztyén életfolytatás és felfokozódik az üdvbizonyosság.

A felolvasott szent Ige a lelki nyereségről beszél. A lelki nyereséget így határozza meg: istenfélelem. Az istenfélelem azt jelenti, hogy úgy ismerjük meg Istent, ahogy Igéjében kijelentette magát. Vagyis Isten a teremtő Isten. Ő a világnak, az emberiségnek és a saját életünknek a teremtője. Isten gondviselő Isten. Ez azt jelenti, hogy amit Isten megteremtett, arra gondot is visel. Isten megváltó Isten. Jézus Krisztusban emberré lett, feláldozta önmagát a kereszten, hogy aki hit által ezt a kegyelmet elfogadja, bűnbocsánatot, üdvösséget és örök életet nyerhessen. Tehát az a nyereség, hogy mi úgy bízhatjuk rá magunkat a Szentháromság Istenre, ahogy a kicsi gyermek rábízta magát édesapjára vagy édesanyjára. Ez a bizodalom nem tehet elbizakodottakká, mert a kegyelmes Isten ítélő bíró is. Ezért olvassuk a Fil 2,12-ben: „félelemmel és rettegéssel vigyétek véghez idvességeket”.

Amiért valaki istenfélő abban az értelemben, ahogy ezt most felsoroltam, azért mégis úgy találjuk, hogy sok keresztyén ember az élet bizonyos pontjain, különösen az élet nehéz helyzeteiben, nyugtalan vagy éppen lázadó. Ez a nyugtalanság vagy lázadás lehet hosszabb vagy rövidebb idejű. De igazán istenfélő elemnek és nyereségnek azt mondja a felolvasott szent Igénk, amikor valaki azzal a gondolattal éli az ő hívő keresztyén életét, hogy szüntelenül el meri mondani: „legyen meg a te akaratod”, s ebben a gondolatban lelkiismeretesen és becsületesen végzi mindennapi munkáját.

Ezt meg is indokolja a felolvasott szent Ige. Azt mondja, hogy semmit nem hoztunk a világra és semmit sem vihetünk ki a világból. Noha sokféle körülmény határozza meg az emberek életét, s ez teszi azokat „mássá”, vagyis egymástól különbözővé, mégis vannak hasonló, sőt egyező vonások is. Ilyen például az, hogy minden gyermek mezítelenül jön erre a világra. Bármilyen volt valakinek az anyagi vagy társadalmi helyzete ebben a világban, mégis, mikor befejezi életét, koporsóba és sírgödörbe helyezik. Tehát ha az élet Istentől származik, életünket Isten kéri számon. Ha ez így van, vigyázzunk és életünket istenfélelemben éljük le.

A felolvasott szent Ige második gondolata ez: „Ha van élelmünk és ruházatunk, elégedjünk meg vele.” Így kellene lennie, de a mindennapi élet azt mutatja, hogy nem így van. Nem vagyunk megelégedve a pusztá élelemmel és a ruházattal. Akinek barna kenyere van, az fehérre vágyik. Akinek 1-2 öltözőruhája van, arra vágyik, hogy minél több legyen. Aki ide eljutott, szeretne még eredményesebb lenni. Ez már abba a gondolkörbe tartozik, amelyet a felolvasott szent Ige a gazdagság veszélyének nevez. Igen, mert a legtöbb emberben benne van a meggazdagodás vágya. A meggazdagodás vágya két dologból ered: Az egyik a mindennapi tapasztalat szerint az, hogy a gazdag ember kényelmesebben él, mint az, akinek napi gondja a kenyér, a ruha, az otthon. A

másik meggazdagodási vágy abból ered, hogy minél gazdagabb valaki, annál magababban érzi magát ebben a társadalomban, és tudja, hogy másképpen ítélik meg az emberek. A baj az, hogy a meggazdagodás kísértésekkel és elbukásokkal jár. A kísértések el vannak helyezve azokon a pontokon és helyeken, ahol mi élünk és dolgozunk. Mindenféle kísértés kínálja magát, mintha ezt mondaná: vegyél fel engem, hiszen jól jársz velem, gazdagabb és boldogabb leszel. Ne csodálkozzunk azon, hogy megkísért a sátán, hiszen Jézust is megkísértette. Ő győzött, győzzél te is!

A felolvasott szent Ige, harmadszor, azokról az esztelen és káros kívánságokról beszél, amelyek romlásba és veszedelembé juttatják az embereket. Azért mondja károsnak és esztelennek, mert becsületes úton elérhetetlen. Mégis vannak emberek, akik utánamennek a káros és esztelen kívánságoknak, s ha nem sikerül tervük, bekövetkezik a baj és a veszedelem. A baj és a veszedelem lehet anyagi és erkölcsi. Az ilyen emberek elveszíthetik azokat a javukat is, amelyeket addig fáradságos munkával gyűjtöttek, de elveszíthetik becsületüket is. Így igaz: „minden rossznak gyökere a pénz szerelme”.

A felolvasott szent Ige az anyagi kérdések és a becsületügy mellé odateszi: eltévelyednek a hittől. Hozzátehetjük: eltévelyednek a hitélet gyakorlásától is. Hiszen a hitélet gyakorlása maga után vonja az Ige hallgatását, olvasását, a rendszeres imádkozást, az úrvacsorával való élést, a jó cselekedeteket és a keresztyén életmagatartást.

Azok, akik mindenképpen meg akarnak gazdagodni, sok fájdalommal szegezik magukat át — mondja a felolvasott szent Ige. Ez a fájdalom kettős: földi és a földi élet utáni. Földi életének vége felé, vagy éppen a végén, nagyon sok ember jut erre az egyszerű következtetésre: Kár volt! Különösen a magukra maradt vagy öregkorukra szeretteiktől meg nem becsült emberek vallanak így. A földi élet utáni fájdalom azok számára, akik nem nyelik el az örök életet, a kárhozát, melyről Jézus ezt mondja: „ott léssen sírás és fogsikorgatás” (Mt 25,30). Ezért köti lelkünkre a felolvasott szent Ige a figyelmeztetést: „De te, ó Istennek embere, ezeket kerüld.”

A pénz szerelme és a meggazdagodás mértéktelen vágya helyett nyolc követendő dolgot állít elénk a felolvasott szent Ige. Az első: „kövesd az igazságot”. Mi az igazság? Az igazság az a mérték, amelyhez szabnunk kell beszédünket, cselekedeteinket és egész magatartásunkat. Ha Jézus Krisztus bizonyágtételére gondolunk: „Én vagyok az igazság”, akkor az követi az igazságot, aki Jézus nyomdokain jár, míg itt él ezen a földön.

A második követelmény: „kövessed az istenfélelmet”. Ismerd meg minél jobban Istent. Igyekezzél minél jobban kegyelmére támaszkodni. Igyekezz minél jobban tisztelni, imádni és szeretni őt, és iparkodj dicsőségét minél jobban munkálni.

A harmadik követelmény: „kövessed a hitet”. Az élet minden változása között higgy Istenben, aki megajándékozott az élettel, aki Jézus Krisztus által megváltott, s aki gondját viseli életednek.

A negyedik követelmény: „kövessed a szeretetet”, amely összekapcsol Istennel és embertársaiddal. Így igaz a régiak beszéde: a szeretetnek két karja van: egyiket kitarjuk Isten felé, a másikat embertársaink felé.

Az ötödik követelmény: „kövessed a szelídséget”, vagyis hasson át az a lelkület, amely kerül minden durvaságot s keresi önmagával és embertársaival a békességet és a kölcsönös megértést.

A hatodik követelmény: „kövessed a békességes tűrést” Szinte naponta ki vagyunk téve az emberek bántásának. Ilyenkor ne a visszafizetés bosszúja kerekedjék felül, hanem a megértés és a megbocsátásé, valahogy így — miként az apostol mondja —: „Szenvedjétek el egymást szeretetben.”

A hetedik követelmény: „harcold meg a hitnek szép harcát” Nem elég a hitet elfogadni, hanem a hitet imádkozással, az Ige hallgatásával, olvasásával, úrvacsorával, jó cselekedetekkel, állandó szolgálattal növelni kell, s ha úgy hozza a sors, szenvedéssel kell megpecsételni.

A nyolcadik követelmény: „nyerd el az örök életet, amelyre hívatattál és szép vallástétellel vallást tettél sok bizonyosság előtt”. Az örök élet tehát kegyelem és állandó küzdelem. A kegyelem jön a kiválasztás, az elhívás, a megváltás útján, ami tőlünk független. De az örök élet szívünk utolsó dobbanásáig szüntelen való sáfárság a kapott kegyelemmel. Tiéd a kegyelem, tiéd a gazdag sáfárság lehetősége, tiéd az örök élet ígérete, élj vele! Ámen.

Esketési beszéd

Nagy László

Ismeret, szeretet, áldozat

Alapige: 1János 3,16

Mátkaságotok mesés ideje házassági esküteletek e szent és ünnepélyes pillanatában véget ér. Mozdulatban és tekintetben, szóban és csókban, egy verssorban és egy szál virágban megszólaló szerelmi vallomások májusi ideje most véget ér, és megkezdődik számotokra a halálíg tartó, a szótlan hűségben és a panaszmentes áldozathozatalban megnyilvánuló szeretetvallomások szakadatlan sora, mert az igazi keresztyén házasság nem más, mint a szeretet naponkénti megvallása a boldog hűség cselekedeteiben és az egymásért való kölcsönös áldozathozatal gazdag tetteiben.

I.

Élettörténetetek eddigi közös szakaszának egymás lényegi, egymás szív szerinti megismerése volt a legbensőbb és legbensőségesebb törekvése. Kerestétek egymás jellemvonásait, a külső tényeken és körülményeken túl kerestétek egymásban a szív elrejtett emberét, azt a mindhalálíg hűséges társat, akire a lelkiismeret nyugalmával rábízhatjátok szeretetre vágyó szíveteket, akire a hit reménységével rábízhatjátok törekeny életeteket és még törekenyebb jövődőtöket.

Életetek e reménységes, ünnepi órájában azért mondunk boldognak benneteket, mert eddigi közös történetetek folyamán egymás igaz, szív szerinti megismerését az Úr Jézus Krisztusban kerestétek. Miként Istent, úgy egymást is csak Jézus Krisztusban és Jézus Krisztus által ismerhetjük meg. Jézus Krisztus megismerése egyet jelent az igazi szeretet megismerésével, mert az igazi szeretet csak Jézus Krisztusban tárja fel igazi arcát és legbensőbb titkát. Boldogok vagytok, mert Jézus Krisztusban találtátok meg egymást. Boldogok vagytok, mert a holtig tartó szeretetet nem a májusi virágok mintájára elhervadó barátságban, nem a gyorsan elavuló eszményekben, nem a könnyen elértéktelenedő anyagi javakban, hanem Jézus Krisztusban, az élet Fejedelmében és megváltó Királyában kerestétek, találtátok és ismertétek meg. Ezért ismertétek meg és ezért találtátok meg igazán egymást.

II.

Mivel minden keresztyén házasságnak, és így a ti házasságotoknak is, a kulcskérdése az, hogy a hűségben kiteljesedik-e az egymás iránt táplált szeretetetek vagy sem — ezért most forduljunk teljes érdeklődéssel a mi Urunk Jézus Krisztus felé, akiben testet öltött és örökre közénk jött Isten minden értelmet felülhaladó szeretete.

Isten Jézus Krisztusért szereti a világot. Titeket is Jézus Krisztusért szeret. Jézus Krisztus, a szerelmes mennyei Fiú, földi életében mindhalálíg, éspedig a keresztfának haláláig hűséges maradt mennyei Atyjához.

Jézus Krisztus mennyei Atyja iránti hűsége az igazi és a felülmúlhatatlan szeretet. Az Úr Jézus mennyei Atyja iránti örök szeretete a golygatai kereszt önkéntes áldozatában jelent meg ezen a világon, ahol a bűnös ember szakadatlanul folytatja mindenki harcát mindenki ellen, ahol az egyik ember a másik ember farkasa, ahol életre-halálra dúl az ökölharc. Ti is, akik most kikerültök kedves szüleitek gondviselésének és védelmének erős várából, naponként meg fogjátok tapasztalni az emberi bűn romboló hatását, naponként meg fogjátok tapasztalni azt a sok gyűlöletet és gyötrelmet, melyet a kenyérharc eredményez az emberi társadalom életében. Amikor naponként találkozni és szembesülni fogtok a legkeményebb önzéssel, félelem száll megdöbbsent, remegő szívetekbe.

Hogy a sok önzés és gonoszság láttára sóbálvánnyá ne váljatok, mint Lót felesége, tekintsetek mindig Jézus Krisztusra, a nagy áldozóra, aki kínos és gyötrelmes halálá-

val, élete feláldozásával mutatta meg örök időkre az igazi és önzetlen szeretet teljességét. Ez az igazi szeretet! Ez az a szeretet, mely soha el nem fogy, amely mindent hisz és remél, mely megmarad örökre.

III.

Jézus szeretetének csodája az, hogy ő életének feláldozásában olyan követésre méltó példát adott egykori és mai tanítványainak, mely félreérthetetlenül bizonyosságot tesz arról az igazi, mennyei szeretetről, mely nem költői vagy szónoki beszéd, hanem élet és valóság.

Jézus életének feláldozásával mutatta meg, hogy a szeretet kiváltképpen való útja az áldozat. Az egymásért hozott áldozat hitelesíti a megvallott szeretetet. Az Úr Jézus Krisztustól tanult áldozatos szeretettel ragaszkodjatok egymáshoz. A Jézus Krisztus példáját követő áldozatos nagy-nagy szeretettel ékesítsétek fel egymás életét. Egymás iránti áldozatos szeretetekben védjétek házasságotok szentségét, örömét és békességét. Áldozatos nagy-nagy szeretettel őrizzétek egymást, egymás egészségét és boldogságát, munkakedvét és örömét, békességét és jólétét.

Áldozatos és áldozatot vállaló szeretetek egyfelől az önző önmagatokról való lemondásban valósul meg. Egyéni érdekekről, személyes önző kívánságokról tudjatok mindig lemondani. Ne magatoknak, hanem mindig a társatoknak kedvezzetek. Ez a társra tekintő szeretet minden esetben képes lesz a lemondásra és az áldozathozatalra. Egymás iránti szereteteket úgy táplálja a kölcsönös áldozathozatal és lemondás, mint az oxigén a tüzet. Mélyen igaz az a tétel, hogy a szeretet olyan belső tűz, mely fényt és meleget sugároz. De a szeretetet táplálni kell, de a szeretetet szakadatlan meg kell próbálni. Egymás iránti szeretetek próbája az egymásért való lemondás; egymás iránti szereteteknek éltető tápláléka az áldozat. Az önző szeretet meddő, az egymásért hozott lemondás és áldozat maga az élő szeretet.

Az egymásért hozott lemondásban és áldozatban megy végbe szívetekben a gyermekért, a „hatalmas harmadikért” (Gárdonyi Géza) való lemondásra és áldozathozatalra való hatalmas előkészület. Egymásban szeressétek eljövendő gyermekeiteket. Eljövendő gyermekeitek érdekében kéz a kézben járjátok az önző önmagatokról való lemondás és az egymásért való nehéz, de gyönyörűséges áldozathozatal kiváltképpeni útját a hűséges szeretetben. Eljövendő gyermekeitekben, eljövendő gyermekeitek tanításában és nevelésében fog igazán egyesülni és teljességre jutni lemondásra és áldozathozatalra képes és kész szeretetek.

Így lesz gazdag és egyre gazdagabb páros életek. Így lesztek és maradtok az Úr Jézus Krisztus igaz tanítványai. Így lesz házasságotok napról napra erősebb. Így lesz szívetekben a telő-múló évtizedek folyamán egyre erősebb az a bizonyosság, hogy jól választottatok, amikor egymást választottátok. Amikor holtig tartó áldozatos nagy-nagy szeretettel egymást választottátok.

Eskütételek e nagy és ünnepélyes pillanatával a szerelmi vallomások ideje véget ér, hogy megkezdődjék és mindhalálig tartson a szeretetvallomások szakadatlan folyamata az egymásért lemondani képes és az egymásért áldozatot hozni tudó Krisztus szerinti szeretetben. Ámen.

Temetési beszédek

Bányai László

Jézus kitárt karjaiba hív

Alapige: Máté 11,28

A megfáradt és megterhelt ember mindig nagy örömmel hallgatja Jézus hívó, vigasztaló kijelentését: „Jöjjetek énhozzám mindnyájan, akik megfáradtatok és megterheltettetek, és én megnyugosztallak titeket.” Így volt ez a koporsóban nyugvó testvérünkkel is. Igen sok bibliai Igét tudott fejből idézni. Emlékezete így jól segítette keresztyén hitében, mivel életének utolsó szakaszában már szemüveggel is nehezen látott. De olyan családban nevelkedett és nőtt fel, ahol szülei gyakran olvasták a Bibliát. Életében sokszor elmesélte azt, hogy édesapja vasárnap délutánoként kiült családjával a kertbe, és ilyenkor hangosan olvasta a Bibliát. Különösen szerette elismételgetni Jézus szavait az evangéliumokból. Már édesapjának is kedvenc igéi közé tartozott a most felolvasott Ige.

I.

Jöjjetek énhozzám mindnyájan — mondja Jézus. A megváltó mindenkit hív. Jézus szerető és együttérző szívéből jön ez a hívás. Jézus szíve tele van hálaadással, mert az Atya benne, a Fiúban, az egész elveszett emberiség számára megnyitotta a kegyelem útját. Most már mindenki járhat ezen az úton.

Koporsóban nyugvó testvérünk helyesen ismerte fel Jézus szerető hívásának jelentőségét. Templomunk harangjainak hívására minden vasárnap és minden ünnepnap jelenlétével válaszolt. Sohasem hiányzott a templomból. De sohasem jött egyedül. Amíg élt a felesége, mindig együtt jöttek a templomba. Később, amidőn egyedül, özvegyen maradt, mivel nem voltak gyermekei, a jó szomszédokhoz csatlakozott, és úgy jött a templomba. Nem érezte árvaságának fájdalmát, mert tudta és ezt többször is megvallotta: „Nem vagyok egyedül, mert Isten mindig velem van.” Isten közelségét sokszorosan megérezte. Betegségében is erről tett tanúbizonyságot. Utolsó úrvacsoravétele alkalmával, legyengülve, elhaló hangon, a szenvedő Jóbról beszélt. Ujjongó örömmel, lelki vidámsággal idézte Jób szavait: „Mert én tudom, hogy az én Megváltóm él és utoljára az én porom felett megáll.”

II.

Titeket, akik megfáradtatok és megterheltettetek, titeket hív Jézus. A megfáradtakat elkerüli a világ. Krisztusnak azonban ezekre is szüksége van. Krisztus utánamegy azoknak, akik megfáradtak és megterheltek s így segítségre szorulnak. Jézus mindig megkeresi a nagy vagy a kicsi, a tanult vagy a tanulatlan, az öreg vagy a fiatal, a férfi vagy a nő, a gazdag vagy a szegény szenvedőket. A nép elgyötört fiaihoz szól Jézus hívogató szava. Jézus éppen azok szabadítására jött, akik belerokkantak az élet igájának hordozásába és önhibájukon kívül reménytelenekké váltak.

Krisztushoz költözött testvérünk egy idő óta nagyon súlyos beteg volt. Földi orvosság már nem gyógyíthatta meg. Jézus, az áldott orvos váltotta meg és gyógyította meg örökre, amikor nagy és súlyos fájdalmaiból magához szólította őt. Bibliánk tanítása és keresztyén hitünk reménysége szerint a mennyei otthonban Isten színe előtt nincs se fájdalom, se könnyhullatás, se keserűség, csak örök béke, örök nyugalom és végnélküli öröm van. Jézus a mennyek országában is szereti az övéit. Halálunkkal minden itt marad, semmit és senkit nem vihetünk magunkkal, de mi magunk egészen és teljesen a Krisztuséi lehetünk és leszünk.

Az emberi élet útja nem változott meg a történelem folyamán. Ma is születéssel kezdődik. Majd sorra jön a gyermekkor és a fiatalság a maga örömeivel, aztán a családalapítás kora, a maga örömeivel és gondjaival. Jön a léfenntartásért, a nemes

élet folytatásáért való küzdelem. Sokszor belefáradunk a hit szép harcába. De Isten Szentlelke ilyenkor mindig továbbsegít. Ezen az életúton végigment megboldogult atyáinkfia is. Sokszor mondta ismerőseinek, hogy megfáradt testének és elcsüggedt lelkének az erőt mindig Isten Igéjéből merítette. Vidám természettel áldotta meg az Isten. Ahol élete során megfordult, ott a könnyeket felszárította az arcokon, mosolyt, életörömet árasztott maga körül. A felülről kapott kegyelem erejében eloszlatta a búskomorságot, a keserőséget ismerősei szívéből. Ismerete énekeskönyvünk énekeit. Nagy előszeretettel énekelt a zsoltárokat. Sokan neki köszönhetik énektudásukat.

III.

Én megnyugosztalak titeket — folytatja az Úr Jézus. Az igazi megnyugvást csak Jézus Krisztusnál találhatjuk meg. Csak Jézus hozhat ki e bűnös világ zajából és vihet be az Atyával való közösségbe, az örök életre. Ez lehet véleményünk meghalt atyáinkfiával kapcsolatban is: hisszük, hogy Krisztus érdeméért elnyerte az örök béke és megnyugvás áldott lakóhelyét.

Várta, hogy Krisztushoz költözhessek. Nem türelmetlenkedett, mert tudta, hogy élete Isten kezében van. Ha életének filmtekercseit visszapergetjük, megtaláljuk nála is az élet állomásait: az érette és a vele imádkozó szülőket; később a gondos és szerető hitvestársat. Életének minden állomásán körülvette őt Isten számos ajándéka, így az öröm, a szeretet s az időleges, illetve végső csendes megnyugvás.

Húsvét harmadnapján este hívta haza mennyei Atyánk testében halálosan megfáradt gyermekét. Ünnepe első napján betegágyában bár elhaló, erőtelen hangon, de mégis örvendező lélekkel énekelt a biznyságtételt: Alleluja! Alleluja! Feltámadt az Isten Fia, él örökké odafenn! Tudta, hogy a halál után jön a Krisztussal való teljes, bűn nélküli életközösség, az a tiszta élet, mely a feltámadott Urunk ajándéka. Ott majd olyanok leszünk, mint az angyalok, akik bünt, betegséget és fájdalmat nem ismernek. A halál feletti győzelem a feltámadásban nem csak elméleti hittétel, hanem hitünk lényege és örök életünk alapja.

Itt és most egy olyan embert temetünk, aki egyszerűségében, szelíd szeretetében úgy aludt el, mint egy utolsót lobbanó gyertyaláng. A gyertya világosságot áraszt maga körül. A túlsó partra átment atyáinkfia Jézus Krisztus világosságát árasztotta körünkben. Egyházközségünk tagjai már rég felismerték benne ezt a felülről kapott áldást, ezért választották meg egy akarattal presbiternek. E megbízatását halála napjáig hűségesen végezte.

Jézus kitárt karja közé fogadta őt. Krisztus hazahívta megfáradt szolgálóját, és örök nyugalomban részesíti. Ezért Istené legyen a hála mennyen és földön egyaránt. Óvé a kegyelem és a dicsőség mindörökké. Amen.

Nagy László

Sámuel halála

Alapige: 1Sámuel 25,1a

Most, amikor e bánatos órában a feltámadás boldog reménységében ideiglenesen elválunk és elbúcsúzunk váratlan szívrohamban elhalálozott testvérünktől, aki nemcsak gyülekezetünkben, hanem egyetemes egyházunkban is jelentős szolgálatot végzett, bátorító és vigasztaló tanítást keresve, forduljunk Isten győztes Igéje felé, és mai alapigénk tükrében tekintsünk Sámuelre, Isten választott emberére, Izráel kiemelkedő előljárójára.

I.

A próféta, a főpap és az uralkodó bíró hármastisztét egy személyben hordozó Sámuelnek a maga korában Izráel körében éppen olyan kiemelkedő helye és szerepe van,

mint Ábrahámnak volt egykor családja körében és lesz majd később a zsoldáros Dávid királynak az izráeli királyság virágkorában.

De minden kiemelkedő helyzete és szolgálata ellenére Sámuelnek is el kell fogadnia és el kell hordoznia a halált, ősszüleink bűnének büntetését. Ha ezerszer tiltakozunk is a halál ellen, mégsem kerülhetjük el azt. Sámuelnek, Izráel tiszteletre méltó előljárójának is meg kell halnia, neki is osztoznia kell minden egyes emberrel együtt a porból lettél és porrá válás büntetésében. Mindnyájunknak, akik anyától születünk, meg kell halnunk. Ő, meg kell halni, ő, meg kell halni — kesereg közös emberi sorsunk fölött szívvtépő zokogással Ady Endre, a költő. Már születésünk pillanatától kezdve körülvesz bennünket a halál, de egyedül csak a bölcs Isten tudja azt a napot és azt az órát, amikor hazahív bennünket.

E koporsó mellett az az Ige első bátorító és vigasztaló tanítása, hogy nem a véletlen sorsszerűsége és szeszélye irányítja sorsunkat, hanem életünk utolsó órája mélyen el van rejtve Isten bölcs tanácsvégzésében. Nem a beteg, nem a koros, hanem a soros megy el mindig a minden élők útján. Ezért életünk minden egyes óráját úgy kell eltöltenünk, mintha az valóban életünk legutolsó órája lenne. Ezért úgy kell dolgoznunk, mintha örökké élnénk, és úgy kell imádkoznunk, mintha mindennap meghalnánk. Sámuel mintájára rendezzük el dolgainkat. Sámuel megtartotta utolsó országgyűlését, híven elszámolt mindennel, majd visszaadta a ráruházott hatalmat. Mindennap legyünk készen Isten hazahívó parancsa alázatos fogadására, mert sem a napot, sem az órát nem tudjuk, amikor az Úr visszakéri lelkünket.

II.

Sámuel halálának hírére egybesereglik Izráel, és méltó módon elsiratják az Isten kijelentésére figyelő prófétát, a tekintélyes főpapot és az igazságos bírót.

Sámuel halála nem magánügye Isten szent népének, hanem elsőrendű közösségi ügye. Ahol Isten Igéjét történelemformáló hatalomként elfogadják, ott mélyen megbecsülik Isten igehirdető, áldozatot bemutató és igazságot osztó szolgáit. Izráel népének egybeseregése Sámuel kihűlt teteme körül azt tanúsítja, hogy Izráel népe örökre szívébe fogadta és örökre lelkébe zárta Sámuel, s bár már nem ő Izráel első embere, hanem Saul, a király, mégis Isten népe királyt megillető temetéssel búcsúzik megöregedett előljárójától.

Izráel úgy siratja el Sámuel, mint tulajdon lelkéből lelkedzett szerelmes fiát és mint gondviselő, oltalmazó, erős kezű és hívő lelkű igazságos apját. Ha figyelembe vesszük Sámuel szolgálatának értékeit, akkor bizonyosak lehetünk abban, hogy Izráel nem színből, hanem szívből siratta el kiemelkedő, nagy fiát és kormányzó apját. Mert Sámuel Isten prófétájaként, főpapaként és megbízottjaként úgy Izráel apja, hogy egyben és egy személyben a szenvedő Izráel szenvedő fia, aki népe közbenjárójaként az egész nép helyett és az egész gyülekezet nevében áll a teremtő és megváltó Isten színe előtt.

Izráel úgy siratja el Sámuel, mint az egész nép tisztelettel és megbecsüléssel övezett apját, mint Izráel édes gyermekét, akinek bírói jelenléte a súlyos történelmi helyzetben számára mindig erőt, bátorítást és vigasztalást jelentett, mivel sorozatosan megtapasztalta azt, hogy Isten szereti és védi, tanácsolja és megáldja bölcs, áldozatos és igazságos szolgáját.

E koporsó mellett az az Ige második bátorító és vigasztaló tanítása, hogy Isten mai egyházában sem magánügy a gyülekezet tagjainak halála, hanem tisztelete és megbecsülése jeleként a gyülekezetnek egybe kell sereglenie minden egyes elhalálozott tagja koporsója körül és szív szerint el kell siratnunk megpihent testvéreinket. Ez a bensőséges gyász nem pogányos gyász, hanem a hálaadás megszentelt alkalma, amikor együtt köszönjük meg Istennek a megboldogult testvérünkben adott ajándékait.

III.

Miután Izráel elsiratta nagy fiát és kiemelkedő atyai előljáróját, visszaadta testét az anyaföldnek, melyből vétetett. Eltemették Sámuel Rámába, a saját házába.

A temetés a kegyelet és a szeretet utolsó cselekedete. Végtisztességtétel. Állítsuk helyre a temetés értékét és rendjét. Becsüljük meg előrement szeretteinket, előljáróinkat. Tartsuk rendben temetőnket. Vigyázzunk csendjére és békességére. Őrizzük szívünkben elhalt szeretteink emlékét. A nagy népeknek nagy múltja és gazdag történelme van. Az a nép sohasem lesz halott nép, mely megőrzi előljárói emlékét, mely nemcsak büszke előljárói életére, hanem azok értékeit haláluk után is híven megőrzi.

E koporsó mellett az az Ige harmadik bátorító és vigasztaló tanítása, hogy az igazi keresztyén gyász jegyében szabad eltemetnünk szeretteinket és előljáróinkat, mert az igazi keresztyén gyász és végtisztességtétel Isten szent akaratán alapszik. Legyünk kényesek életünkre, cselekedeteinkre, hogy temetésünk órájára úgy seregeljék össze a gyülekezet, mint Sámuel temetésére egész Izráel népe. És legyen minden egyes temetés a teremtő és megváltó Istenre való emlékezés, aki szent Fiában, a Jézus Krisztusban nekünk Sámuelnél milliószor nagyobb közbenjárót adott, aki halálával és feltámadásával váltságot és örök életet szerzett számunkra. Minden temetés legyen hálaadó figyelés az élő Istenre, aki Jézus Krisztusban a világ minden népei számára egyetlen prófétát, tökéletes főpapot és örökkévaló királyt adott. Övé a dicsőség most és mindörökké. Amen.

Nagy László

A „meghívott halál”

Alapige: 1Sámuel 31,4c

Ady Endre kifejezésével élve, a „meghívott halál” járt családi hajlékokban. Nyomában döbbenet és rettegés, élethosszig tartó bánat és pótolhatatlan úr keletkezett szívetekben.

Mint egykor Jób barátai, látván a nagy szenvedő szörnyűséges testi és lelki kínjait, együttérzésünk jeleként most mi is ajkunkra tesszük kezünket és a bűnbánat töredelmével elnémulunk a szent Isten hatalmas karjának rettenetes súlya alatt. Döbbenettel és megrendüléssel vesszük körül ezt a szomorú koporsót, melyben családokat szeme fénye, reménységetek megtestesítője pihen, aki kiábrándító csalódásai zürzavarában, egyensúlyt veszített tudatának lelkiismeret-furdalásai közepette önkezével vetett véget fiatal életének. Éppen úgy, mint Saul, Izráel népének első jelentős királya.

I.

Amikor kezdeti sikereitől elbódulva Saul önmaga dicsőségére emlékoszlopot állít, akkor az önimádó királytól az Úr visszakéri és visszaveszi áldott Szent Lelkét. Amikor Saul a gonosz léleknek kiszolgáltatja magát, amikor jövődőt tudakozandó, az endori boszorkányhoz megy, akkor Saul politikai és katonai tervei megvalósítása érdekében olyan öngyötrő és veszélyes útra tért, mely az önmagával való teljes meghasonláshoz, a lelkiismereti vívódások és gyötrelmek örvényszerű kialakulásához vezetett. Ebben a lelkiismereti örvényben fuldokolva, utolsó kétségbeesésében a filiszteusok ellen viselt csata elvesztése után Saul önkezével vet véget életének. Saját kardjába dől. Így dobja el magától életét, mely elértektelenedett. Önkezével oltja ki életének szövétnekét, mely az öndicsőség és önimádat tüzében értéktelen hamuvá omlott. Gyászdallá változik királlyá kenetésének ünnepi örömeke, amivel az egész nép lelkesülten éljenezte azt az új királyt, akihez — Sámuel próféta jellemzése szerint — nem volt senki sem hasonló az egész nép között (1Sám 10,24). A zsolnáros Dávid gyászdalt énekel: Izráel, a te ékességed elesett halmaidon (2Sám 1,19). Saul, a király, halott. Végveszélybe került Izráel népe.

II.

A koporsóban végérvényesen megnyugvó fiatal testvérünk sajnós elengedte az Úr Jézusnak azt az erős és kegyelmes kezét, mely a konfirmáció örömnépén megáldotta őt. A sikeresnek ígérkező pályafutása kezdetén derékba tört életű testvérünk sajnós elengedte ifjú feleségének kezét, mellyel jobbra a házassági szent esküvében boldogan összekapcsolódott. Fiatal életének önkezével véget vető testvérünk sajnós elengedte drága szüleinek áldott kezét, azokat a kezeket, melyek érette oly sokat dolgoztak és imádkoztak.

Pályafutásának első sikerei éppen úgy elbizakodottá tették, mint Sault első győzelmei. Hivalkodóan, önmaga önző szerelmében élt. Eredményeit személyes sikerének tekintette. Egyre inkább önmagában tetszelgett. Féltekeny volt mindenkiire, mint egykor Saul Dávidra. Önmaga dicsőségére számtalan láthatatlan emlékoszlopot emelt. És úgy imádta magát, mint a pogányok a bálványaikat. Nemcsak bálványozta önmagát, hanem könyörtelenül elvárta azt, hogy mindenki bálványozza és tömjéjessen neki. Mind feleségét, mind áldott szüleit alattvalóivá tette. Családjától és környezetétől feltétlen engedelmességet kívánt.

Amikor úgy vélte, hogy egyre közelebb kerül az olyannyiszor megálmódott nagy élet teljességéhez, akkor, éppen akkor kezdett visszafelé forogni szerencsájének kereke. Szerencsecsillaga leáldozott. Egymás után keserű csalódások sorozata érte. Álmainak, terveinek világa összeomlott, és öndicsőségének romjai maguk alá temették. Mikor egyre újabb kudarcok érték, komor világ- és embergyűlölettel szívében befelé fordult. Magánya egyre mélyebb és egyre sötétebb lett. Rossz lelkiismeretének ítélőszéke elé került. Mivel nem kereste sem Megváltója megmentő kezét, sem szerettei segítőkész karját, önmagába roskadt. Meghasonlott lelkének, lelkiismereti furdalásainak örvényéből nem tudott többé szabadulni. Nem volt számára más kiút, mint a „meghívott halál”. Kardjába dőlő Saulként tulajdon kezével vetett véget életének. Sajnos akkor, éppen akkor, amikor — újból Adyval szólva — a legszebben futott vonata, nem vette észre Isten ítéletes látogatásának első jeleit, sajnós nem fordult bűnbánattal kegyelmes Istenünkhöz bocsánatért, hanem megengedhetetlen módszerekkel, önző módon egyre tovább akarta építeni sikereinek düledező kártyavárát. A rossz lelkiismeret örvényéből nem tudott szabadulni. Eldobta életét. Ahelyett, hogy megváltó Ura karjai közé menekült volna, a „meghívott halál” hideg csontkarjai közé dobta magát.

III.

Gyászoló Szerettei! Végtisztességet tevő, megszorodott gyülekezet! Vigyük magunkkal e szomorú koporsó tanulságait. Ne feledjük sohasem, de különösen ne feledjük akkor, amikor a legszebben fut életünk vonata, hogy nem mi magunk vagyunk szerencsénk kovácsa. A minden jó adományok kegyelmes Istene ajándékozza számunkra a sikert és a boldogságot. E szomorú koporsó legfontosabb tanulsága számunkra az, hogy sohase engedjük el drága Jézusunk és áldott szeretteink kezét, mert ha az élet hétfejű sárkányával viaskodva magunkra maradunk, ha önmagunkba zuhanunk, akkor senki és semmi ki nem menthet rossz lelkiismeretünk kavargó, gyilkos örvényeiből. Emlékezzünk mindig arra, amit Heidelbergi Káténk mond: nem önmagamé, hanem az én hűséges Uramnak és Megváltómnak a tulajdona vagyok. Hallgassunk a konfirmációban megtanult hitvalló Káténk tanítására: önmagam rontására könnyelműen ne törjek, magamat könnyelműen veszedelemben ne ejtsem.

A lesújtott, szomorú gyászoló testvéreinknek Szentlélek Isten vigasztalását kérve, jöjjetek, gyászoló testvéreim, alázzuk meg magunkat Isten szent színe előtt, aki a dicsőség és a dicséret örökkön-örökké. Ámen.